

”Tytöt ja nuoret naiset ovat nuoria, aivan kuten pojat ja nuoret miehet”:

**Sukupuoli ja seksuaalisuus YK:n nuoret, rauha ja
turvallisuus -agendan muodostamisessa**

Matti Pihlajamaa
Syventävien opintojen tutkielma
Sukupuolentutkimuksen maisteriohjelma
Humanistinen tiedekunta
Helsingin yliopisto
Toukokuu 2019

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Sukupuolentutkimuksen maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieriktning – Study Track			
Tekijä – Författare – Author Matti Pihlajamaa			
Työn nimi – Arbetets titel – Title "Työt ja nuoret naiset ovat nuoria, aivan kuten pojat ja nuoret miehet": Sukupuoli ja seksuaalisuus YK:n nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamisessa			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum – Month and year Toukokuu 2019	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 59
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tässä tutkielmassa tarkastelen kriittisesti YK:n nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaa, jonka myötä nuoret on nostettu globaalksi rauhan ja turvallisuuden kysymykseksi. Teen tutkielmassa feministisen diskurssiteoreettisen luennan nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevistä YK:n ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen tuottamista asiakirjoista, jotka sijoittuvat ajallisesti nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostumiseen vuosina 1995–2016. Kysyn tutkielmassa, millaisia sukupuolittuneita ja seksuaalisuuteen liittyviä subjektipositiota nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat rakentavat. Tarkastelen asiakirjojen konstruoimia subjektipositiota suhteessa naisiin ja miehiin sekä niiden tapoja ylläpitää tai kyseenalaistaa binäärisiä ja heteronormatiivisia sukupuoleen liittyviä järjestyksiä.</p> <p>Tutkielma sijoittuu kontekstiin, jossa nuorten merkitys kehityksen ja rauhanrakennuksen käytännöissä sekä kansainvälisissä instituutioissa on korostunut huomattavasti viime vuosina. Vaikka aiempi tutkimus on muun muassa osoittanut nuoriin, kehitykseen ja rauhanrakentamiseen liittyvien käytäntöjen ongelmallista suhdetta uusliberalistiseen hallintaan, sivuuttavat löytämäni aiemmat tutkimukset pääosin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin eroihin liittyvät näkökulmat.</p> <p>Tutkielman teoreettis-metodologinen kehikko koostuu feministisen poststrukturalistisen turvallisuustutkimuksen, queer-tutkimuskirjallisuuden sekä diskurssiteoreettisen analyysin teoreettisista käsitteistä. Lähtökohtanani on ymmärtää nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat samanaikaisesti sukupuolittuneiden valtasuhteiden tuottamina sekä toisaalta näiden valtasuhteiden tuottajina. Tutkielma tarkastelee YK:n ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen nuoria koskevia rauhanrakennusdiskursseja merkityksiä tuottavina käytäntöinä. Tutkielmassa soveltamani tulokulma feministiseen turvallisuustutkimukseen ottaa vakavasti ajatukset seksuaalisuuden hallinnasta kansainvälisen politiikan käytänteissä.</p> <p>Sukupuoli on tekemäni analyysin perusteella keskeinen käsite, jonka ympärille nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda rakentuu. Analyysini perusteella agenda positioi nuoria naisia ja tyttöjä erityisen haavoittuvaisena ryhmänä, rauhanrakentamisen muutostoina, väkivaltaisina toimijoina sekä suhteessa naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Agenda konstruoi analyysini mukaan nuoret miehet ja pojat ennen kaikkea väkivaltaisiksi toimijoiksi ja turvallisuushaksi, mutta nimittää heitä myös rauhanrakennuskäytäntöjen sukupuolittuneeksi normiksi ja väkivallan uhreiksi. Osoitan analyysissäni, että nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan asiakirjat tuottavat pääsääntöisesti binääristä sukupuolikäsitystä, joka kytkeytyy heteronormatiivisuuteen. Tutkimissani asiakirjoissa esiintyy kuitenkin marginaalisesti heteronormatiivisuuden ja binääriymmärryksen diskursiivisesti kyseenalaistava transsukupuolisten ja HLBTI-nuorten subjektipositioiden tuottaminen. Lisäksi analyysini osoittaa, että YK:n ja kansalaisjärjestöjen tuottamien sekä kumppanuuksina tuotettujen asiakirjojen positioinneissa on keskinäisiä eroja.</p> <p>Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda muistuttaa kehystykseltään ja luonteeltaan YK:n naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa. Tutkielma tuo näin uusia näkökulmia ajankohtaisiin tutkimuskeskusteluihin YK:n naiset, rauha ja turvallisuus -agendan tulevaisuudesta sekä sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta rauhanrakennuksessa. Naiset, rauha ja turvallisuus -agendalla on analyysini perusteella keskeinen merkitys koko nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamisessa. Toisaalta analyysini osoittaa, että osa tutkimistani asiakirjoista käsitteellistää nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan yhdeksi tavaksi toteuttaa naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa.</p> <p>Analyysini perusteella nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat voivat avata marginaalisia mahdollisuuksia liukuvammille tavoille hahmottaa sukupuolta, seksuaalisuutta ja niihin kytkeytyvää valtaa rauhanrakentamisen kontekstissa. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sukupuolittuneet subjektipositiot käsittelevät naisten ja tyttöjen lisäksi myös miehiä ja sukupuolen moninaisuutta, mille viimeaikainen sukupuoli ja rauhanrakennusta tarkastellut tutkimus on esittänyt tarpeen. Tällaiset maininnat ovat kuitenkin naisia ja tyttöjä koskevia positiointeja marginaalisempia. Tutkimieni asiakirjojen hallitsevimmat sukupuolittuneet subjektipositioinnit voivat vahvistaa essentialistista logikkaa rauhanomaisista naistoimijoista ja väkivaltaisista miestoimijoista. Uudenlaisten mahdollisuuksien lisäksi analysoimani asiakirjat rajoittavat sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä rauhanrakennuskäytänteitä, sillä ne korostavat pääosin sukupuolen binäärisyyttä ja heteronormatiivisuutta.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords nuoret, rauhanrakentaminen, YK, sukupuoli, seksuaalisuus, heteronormatiivisuus, diskurssiteoreettinen analyysi, feministinen turvallisuustutkimus			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto HELDA			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1. Johdanto nuorten, rauhanrakennuksen ja sukupuolen risteymiin	1
1.1. Nuoret globaalin rauhan ja turvallisuuden riskeinä ja positiivisina toimijoina	3
1.2. Feministisiä ja queer-näkökulmia turvallisuuteen ja rauhanrakentamiseen	4
1.3. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda sukupuolten tasa-arvon (epä)onnistuneena edistäjänä	6
1.4. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda sukupuolta ja seksuaalisuutta tuottamassa	7
2. Teoreettiset ja metodologiset lähtökohdat nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan feministiselle luennalle	8
2.1. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan eronteot tarkastelun kohteena	8
2.2. Feministinen diskurssiteoreettinen analyysi työkaluna merkitysten ja identiteettien tulkintaan	10
2.3. Sukupuolittuneet subjektipositiot nuorille rakennettuina toimintamahdollisuuksina	13
3. Tutkimuseettiset valinnat tutkimuskysymyksestä tutkielman julkaisemiseen	14
3.1. Poliittika-asiakirjoihin keskittymisen mahdollisuuksista ja ongelmallisuudesta	15
3.2. Kriittinen luentakehikko tutkimuskäytäntöjen jäsentäjänä	18
3.3. Yleiskatsaus nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoista	20
4. Naisiin ja tyttöihin liitetyt subjektipositiot	22
4.1. Nuoret naiset ja tytöt erityisen haavoittuvana ryhmänä	23
4.2. Nuoret naiset ja tytöt voimautettavina muutostoimijoina	27
4.3. Nuoret naiset ja tytöt väkivallan tekijöinä	32
4.4. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda kytköksissä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaan	33
5. Miehiin ja poikiin liitetyt subjektipositiot	36
5.1. Nuoret miehet rauhanrakennuksen sukupuolittuneena normina	37
5.2. Nuoret miehet ja pojat väkivaltaisena turvallisuushkana	38
5.3. Nuoret miehet väkivallan suurimpina uhreina	40
6. Neuvottelut sukupuolen binäärisyydestä ja heteronormatiivisuudesta	41
6.1. "Nuoret miehet ja naiset" binääriä vakiinnuttamassa	42
6.2. HLBTI-nuoret heteronormatiivisuuden rikkojina	45
7. Loppurefleksio tutkielman merkityksestä ja rajoista	47
7.1. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tuottamat useat sukupuolittuneet subjektipositiot	48
7.2. Risteävät erot keskiöön nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tulevassa tarkastelussa	50
Kirjallisuus	51

1. Johdanto nuorten, rauhanrakennuksen ja sukupuolen risteymiin

Nuoret feministit tuovat raikkaita ja toiveikkaita vaihtoehtoja erotteluja tekeville ideologioille, joita ei välttämättä muuten haastettaisi. He toteuttavat omassa toiminnassaan näkemyksiään oikeudenmukaisesta maailmasta ja osoittavat, että toisiin ihmisiin voi suhtautua ja heidän kanssaan voi elää myös muilla tavoilla. He osoittavat, että feministisiä todellisuuksia syntyy juuri tässä ja juuri nyt. (Marler, Platero & Anumo 2018, 526.)

Tarkastelen tässä tutkielmassa kriittisesti YK:n nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaa, jonka myötä nuoret on nostettu globaaliksi rauhan ja turvallisuuden kysymykseksi. Tutkielmassani teen feministisen diskurssiteoreettisen luennan nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevistä YK:n ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen tuottamista asiakirjoista, jotka sijoittuvat ajallisesti nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamiseen vuosina 1995–2016. Päädyin tutkimaan aihetta aiempien opintoihin, työkokemukseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen kietoutuvien kokemusteni pohjalta. Olen osallistunut aiheeseen liittyvään vaikuttamistyöhön Suomessa toimimalla kansalaisjärjestöissä, nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen keskittyvässä 2250-verkostossa sekä globaalikasvatukseen liittyvissä työtehtävissä. Olen kirjoittanut osana opintojani nuoriin ja kehitykseen sekä nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvät yleistajuiset asiatekstit YK-tietoutta koostaneelle Suomen YK-liiton ylläpitämälle YK.fi-verkkosivustolle. Edeltävissä tehtävissä toimiminen yhdistettynä sukupuolesta ja kansainvälisestä politiikasta käydyn tutkimuskirjallisuuden tuntemukseen on herättänyt minut reflektoida tapoja, joilla nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvät käytänteet kietoutuvat sukupuoleen ja muihin eroihin. Tutkielmani on yksi esimerkki siitä, miten feministinen akateeminen tutkimus ja yhteiskunnallinen vaikuttamistoiminta voivat toimia toisiinsa kietoutuneina käytänteinä (Ackerly & True 2010a).

Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendasta on tehty aiemmin vain vähän akateemista tutkimusta, ja se on pääosin sivuuttanut sukupuolen, seksuaalisuuden ja muiden erojen merkityksen. Tekemäni feministinen analyysi nostaa esiin sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät valtasuhteet nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamisessa. Lähtökohtanani on ymmärtää nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat samanaikaisesti sukupuolittuneiden valtasuhteiden tuottamina sekä toisaalta näiden valtasuhteiden tuottajina. Näiden oletusten pohjalta kysyn tutkielmassani, millaisia sukupuolittuneita ja seksuaalisuuteen liittyviä subjektipositioita nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat vuosina 1995–2016 rakentavat. Tarkastelen asiakirjojen konstruoimia subjektipositioita suhteessa naisiin ja miehiin sekä niiden tapoja ylläpitää tai kyseenalaistaa binäärisiä ja heteronormatiivisia sukupuoleen liittyviä järjestyksiä. Tällaisten valtasuhteiden analyysi on tarpeellista, jotta ymmärrämme paremmin nuoret, rauha ja turvallisuus

-agendan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä ristiriitaisuuksia. Tutkielmani avulla pyrin purkamaan sukupuoleen ja muihin eroihin liittyviä epäoikeudenmukaisuuksia, ja analyysini avaa mahdollisuuksia ymmärtää sukupuolta ja seksuaalisuutta toisin nuoriin liittyvissä rauhanrakennuskäytänteissä. Tutkielmani tuo myös uusia näkökulmia ajankohtaisiin tutkimuskeskusteluihin YK:n naiset, rauha ja turvallisuus -agendan tulevaisuudesta (Kirby & Shepherd 2016; Hagen 2016) sekä sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta rauhanrakennuksessa (Daigle & Myrntinen 2018).

Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan keskiössä ovat YK:n turvallisuusneuvoston nuorten osallistumista rauhanrakennuksessa käsittelevät päätöslauselmat 2250 ja 2419. Joulukuussa 2015 solmittu päätöslauselma 2250 korostaa nuorten osallistumisen tärkeyttä päätöksenteossa ja rauhanrakennuksen käytänteissä sekä valottaa heidän suojeluaan konflikteissa ja niiden jälkeisissä tilanteissa. Päätöslauselma painottaa nuorten radikalisoitumista ja väkivaltaista ekstremismia sekä niiden juurisyihin puuttumista. Lisäksi se kannustaa kumppanuuksiin erilaisten toimijoiden välillä. Nuoret määritellään päätöslauselmassa ikänsä perusteella 18–29-vuotiaiksi, mutta yleisemmin YK-kontekstissa nuorten määritelmässä on vaihtelevuutta. Osa tutkijoista on kritisoinut päätöslauselman ikämäärittelyä, sillä kestävän rauhan rakentamiseksi voisi olla tehokkaampaa osallistaa nuorempia ihmisiä (Williams 2016, 108–109). Kesäkuussa 2018 hyväksytty päätöslauselma 2419 täydentää päätöslauselmaa 2250 painottamalla nuorten osallistumisen tärkeyttä rauhan ja turvallisuuden kontekstissa, korostamalla nuorten moninaisuutta sekä tunnustamalla nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan yhteyden YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Tutkielmani sijoittuu kontekstiin, jossa nuorten merkitys kehityksen ja rauhanrakennuksen käytännöissä sekä kansainvälisissä instituutioissa on korostunut huomattavasti viime vuosina (Bersaglio, Enns & Kepe 2015; Sukarieh & Tannock 2017; Kwon 2018). Nuoria on määrällisesti globaalissa väestössä enemmän kuin milloinkaan aiemmin. YK-järjestelmään on perustettu nuorten erityisedustajan tehtävä, ja nuoria koskevia päätöslauselmia on solmittu YK:n toimielimissä aiempaa tiiviimpään tahtiin. Nuoria ja kehitystä koskevien politiikkojen kehitys mukailee naisia ja kehitystä koskeneiden politiikkojen kehittymistä (Davies & Sweetman 2018, 388). Nuorten yhteiskunnalliset liikkeet eri puolilla maailmaa ovat vaatineet päättäjiä toimimaan ilmastonmuutokseen puuttumiseksi, oikeudenmukaisempien kehityskäytänteiden luomiseksi sekä sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien epätasa-arvoisuuksien purkamiseksi (Nyambura 2018; O'Malley & Johnson 2018; O'Brien, Selboe & Hayward 2018; Buttigieg & Pace 2013; Coe 2015; McGlashan & Fitzpatrick 2017; Walters 2018). Tällainen aktivismi tapahtuu kuitenkin maailmassa, jossa erityisesti nuoret naisaktivistit

kohtaavat toiminnassaan riskejä ja haasteita sukupuolten epätasa-arvon vuoksi (Davies & Sweetman 2018, 387).

1.1. Nuoret globaalin rauhan ja turvallisuuden riskeinä ja positiivisina toimijoina

Nimitän tässä tutkielmassa nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevia asiakirjoja, kansalaisjärjestöjä ja käytäntöjä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaksi. Asiakirjat liittyvät laajempaan historialliseen jatkumoon, jossa kansainväliset instituutiot ovat nostaneet nuoria globaalin kehityksen ja turvallisuuden agendoille 1960-luvun puolivälistä alkaen ja erityisen voimakkaasti 1990-luvulta lähtien (Sukarieh & Tannock 2015; Herrera 2006). Ilmiötä aiemmin tarkastelleet Mayssoun Sukarieh ja Stuart Tannock (2008) ovat korostaneet, miten Maailmanpankin nuorten voimauttamiseen liittyvä retoriikka pyrkii edistämään uusliberalistisia kehityskäytänteitä. Vastaava logiikka näyttää toistuneen myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden valmistelun kontekstissa ja useissa viimeaikaisissa kansainvälisissä nuorisokonferensseissa (Bersaglio, Enns & Kepe 2015; Kwon 2018). Nuorten voimauttamisen lisäksi kansainvälisten instituutioiden kehityskäytänteet kutsuvat nuorten osallistumista tutkineen Rina Egbon (2012) mukaan nuoria aktiivisiksi toimijoiksi ja vastuullisiksi kansalaisiksi, jotka ottavat vastuuta omia yhteisöjään koskevista ongelmista.

Suoraan YK:n nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaan liittyvää tutkimuskirjallisuutta on julkaistu toistaiseksi melko vähän. Aiempi löytämäni tutkimus on keskittynyt agendaan Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan kontekstissa (Williams 2016) sekä nuorten turvallistamisen näkökulmasta (Sukarieh & Tannock 2017). Päätöslauselman kehystämisen taustalla on Sukariehin ja Tannockin (ema., 9) mukaan aiempi poliittinen keskustelu nuorten väkivaltaisesta ekstremismistä, radikalisoitumisesta ja terroristiryhmien toiminnasta ”globaalin terrorismin vastaisen sodan” kontekstissa. International Peace Instituten tutkija Margaret Williams (2016, 104) on argumentoinut, että päätöslauselma laajentaa kansainvälisen yhteisön tapaa tarkastella ekstremismia. Osa taas on nähnyt, että ekstremismin vastaiset ohjelmat saattavat päätyä näkemään nuoret riskien ja turvallistamisen läpi rauhanrakennuskehystyksen sijaan (Sukarieh & Tannock 2017, 9; Williams 2016, 108–109).

Päätöslauselma 2250:n merkityksestä on esitetty monenlaisia arvioita. Williamsin mukaan päätöslauselma kuvaa muutosta kansainvälisen yhteisön tavassa nähdä nuoret aktiivisina toimijoina konfliktitilanteissa ja rauhanrakentamisessa, kun aiempi näkökulma on keskittynyt nuorten hahmottamiseen väkivallan uhreina tai tekijöinä (Williams 2016, 107). Pidän mahdollista muutosta edeltävää kompleksisempänä kysymyksenä, sillä nuoriin on historiallisesti liitetty stereotypioita, jossa heidät nähdään samanaikaisesti sekä yhteiskunnallisena riskiryhmänä että positiivisen muutoksen

mahdollisuutena tulevaisuudessa (Kwon 2018; Sukarieh & Tannock 2015; Banjac 2017; Giroux 2010; Sukarieh & Tannock 2011). Sukarieh ja Tannock (2017, 2–8) ovatkin nostaneet esiin, että muutos on pikemminkin tavassa hahmottaa nuoria globaalina turvallisuushuolena paikallisen tai kansallisen sijaan. He ovat kritisoineet päätöslauselman puutteita sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen liittyvien kysymysten käsittelyssä, nuoriin liittyvien rauhanrakennuskäytäntöjen löyhästä määrittelystä sekä liberaalin rauhanrakentamiskäsityksen omaksumisesta. Päätöslauselma voi kuitenkin auttaa diskursiivisessa muutoksessa, jossa nuorten osallistumisen puolestapuhujat voivat muotoilla asioita rauhanrakennuksen ja konfliktien ehkäisyn kontekstissa (Williams 2016, 110).

Vaikka aiempi tutkimus on osoittanut nuoriin, kehitykseen ja rauhanrakentamiseen liittyvien käytäntöjen ongelmallista suhdetta uusliberalistiseen hallintaan, sivuuttavat löytämäni tutkimukset pääsääntöisesti sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin eroihin liittyvät näkökulmat. Tällainen kuvaa nuoriin liittyvää rauhanrakennusta ja sukupuolten tasa-arvoa tutkineen Lesley Pruittin (2013, 60) mukaan yleisemmin nuoriin ja rauhanrakennukseen keskittyvää tutkimusta. Hän korostaa, että organisatoristen valintojen ja epätasaisen sukupuolittuneen osallistumisen yhteys olisi tunnustettava nuoriin liittyvän rauhanrakennuksen kontekstissa (ema., 74). Tutkielmani keskeinen lähtökohta onkin, että nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda kietoutuu neuvotteluihin sukupuolesta ja muista eroista. Ilman feminististä ja queer-näkökulmaa tutkimus esittää vaillinaisen kuvan nuoret, rauha ja turvallisuus -agendasta sekä jättää sukupuolittuneet valtasuhteet tarkastelun ulkopuolelle. Pidän sukupuolta ja muita eroja keskeisinä sen ymmärtämiseksi, mitä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendalla pyritään saavuttamaan, keihin nuoriin agenda kohdistuu ja millaisiin epätasa-arvoisuuksiin agenda liittyy. Tutkimukseni toimii omalta osaltaan kansainvälisten instituutioiden käytäntöjen kriittiseksi tarkastelemiseksi ja muuttamiseksi.

1.2. Feministisiä ja queer-näkökulmia turvallisuuteen ja rauhanrakentamiseen

Tutkielmani on osa feminististä turvallisuustutkimusta, joka painottaa sukupuolen merkitystä turvallisuutta tutkittaessa (Sjoberg 2016). Feministiset turvallisuustutkijat ovat tuoneet ilmi useita turvallisuuteen liittyviä sukupuolittuneita epäkohtia ja muita ilmiöitä. Tällaiset tutkimukset ovat esimerkiksi nostaneet esiin naisiin kohdistuvan ja seksuaalisen väkivallan kytköksiä poliittiseen talouteen (True 2012; Meger 2016), kiinnittäneet huomiota sotien kokemuksellisiin ja ruumiillisiin ulottuvuuksiin (Sylvester 2013; Parashar 2013) sekä tarkastelleet naisten väkivaltaisia toimijuuksia kansainvälisessä politiikassa (Sjoberg & Gentry 2007; Gentry & Sjoberg 2015). Feministisen turvallisuustutkimuksen taustalla vaikuttaa kansainvälisen politiikan varhainen feministinen teoretisointi, joka on muuttanut tapojamme hahmottaa sukupuolen, konfliktien, poliittisen talouden,

turvallisuuden ja tietoteoreettisten kysymysten välisiä yhteyksiä (Enloe 1989; Tickner 1992; Sylvester 1994; Elshtain 1995).

Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda pohjautuu voimakkaasti ajatukselle rauhanrakentamisesta. Rauhanrakentamisesta on alettu puhua kansainvälisissä instituutioissa erityisesti 1990-luvulta lähtien, kun YK:n entinen pääsihteeri Boutros Boutros-Ghali (1992) määritteli käsitettä rauhaa vahvistavien rakenteiden tunnistamiseksi ja tukemiseksi, jotta konfliktien uusiutuminen voitaisiin välttää. Tarkastelen tässä tutkielmassa Tarja Väyrysen (2010) tavoin rauhanrakentamista sukupuolittuneena kysymyksenä ja kiinnitän huomioni rauhanrakennuskäytänteiden tapaan tuottaa tietynlaisia maskuliinisuuksia ja feminiinisyyksiä (ema., 142). Tällainen näkökulma kiinnittää huomiota myös jälkikoloniaalisiin eroihin erityisesti 'paikallisten' naisten kategorian tuottamisessa (Spivak 1988; ks. Väyrynen 2010, 148–149). Feministinen rauhanrakentamisen tutkimus on saanut enemmän jalansijaa osana muuta kriittistä rauhanrakennustutkimusta, joka syntyi pääosin kritiikkinä liberaalille käsitykselle rauhan- ja valtionrakentamisesta. Kriittinen rauhanrakennustutkimus on kritisoinut aiempia rauhanrakennuskäytänteitä ja -teorioita ongelmanratkaisukeskeisyydestä, universaaleista väitteistä, kulttuurisista oletuksista, ylhäältä alaspäin suuntautuvista instituutioista, uusliberalistista ja neokolonialistisista painotuksista sekä sekulaarista ja rationalistisesta luonteesta (Richmond 2014; Cooper, Turner & Pugh 2011; Richmond 2011; Richmond 2010, 26–33). Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sukupuolittuneisuuteen keskittyminen on minulle tutkimuseettinen valinta, sillä rauhanrakentamisen kriittisen tutkimuksen yleistymisestä huolimatta sukupuolen ja rauhanrakentamisen välisten kytkösten tutkimus on edelleen marginaalista (Väyrynen 2010, 137).

Oma tulokulmani feministiseen turvallisuustutkimukseen ottaa vakavasti ajatukset seksuaalisuuden hallinnasta kansainvälisen politiikan käytänteissä (Picq & Thiel 2015b; Weber 2016b). Tarve tällaisille näkökulmille on noussut esiin muun muassa Laura Sjöbergin (2016, 157) argumenteissa feministisen turvallisuustutkimuksen tulevaisuudesta sekä Megan Daiglen ja Henri Myrnttisen (2018) tutkimuksessa seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuudesta rauhanrakennuksessa. Lisäksi Robert C. Mizzi ja Sean Byrne (2015) ovat argumentoineet queer- sekä rauhan- ja konfliktitutkimuksen hyötyvän toisistaan yhteiskunnallisen muutoksen tavoittelussa. Turvallisuutta queer-linssin läpi hahmottava tutkimus on tarkastellut esimerkiksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaa konflikti- ja kriisitilanteissa (Hagen 2016; Daigle & Myrnttinen 2018; Myrnttinen, Khattab & Maydaa 2017; Rumbach & Knight 2014), suvereniteetin ja muiden kansainvälisen politiikan käytäntöjen uudelleenmäärittelyä (Weber 2016b; Sjöberg 2012), turvallisuusteorioiden ja -käytäntöjen queer-ruumiisiin kohdistuvaa diskursiivista väkivaltaa (Shepherd & Sjöberg 2012), kehityskäytäntöihin kytkeytyvää risteävien normien

neuvottelemista ja vastarintaa (Jauhola 2011) sekä queer-näkökulmia konfliktien jälkeisissä tilanteissa ja niiden tutkimuskäytänteissä (McEvoy 2015).

1.3. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda sukupuolten tasa-arvon (epä)onnistuneena edistäjänä

Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda muistuttaa kehystykseltään ja luonteeltaan YK:n naiset, rauha ja turvallisuus -agenda. Williams (2016, 110) on korostanut, että agendat tulisi nähdä erillisinä mutta toisiaan vahvistavina. Aiempi tutkimuskirjallisuus ei kuitenkaan ole juurikaan tarkastellut agendoja ja niistä tehtyä kirjallisuutta suhteessa toisiinsa. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda perustuu YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2000 yksimielisesti hyväksymään päätöslauselmaan 1325 sekä sen ympärille muodostuneisiin asiakirjoihin, kansalaisjärjestöihin, käytäntöihin, politiikkoihin ja YK-päätöslauselmiin (Hagen 2016, 317). Se koostuu viidestä pilarista, joita ovat ehkäiseminen, osallistuminen, suojelu, apu ja palautuminen sekä toisinaan normatiivinen pilari. Agenda rikkoo Torunn L. Tryggestadin (2009) mukaan 'pehmeiden' ja 'kovien' turvallisuuskysymysten raja-aitoja ja on merkittävä normatiivinen muutos YK-järjestelmässä. Hilary Charlesworth (2008) on argumentoinut, että agenda vetoaa ruohonjuuritasolla ja vahvistaa naisten välistä solidaarisuutta. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda on Paul Kirbyn ja Laura Shepherdin (2016, 373) mukaan merkittävä, sillä se pyrkii muotoilemaan radikaalisti uudelleen sukupuolittuneita valtdynamiikkoja sekä saavuttamaan globaalin sitoumuksen kestävän ja positiivisen rauhan puolesta.

Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda on kritisoitu useista eri näkökulmista. Useat tutkijat ovat korostaneet, että agendan toteuttaminen näyttää painottavan suojelun ja ennaltaehkäisyn merkitystä erityisesti naisten osallistumisen kustannuksella (Cook 2009; Charlesworth 2008; Shepherd 2008; Kirby & Shepherd 2016). Shepherd, Kirby ja Charlesworth ovat painottaneet agendan perustuvan teoreettisesti essentialistiseen sukupuolikäsitykseen, joka korostaa naisia olemuksellisesti rauhanomaisina toimijoina (Shepherd 2008; Shepherd 2017; Kirby & Shepherd 2016; Charlesworth 2008). Tutkimuksissa toistuu myös huomio, että agenda samastaa sukupuolen naisiin (Väyrynen 2004; Charlesworth 2008; Hagen 2016). Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda näyttää ottavan liberaalin rauhanrakennuksen periaatteet sekä valtiokeskeiset ja patriarkaaliset konfliktinratkaisukäytännöt annettuina (Tryggestad 2009; Kirby & Shepherd 2016, 383–384). Lisäksi Jamie J. Hagen (2016) on nostanut esiin, että agenda ei huomioi sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta.

Pidän nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sukupuolittuneisuuden analyysia merkittävänä naiset, rauha ja turvallisuus -agendan tulevaisuuden näkökulmasta. Kirby ja Shepherd (2016) ovat nostaneet esiin erilaisia agendan tulevaisuuteen liittyviä keskusteluja. Näitä ovat heidän mukaansa miesten ja

poikien sukupuolittunut tarkastelu rauhanrakennuskäytänteissä, kansallisten toimintaohjelmien kehityksen hidastuminen sekä toimijoiden ristiriitainen tapa tulkita agenda joko sen hengelle uskollisina tai omiin käyttötarkoituksiinsa hyödyntäen (ks. myös Basu 2016). Agendan haasteena on menneisyytensä radikaaleimpien elementtien saavuttaminen tulevaisuudessa, ja tämä riippuu useiden eri toimijoiden kyvystä toimia politiikan perinteisten rajojen sisällä ja niiden ulkopuolella (Kirby & Shepherd 2016, 390–392). Hagen (2016, 331) on myös korostanut tarvetta intersektionaalisemmalle analyysille, johon nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda voi olla yksi vastaus.

1.4. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda sukupuolta ja seksuaalisuutta tuottamassa

Sukupuoli on tekemäni analyysin perusteella keskeinen käsite, jonka ympärille nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda rakentuu. Osoitan analyysissäni, miten nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda konstruoi useita erilaisia sukupuolittuneita subjektipositioita. Analyysini perusteella agenda positioi nuoria naisia ja tyttöjä erityisen haavoittuvaisena ryhmänä, rauhanrakentamisen muutostoimijoina, väkivaltaisina toimijoina sekä suhteessa naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Agenda konstruoi analyysini mukaan nuoret miehet ja pojat ennen kaikkea väkivaltaisiksi toimijoiksi ja turvallisuushaksi, mutta nimittää heitä myös sukupuolen normiksi ja väkivallan uhreiksi. Osoitan myös, että nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan asiakirjat tuottavat pääsääntöisesti binääristä sukupuolikäsitystä, joka kytkeytyy heteronormatiivisuuteen. Tutkimissani asiakirjoissa esiintyy kuitenkin marginaalisesti heteronormatiivisuuden ja binääriymmärryksen diskursiivisesti kyseenalaistava transsukupuolisten ja HLBTI-nuorten subjektipositioden tuottaminen. Lisäksi analyysini osoittaa, että YK:n ja kansalaisjärjestöjen tuottamien sekä kumppanuuksina tuotettujen asiakirjojen positioinneissa on keskinäisiä eroja.

Tässä johdantoluvussa olen esitellyt tutkielmani keskeisiä lähtökohtia sekä aiempaa nuorista, sukupuolesta ja rauhanrakennuksesta käytyä poliittista ja tutkimuksellista keskustelua. Avaan seuraavaksi tutkielmani metodologisia ja tutkimuseettisiä valintoja. Esittelen ja perustelen feministisen ja queer-teoreettisen turvallisuustutkimuksen sekä diskurssiteoreettisen luentani lähtökohdat. Pohdin myös tekemiäni tutkimuseettisiä ratkaisuja tutkimuksen eri vaiheissa aiheen valinnasta tutkimusraportin julkaisemiseen. Tämän jälkeen avaan nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoista tekemääni analyysia. Käsittelen ensin naisiin liitettyjä subjektipositioita, sitten miehiin liitettyjä subjektipositioita ja analyysin lopussa pohdin asiakirjoja suhteessa sukupuolen binäärisyyteen ja heteronormatiivisuuteen. Tutkielmani päättää tekemäni yhteenvedo tutkielmani keskeisistä argumenteista, pohdintani analyysini merkityksestä sekä tekemäni huomiot aiheen tutkimisesta jatkossa.

2. Teoreettiset ja metodologiset lähtökohdat nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan feministiselle luennalle

Valta on läsnä kaikkialla, koska kaikki näyttää sisältyvän sen voittamattomaan ykseyteen, mutta varsinkin koska valta tuottaa itse itseään joka hetki, jokaisessa pisteessä tai oikeastaan jokaisen pisteen jokaisessa suhteessa toiseen. Valta on kaikkialla, koska se kattaa kaiken ja etenkin koska se tulee kaikkialta. (Foucault 1998, 70.)

Tutkielmani teoreettis-metodologinen kehikko koostuu feministisen poststrukturalistisen turvallisuustutkimuksen, queer-tutkimuskirjallisuuden sekä diskurssiteoreettisen analyysin teoreettisista käsitteistä. Kiinnitän muun feministisen poststrukturalistisen analyysin tavoin huomiota erilaisiin turvallisuuskursseihin, jotka tuottavat tietynlaisia feminiinisyyksiä ja maskuliinisuuksia (Hansen 2015, 20–22). Analyysini pyrkii Christine Sylvesteriä ja Väyrystä mukaillen sukupuoleen liittyvien käsitysten ja ongelmallisten oletusten purkamiseen (Sylvester 1994, 59–61; Väyrynen 2010, 145). Tutkielmassani tarkastelen myös seksuaalisuuteen liittyviä erontekoja kansainvälisen politiikan muovaamina ja sen muovaajina (Picq & Thiel 2015a; Weber 2016b). Hahmotan sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja turvallisuuteen liittyvät käytännöt jatkuvasti neuvoteltavina.

Nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevien asiakirjojen luentani perustuu oletukseen, että sukupuoli, kieli, todellisuus ja valta ovat kytköksissä toisiinsa. Soveltamani diskursiivinen tutkimusote on selkeän metodin tai teorian sijaan analyttinen työkalu, jossa aineistolähtöisyys ja tutkijan omat tulkinnat ovat keskeisessä asemassa (Husa 1995, 43; Jokinen 2000, 108). Painotan aiemman feministisen tutkimuskirjallisuuden mukaan nimenomaan metodologisia valintoja pelkän menetelmäkeskeisyyden sijaan, sillä tällainen lähestymistapa sitoo paremmin yhteen erilaiset toisiinsa kietoutuvat epistemologiset, ontologiset ja menetelmälliset valinnat (Liljeström 2004). Diskurssiteoreettinen analyysi sopii hyvin yhteen edeltävän käsityksen kanssa, sillä se muodostaa oman tutkimusohjelmansa, joka koostuu erilaisista ontologisista ja epistemologisista oletamuksista, teoreettisista käsitteistä ja metodologisista ohjeistuksista (Torring 2005, 28; Howarth 2005, 317–319).

2.1. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan eronteot tarkastelun kohteena

Sukupuoli, seksuaalisuus ja ikä ovat eronteon kategorioita, jotka ovat syntyneet erilaisten yhteiskunnallisten, tieteellisten ja diskursiivisten käytäntöjen tuloksena (Foucault 1998; Butler 2006; Sercombe 2016). Ne kietoutuvat muihin ruumiiseen kytkeytyviin erontekoihin kuten etnisyyteen, 'rotuun', alkuperään, toimintakykyyn, kansallisuuteen ja luokkaan (Cho, Crenshaw & McCall 2013; Collins & Bilge 2016; Butler 2006, 50). Analyysissäni kiinnitän huomiota erityisesti sukupuolen ja

seksuaalisuuden risteämiin nuoruuden kontekstissa, mutta analyysini taustalla kulkee ajatus myös muiden erojen merkityksestä. Tutkielmani keskittyy Cheryl Lazin (1998) tavoin ikään sosiaalisissa käytännöissä neuvoteltavana kysymyksenä, sillä näin analyysini pystyy tarkastelemaan nuoruutta suhteessa laajempiin yhteiskunnallisiin diskursseihin ja käytäntöihin. Tutkimani nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda on esimerkki Roy Huijsmansin, Shanti Georgen, Roy Gigengackin ja Sandra J. T. M. Eversin (2014) argumentoimasta kansainvälisten kehityskäytäntöjen ikään liittyvien normatiivisuuksien neuvottelusta, joka näkyy politiikan keskittymisenä lapsiin, nuoriin tai ikääntyneisiin. Tutkielmassani sovellan ajatusta nuoruudesta yhteiskunnallisten käytäntöjen konstruoina identiteetteinä ja sosiaalisena kategoriana, joiden hallinnasta ja merkityksistä neuvotellaan jatkuvasti (Bersaglio, Enns & Kepe 2015, 60; Sukarieh & Tannock 2015, 6–7). Nuorten yhteiskunnallinen hallinta ja nuoruuden käsitteellinen historia länsimaissa ulottuu Sukariehin ja Tannockin (2017, 2) mukaan 1800-luvulle, kun eliittien huoli 'nuoriso-ongelmasta' nousi teollisen kapitalismin yhteydessä.

Tarkastelen tässä tutkielmassa sukupuolta ja identiteettiä Judith Butlerin (2006, 79–80) tapaan erilaisten toistotekojen kautta performatiivisesti rakentuvana. Tällaisen teoreettisen käsitteellistämisen avulla teen näkyväksi nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sukupuolittuneita valtasuhteita ja osoitan, miten sukupuolittuneet valtasuhteet liittyvät nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamiseen. Performatiivisessa ajattelutavassa sukupuoli rakentuu toimintamme tuloksena sen sijaan, että olisi sen 'luonnollinen' alkuperä. Sovellan tutkielmassani Butlerin ajatusta siitä, että sukupuolitettut ruumiit eivät ole esidiskursiivista aluetta, vaan "biologisen sukupuolen muodostaminen *esidiskursiiviseksi* tulisi ymmärtää tulokseksi kulttuurisesta rakentamisesta, jota määrää *sosiaalinen sukupuoli*" (emt., 56). Näin ollen sukupuolittuneiden ja seksuaalisuuteen liittyvien subjektipositioiden analyysini tekee näkyväksi sukupuolen tuottamista diskursiivisten valtasuhteiden tuloksena. Tällainen tulokulma ei kiellä materiaalistien ruumiiden riippumatonta olemassaoloa, mutta painottaa kaikenlaisen ruumiista tehdyn järkeilyn olevan diskursiivista toimintaa. Butlerille sukupuoli on "toistuvaa kehon tyylittelyä, joukko toistettavia toimia äärimmäisen jäykästi säännellyssä kehityksessä, joka jähmettyy ajan mittaan ja tuottaa vaikutelman substanssista, luonnollisenkaltaisesta olemisesta" (emt., 91). Analyysini tarkastelee tämän pohjalta kriittisesti erilaisia nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan diskursiivisia käytäntöjä, jotka pyrkivät tuottamaan koherentteja nais- ja miespuolisiksi ymmärrettyjä sekä tätä jakoa rikkovia identiteettejä.

Tutkin nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen seksuaalisuuteen liittyviä erontekoja heteronormatiivisuuden käsitteen avulla. Analyysini pohjaa Leena-Maija Rossin ja muiden teoretisointiin siitä, miten "diskursiivisesti ja erilaisin käytännöin institutionalisoitu

heteroseksuaalisuus muodostaa sosiaalisten ja seksuaalisten suhteiden oletusarvoisen, luonnollistetun, ainoan hyväksytyn ja tavoiteltavan mallin” (Rossi 2006, 19; Ingraham 2005, 1–3; Richardson 1996, 1–3). Heteronormatiivisuuden käsitteeseen liittyy Butlerin (2006, 89) ajatus heteroseksuaalisesta matriisista, joka vakiinnuttaa sukupuolta feminiinisen naisen ja maskuliinisen miehen vastakohdiksi pakollisen heteroseksuaalisuuden käytännöllä. Heteronormatiivisuuden käsitteen avulla analysoin nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen diskursiivisia käytäntöjä seksuaalisuuteen liittyvien normien tuottamisesta ja kyseenalaistamisesta. Käsite kietoutuu queer-tutkimuksellisiin hierarkioihin sekä muihin seksuaalisuuksien tutkimisen käsitteisiin kuten heteroseksismiin ja pakkoheteroseksuaalisuuteen, vaikka en tämän tutkielman asettamissa rajoissa tarkastele niitä yksityiskohtaisemmin (ks. Rossi 2006, 20). Heteronormatiivisuuden käsitettä on kritisoitu muiden epäoikeudenmukaisuuksien ja syrjinnän kokemusten sivuuttamisesta (Rossi 2006, 26; Rossi 2008; Jauhola 2011). Pyrin välttämään tämän tutkielmassani keskittymällä seksuaalisuuden lisäksi sukupuoleen ja ikään liittyviin erontekoihin. Lisäksi analyysini nostaa esiin esimerkiksi uusliberalistiseen hallintaan liittyvää kritiikkiä. Toivon analyysini innostavan muita tarkastelemaan nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda myöskin muiden erojen näkökulmista.

Tutkielmani painotus poststrukturalistiseen teoretisointiin sukupuolen performatiivisuudesta, risteävistä eroista ja heteronormatiivisuudesta mahdollistaa kompleksisemmän ymmärryksen tiedon ja vallan välisistä suhteista kuin feministiseen empirismiin ja standpoint-teoretisointiin pohjautuvat feministisen kansainvälisen politiikan teoriasuuntaukset (Väyrynen 2010; Hansen 2015; Sylvester 1994). Teoreettiset valintani suhtautuvat kriittisesti joihinkin edellä mainitsemieni tutkimussuuntausten metateoreettisista oletuksista. En kuitenkaan pidä poststrukturalistista teoretisointia yksiselitteisesti muita suuntauksia ’parempana’ teoretisoinnin tapana, vaan Judith Baxteria (2003, 43–44) mukaillen oletan episteemisellä kentällä olevan tilaa monenlaisille teoretisoinnin tavoille ja erilaisten lähestymistapojen yhdistelmille. Tekemilläni valinnoilla pyrin vastaamaan viimeaikaiseen tutkimuskeskusteluun sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden kriittisestä tarkastelusta osana rauhanrakennuksen, kehityksen ja turvallisuuden käytäntöjä (Daigle & Myrntinen 2018; Hagen 2016; Weber 2016b; Shepherd & Sjöberg 2012; Sjöberg 2012).

2.2. Feministinen diskurssiteoreettinen analyysi työkaluna merkitysten ja identiteettien tulkintaan

Tutkielmassani tarkastelen nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen luennan avulla YK:n ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen nuoria koskevia rauhanrakennusdiskursseja merkityksiä tuottavina käytäntöinä. Tutkielmani metodologiset valinnat pohjaavat erityisesti feministiseen diskurssiteoreettiseen tutkimusotteeseen, joka perustuu poststrukturalistiseen teoretisointiin ja

antiessentialistiseen ontologiaan (Shepherd 2017; Shepherd 2008; Olivius 2016). Osa tekemistäni valinnoista perustuu myös muihin diskursiivisen tutkimuksen kontekstissa tehtyihin kirjoituksiin. Diskurssiteoreettinen analyysi on syntynyt poikkitieteellisenä tutkimusotteena kielitieteiden ja hermeneutiikan ajatusten yhdistämisestä yhteiskunta- ja politiikkatieteisiin. Diskurssiteoreettisella analyysillä nostan esiin asiakirjojen käytäntöjä, jotka ylläpitävät, konstruoivat, legitimoivat, sallivat ja kieltävät sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja ikään liittyviä merkityksiä (Shepherd 2008, 21; Doty 1996, 4). Tutkielmani toimii vastavoimana objektivistisille ja rationalistisille yhteiskuntatieteiden teorioille painottamalla diskurssien ja politiikan roolia erilaisten tulkintojen tuottamisessa (Torfing 2005, 1–5).

Tutkielmassani sovellan useiden aiempien tutkijoiden tapaan käsitystä diskursseista käytäntöinä ja merkitysjärjestelminä, jotka muotoilevat puhumansa kohteet (Foucault 1998, 73–76; Shepherd 2008, 20–22; Baxter 2003, 7–8; Jokinen 2000, 112–113; Barnett & Duvall 2005, 55–57; Åhäll & Borg 2013, 197–198; Alhanen 2007, 70; Husa 1995, 43; Milliken 1999, 229–231; Torfing 2005, 5–9; Howarth 2005, 317–319). Diskurssit konstituoivat merkityksiä, konstruoivat käsittelemiään objekteja sekä määrittävät kuviteltavia ja mahdollisia sosiaalisia toimintakenttiä (Shepherd 2008, 20–22; Jokinen 2004, 193–195; Husa 1995, 43). Roxanne Doty (1996, 6) ja Shepherd (2008, 20) korostavatkin diskurssien muovaavan sellaiset ymmärrettävyyden ehdot, joilla tietystä todellisuudesta voidaan tietää ja joilla siinä voidaan toimia. Näin diskurssit myös tekevät maailmaa hallittavaksi esittämällä ja hahmottamalla maailmaa tietystä näkökulmasta (Uusitalo 2015, 46). Näiden oletusten pohjalta diskurssiteoreettinen analyysini osoittaa, miten diskurssit mahdollistavat sekä rajoittavat muita tapoja, joilla sukupuolta, seksuaalisuutta ja nuoruutta voitaisiin nähdä ja esittää kansainvälisen politiikan käytännöissä (Husa 1995, 43; Milliken 1999, 229). Analyysini tarkastelee Chantal Mouffen ja Ernesto Laclau (2001) argumentteja soveltaen nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen sukupuolidiskurssien tuottamiseen liittyviä hegemonisia kamppailuita, joissa identiteettien ja merkitysten neuvottelu tähtää tietynlaisen poliittisen ja moraalis-älyllisen johtajuuden osoittamiseen (ks. Torfing 2005, 15).

Sovellan tutkielmassani käsitystä vallasta kaikkiin diskursiivisiin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvänä (Foucault 1998, 69–76; Baxter 2003, 7–9). Tällainen valta on tuottavaa ja viittaa sosiaalisiin prosesseihin ja tietojärjestelmiin, joiden avulla merkityksiä tuotetaan, vakiinnutetaan, eletään, koetaan ja muutetaan (Shepherd 2008, 22–23; Åhäll & Borg 2013, 198; Barnett & Duvall 2005, 55–57). Analyysini kantavana lähtökohtana on ajatus merkityksistä jatkuvasti neuvoteltavina (Shepherd 2008, 26–27; Åhäll & Borg 2013, 198; Griffin 2013, 210–211). Linda Åhällia ja Stefan Borgia (2013, 198) mukaillen analyysini olettaa, että maailmaa ei voida ajatella olevan olemassa ilman ihmisten sille antamia merkityksiä. Tutkielmani lähtökohta onkin, että sanat ja toiminta kietoutuvat yhteen käytännöiksi, ja kaikkia sosiaalisia käytänteitä tulee ymmärtää diskursiivisina (Laclau & Mouffe 2001,

107; Shepherd 2008, 18–19; Howarth & Stavrakakis 2000, 2–3; Howarth 2005, 336; Uusitalo 2015, 45). Analyysini ei näin tee tiukkaa jakoa diskursiivisen ja siitä riippumattoman ei-diskursiivisen todellisuuden välille.

Diskurssiteoreettisen analyysini tiedonintressi on kriittinen ja transformatiivinen. Analyysini tavoitteena on kriittisesti hahmottaa tiedon ja vallan suhteita purkamalla vallan lävistämiä tekstejä ja vallitsevia totuusdiskursseja (Husa 1995, 45–46). Ewa Glapkan (2018) ja Baxterin (2003, 35–38) tavoin pyrin tutkielmassani transformatiivisuuteen haastamalla sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä suuria narratiiveja. Analyysissani nostan esiin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen liittyvien identiteettien ja merkitysten konstituointiin liittyviä vastarinnan mahdollisuuksia, jotka ovat Butlerin (2006, 238–242) mukaan mahdollisia identiteettien osittaisen liukuvuuden vuoksi. Tämän pohjalta kritiikini tuo esiin tapoja, joilla sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä merkityksiä voitaisiin ajatella nuoret, rauha ja turvallisuus -agendalla myös toisin (Anderson 2015; Milliken 1999, 236–237). Pyrin olemaan kritiikissäni itserefleksiivinen omien arvojeni merkityksestä tutkimuksessa ja muutoksen tavoittelussa (Baxter 2003, 35–37).

Metodologiset valintani eroavat vuorovaikutuksellisista diskursiivisen tutkimuksen suuntauksista, jotka tarkastelevat merkityksiä pysyvinä ja diskurssin kautta tunnistettavina (ks. Shepherd 2008, 17; Torfing 2005, 6; Jokinen 2004, 193–194; Jokinen 2000, 111–112). Diskurssiteoreettinen analyysini eroaa vuorovaikutuksellisten suuntausten oletuksesta, että kieli reflektoi itsensä ulkopuolista todellisuutta. Tällainen lähestymistapa saattaa sivuuttaa laajemman yhteiskunnallisen ja poliittisen kontekstin huomioimisen, joka on keskeistä merkityksiä muodostettaessa. Analyysini eroaa joiltakin osin myös feministisestä kriittisestä diskurssianalyysistä (Lazar 2005; Lazar 2007). Hahmotan Glapkan (2018, 89) tavoin, että kriittisen diskurssianalyysin tapa kehittää strategioita feministiselle vastarinnalle voi olla ongelmallinen asettamalla subjektit tiedostamattomien tai voimattomien positioon. Diskurssiteoreettisella otteella analyysini pystyy tarkastelemaan nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevien asiakirjojen merkityskamppailuja ja positiointeja kriittistä diskurssianalyysia moniulotteisemmin (Baxter 2003, 35–38). Kriittinen diskurssianalyysi korostaa myös diskurssiteoreettisesta analyysistä poiketen diskursiivisen ja ei-diskursiivisen todellisuuden eroa olettamalla, että diskurssit rakentuvat materiaalistien tilanteiden, instituutioiden ja sosiaalisten rakenteiden kautta samalla niitä muovaten (ks. Shepherd 2008, 17–18). Diskurssiteoreettisen lähestymistavan ja kriittisen diskurssianalyysin (meta)teoreettisista eroista keskittymisestä huolimatta näen, että suuntausten analyysikäytännöissä on paljon samanlaisuuksia (Torfing 2005, 5–9; Lazar 2007).

Diskurssiteoreettista tutkimusotetta on kritisoitu esimerkiksi todellisuuden riippumattoman olemassaolon kieltämisestä ja episteemisestä relativismista (ks. Torfing 2005, 18–19). Aiemmin esittämieni argumenttien sekä Torfingin (ema., 17–21) tavoin oletan, että diskurssiteoria ei kiellä materian olemassaoloa tietoisuudestamme riippumatta. Se korostaa pikemminkin, että diskurssit rakentavat materiaalille annettuja merkityksiä eikä pelkästä materian olemassaolosta vielä seuraa mitään. Diskurssiteoreettinen analyysi ei Torfingin mukaan syöllisty relativismiin. Diskurssiteoreettisen analyysin avulla voimme ennemminkin ymmärtää omaa osallisuuttamme diskursseissa, jotka tarjoavat meille suhteellisen vakiintuneita arvoja sekä kriteerejä tuomita asioita oikeiksi tai vääriksi, hyviksi tai pahoiksi sekä tosiksi tai epätosiksi. (Ema., 21–24.) Diskurssiteoreettinen analyysi sopii näin ollen hyvin nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen tutkimiseen, sillä sen avulla pystyn tarkastelemaan sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen liittyvien identiteettien konstruointia sekä niiden muutoksia.

2.3. Sukupuolittuneet subjektipositiot nuorille rakennettuina toimintamahdollisuuksina

Edellä esittelemäni diskurssiteoreettisen analyysin konkretisoinniksi sovellan analyysissani subjektipositioinnin, predikaation ja presuppositioinnin tekniikoita. Subjektipositiot ovat diskurssin tarjoamia paikkoja subjekteille (Foucault 2005, 152; Jokinen 2000, 114–115; Åhäll & Borg 2013, 199–200; Howarth & Stavrakakis 2000, 12–14; Alhanen 2007, 67–70). Subjektipositioden analyysin avulla osoitan, millä tavoin diskursiiviset käytännöt pyrkivät määrittämään ja muokkaamaan subjekteja (Alhanen 2007, 69). Subjektipositiot eivät ole yksittäisten ihmisten ajattelun ja toiminnan seurausta vaan ihmisten ajattelua ohjaavien valtasuhteiden lävistämien diskursiivisten käytäntöjen tulosta (Alhanen 2007, 70; Martin de Almagro 2018, 401). Analyysini tarkastelee subjektipositioita suhteessa sukupuoleen, seksuaalisuuteen, ikään ja muihin eroihin, sillä ne ovat konkreettisia mukaan ottamisen ja ulossulkemisen käytäntöjä (Martin de Almagro 2018, 402). Sovellan tutkielmassani Laclauin ja Mouffin (2001, 113; ks. myös Howarth & Stavrakakis 2000, 7–9) teoretisointia diskursiivisista solmukohdista. Analyysini käsittelee tämän pohjalta sukupuolta, seksuaalisuutta ja ikää diskursiivisina solmukohtina, jotka ovat etuoikeutettuja merkitysijöitä tai viittauskohtia diskurssissa ja jotka sitovat yhteen erityisen merkitysjärjestelmän tai merkitysijäketjun.

Subjektipositiot tuottavat subjektien mahdollisuuksia osallistua diskursiiviseen toimintaan, sillä subjektit pääsevät osallistumaan diskursseihin asettumalla heille tarjottuihin paikkoihin (Jokinen 2000, 114; Epstein 2011, 343–344). Samalla subjektipositiot rajoittavat sitä, mitä subjektit voivat ajatella, sanoa ja tehdä (Martin de Almagro 2018, 401). Subjektin näkökulmasta hänelle voidaan tarjota ja hän voi ottaa tai hylätä samanaikaisesti useita subjektipositioita (Glapka 2018, 89–91; Baxter 2003, 35–38;

Howarth & Stavrakakis 2000, 12–14; Martin de Almagro 2018, 6). Subjektiposition käsitettä soveltamalla nostan analyysissäni esiin, miten tekstit luovat todellisuutta liittämällä tiettyjä subjekteja ja objekteja toisiinsa. Subjektipositiointi paljastaa Åhällin ja Borgin (2013, 200) mukaan sen, kuka nähdään passiivisena ja aktiivisena sekä määritelläänkö subjekteille toimijuutta vai ei. Subjektipositiointi liittyykin toimijuuteen, sillä subjekteilla nähdään olevan eriasteisia määriä toimijuutta ja objekteilla ei (Martin de Almagro 2018, 401). Analyysini valottaa näin nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tuottamia mahdollisia ja kiellettyjä diskursiivisia toimintamahdollisuuksia sukupuolen, seksuaalisuuden ja nuoruuden näkökulmista.

Subjektipositioiden rakentumisen tarkastelussa olen käytännössä hyödyntänyt myös Åhällin ja Borgin (2013, 198–199) mainitsemia predikaation ja presuppositiionnin tekniikoita. Predikaation avulla tarkastelen sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen määriteltyjä ominaisuuksia niitä muokkaavien predikaattien, adverbien ja adjektiivien avulla. Tällä tavoin analyysini nostaa esiin subjektien toimijuuksien ja identiteettien määrittelyssä käytäviä neuvotteluja. Presuppositiionnin avulla voidaan puolestaan tarkastella sitä, millaisen representaation tekstit ottavat annettuna sekä mitä pidetään totena niiden konstruoimassa maailmassa. Tämä on analyysini näkökulmasta konkreettinen keino tarkastella diskurssien tuottamia sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä normeja.

Subjektipositioiden käsitettä on kritisoitu liian rakenteellisesta näkökulmasta, ja tilalle on ehdotettu esimerkiksi jakaantuneen subjektin käsitteen teoretisointia (Torfing 2005, 17). En kuitenkaan psykoanalyttisten tekstien kanssa keskusteleviin teoreetikoihin viittaamisen lisäksi suoraan tutkielmassani käsittele psykoanalyttista teoretisointia, johon käsitys jakautuneesta subjektista pitkälti pohjautuu. Tutkielmassani en myöskään tarkastele subjektiviteetteja, joiden näen viittaavan ennemminkin henkilöiden käsityksiin tai tietoisuuteen omasta itsestään ja poliittisesta toimijuudestaan. Martin de Almagro (2018, 401) näkeekin subjektiviteetit erityisinä tapoina olla maailmassa. Se on siis subjektipositiota laajempi käsite, jota ei läheisestä suhteestaan diskursseihin huolimatta voida rajata pelkästään diskursiiviseksi ilmiöksi.

3. Tutkimuseettiset valinnat tutkimuskysymyksestä tutkielman julkaisemiseen

Feministiseen tutkimusetiikkaan ja tutkimusprosessiin sisältyy vaatimus tarkkaavaisuudesta erilaisia – sekä tutkimuskysymyksiämme että tieteenalojamme koskevia – rajoja kohtaan. Lisäksi feministinen tutkimusetiikka ohjaa meitä selvittämään tällaisten rajojen merkitystä mielikuvitustemme ja ongelmien näkemisemme rajoittamisessa. (Ackerly & True 2010b, 29.)

Tutkielmassani sovellan feministisen tutkimusetiikan ajatusta siitä, että tutkimusetiikka kietoutuu tutkimukseni kaikkiin eri vaiheisiin ja niissä tekemiini metodologisiin, epistemologisiin ja ontologisiin valintoihini. Pyrin pitkin tutkielmaa avaamaan erilaisia sitoumuksiani, arvoasetelmiani sekä omaa positioitumista tutkimaani aiheeseen. Olen esimerkiksi avannut tutkielmani johdannossa omaa positiotani suhteessa nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaan. Lisäksi pohdin aiemmin tutkielmassani teoreettisten käsitteiden valintoihin liittyneitä jännitteitä. Olen noudattanut aiempien feminististen tutkijoiden kirjoituksia tutkimuksen refleksiivisyyteen pyrkimyksestä tunnistaen samalla, että kunkin tutkijan on perusteltava tekemänsä valinnat valmiiden ohjenuorien sijaan juuri oman tutkielmansa kontekstissa (Ackerly & True 2008; Baxter 2003; Ackerly & True 2010b, 21–23).

Kysyn tutkielmassani, millaisia sukupuolittuneita ja seksuaalisuuteen liittyviä subjektipositioita nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat vuosina 1995–2016 rakentavat sekä miten eri toimijoiden tuottamat positioinnit eroavat toisistaan. Olen jakanut tutkimuskysymykseni ja analyysini alalukuihin selvittämällä ensin naisiin ja tämän jälkeen miehiin liitettyjä subjektipositioita. Lopuksi analysoin binääristä sukupuolikäsitystä ja heteronormatiivisuutta ylläpitäviä sekä niitä kyseenalaistavia subjektipositioiteja. Tällaisiin tutkimuskysymyksiin vastaaminen on tekemäni eettinen valinta sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien suurten kertomusten purkamiseksi sekä sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien liukuvuuksien, jännitteiden ja valtasuhteiden hahmottamiseksi. Eri toimijoiden positiointien vertailu on keskeistä paitsi ristiriitaisuuksien hahmottamiseksi myös agendan uutuuden vuoksi.

Tutkimuskysymyksiä muotoillessani olin kiinnostunut siitä, millaista käsitystä sukupuolesta ja sukupuolten tasa-arvosta nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat tuottavat sekä miten ne risteävät naisista, rauhasta ja turvallisuudesta käytyyn keskusteluun. Olen muotoillut tutkielmani tutkimuskysymyksiä aiemman diskurssiteoreettista analyysia sekä nuoria, naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan tutkimuskirjallisuuden ja asiakirjojen pohjalta. Howarthin (2005, 317–319) mukaan diskurssiteoreettinen näkökulma ulottuukin jo tutkimusongelmien muotoiluun, sillä se sisältää tiettyjä ontologisia olettamuksia ja diskurssiteoreettisten käsitteiden tuntemusta. Lopulliset tutkimuskysymykset muotoutuivat aineistoon ja tutkimuskirjallisuuteen tutustumisen lisäksi graduseminaarissa ja ohjaajien kanssa käydyissä keskusteluissa.

3.1. Poliitiikka-asiakirjoihin keskittymisen mahdollisuuksista ja ongelmallisuudesta

Teoreettinen tausta-ajattelu ja tutkimani ilmiön luonne ovat vaikuttaneet valitsemaani aineistoon ja luentani tapaan (Howarth 2005, 336–340). Asiakirjat soveltuvat hyvin diskurssiteoreettisen analyysin

aineistoksi, vaikka diskursiivisessa tutkimuksessa teksti voidaan ymmärtää laajasti kaikkina viestinnän järjestelminä puheesta ruumiinkieleen ja visuaalisiin teksteihin (Jokinen 2000, 107; Åhäll & Borg 2013, 198). Tutkimani asiakirjat kertovat erilaisista nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvistä hallinnallisista käytänteistä, ja niiden avulla valta ja diskurssit toimivat sekä kytkeytyvät toisiinsa. Asiakirjojen tutkiminen on perusteltua niiden institutionaalisen voiman vuoksi (Mills 2005, 55–56; Uusitalo 2015, 43). Diskurssiteoreettinen analyysi on asiakirjojen tutkimisessa hyödyllinen metodologinen tulokulma, sillä sen avulla voin tehdä asiakirjojen ja niitä tuottaneiden instituutioiden sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen liittyviä hallinnallisia käytänteitä ja totuuskäsityksiä näkyviksi.

Asiakirjojen mahdollistaman tiedon rajallisuus on tunnustettava, sillä ne syntyvät erilaisten kompromissien ja neuvottelun tuloksena. Asiakirjoja analysoimalla tutkielmani ei pysty tarttumaan moniin nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan diskursiivisiin konflikteihin. Asiakirjat eivät myöskään auta ymmärtämään organisaatioiden arkipäiväisiä käytäntöjä. (Uusitalo 2015, 43–44; Hansen & Sørensen 2005, 98–99; Atkinson & Coffey 2004, 58.) Asiakirjojen tutkimisessa voi olla ongelmallista se, että niihin keskittyminen voi peittää useita muita näkökulmia nuoriin liittyviin rauhanrakennuskäytänteisiin. Tutkielmani ei kuitenkaan pyri suoraan tarkastelemaan esimerkiksi konfliktitilanteiden keskellä elävien ja rauhanrakentamiseen osallistuvien nuorten kokemuksia. Tutkielmani kontekstissa kriittisen luennan mahdollisuuden avaavat pikemminkin politiikka-asiakirjojen keskinäiset ristiriidat sekä mahdollisuus tarkastella niiden ulkopuolelle jääviä näkökulmia. Myös tekemäni valinta eri toimijoiden asiakirjojen tarkastelusta voi nostaa esiin jännitteitä eri tavoin kuin esimerkiksi yhden toimijan materiaaleihin keskittyminen.

Merkitysten vakiinnuttaminen politiikka-asiakirjoissa muuttaa naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa tutkineen Sam Cookin (2016, 356) mukaan materiaalisia tilanteita sellaisissa paikoissa, joissa politiikkaa toimeenpannaan. Oma tutkielmani osallistuukin kriittisellä luennallaan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien merkitysten neuvotteluun ja niiden muuttamiseen nuoret, rauha ja turvallisuus -agendalla. YK-kontekstissa käytettyjen abstraktien käsitteiden tutkiminen on tärkeää, sillä Cookin (ema., 357–358) mukaan tällaiset käsitteet muodostavat houkuttelevan kamppailukentän. Niiden pohjalle voidaan luoda monenlaisia politiikkaohjelmia, ja niihin voidaan tarttua erilaisista näkökulmista. Aiemmassa tutkimuksessa on kiinnitetty huomiota esimerkiksi sukupuolten tasa-arvon merkityksen kamppailuun kansainvälisen instituutioiden diskursiivisissa kamppailuissa (Lombardo, Meier & Verloo 2009).

Asiakirjojen tutkiminen sisältää eettisen haasteen feministiselle tutkijalle siitä, että tutkittavien ilmiöiden tarkastelu voi jäädä etäiseksi eikä välttämättä ulotu maailmanpolitiikan marginaalien ja hiljaisuuksien tarkasteluun (D'Costa 2006). Tällaisten valintojen tekeminen on pakottanut minut tutkimusta tehdessäni refleктоimaan kriittisesti omaa positiotani suhteessa sukupuoleen, seksuaalisuuteen, globaaliin asemaan ja muihin eroihin, jotka mahdollistavat ja rajaavat tulkintaani monin tavoin. Näkökulmiani nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaan samanaikaisesti mahdollistaa ja rajaa asemani eurooppalaisten yliopistojen opintotarjontaa läpikäyneenä alle 30-vuotiaana miehenä. Toisaalta kohtaan elämässäni erilaisiin eroihin kietoutuvia epäoikeudenmukaisuuksia, jotka jäsentävät tulkintojani sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvistä diskursseista. Pidän asiakirjakontekstiin keskittymistä perusteltuna valintana tämän tutkielman kontekstissa, sillä pystyn näin tarkastelemaan kriittisesti valtasuhteita ja omaa positiotani aiempien kokemusteni myötä itselleni tutussa diskursiivisessa kontekstissa.

Shepherd (2017, 3–4) on tutkimuksessaan YK:n rauhanrakennuskäytännöistä nostanut esiin vastaavan eettisen ongelman perinteisiin valtakeskuksiin keskittymisestä. Hän korostaa, että YK:n ja muiden kansainvälisten instituutioiden tarkastelu on monin tavoin merkittävää. Instituutioiden käytäntöjä tutkimalla voimme hahmottaa instituutioiden tapoja ymmärtää ruumiillisuutta ja rauhanrakennustoimintaa, jotka voivat olla ristiriitaisia niiden henkilöstön ”edistyksellisillekin” toimenpide-ehdotuksille. Tutkimuksessaan Shepherd korostaa, että politiikka-asiakirjojen käyttämät käsitteet voivat tuottaa tahattomia ja toimimattomia käytäntöjä ja strategioita politiikkojen toimeenpanemiseksi. Analyysini pyrkii Shepherdin huomioita soveltaen tarjoamaan erilaisia muutoksen mahdollisuuksia maailmanpolitiikkaan liittyvien valtahierarkioiden kritiikittömän uusintamisen sijaan.

Asiakirjojen valinta aineistoksi liittyy aiemman tutkimuskirjallisuuden lisäksi omaan tutkimuskäytäntöjen ulkopuoliseen suhteeseeni tutkittavaa aihetta kohtaan. Kansainvälisiin asiakirjoihin keskittymällä olen halunnut tietoisesti säilyttää jonkinasteista etäisyyttä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendasta käytyyn neuvotteluun, johon olen osallistunut erityisesti Suomen kontekstissa. Tällaisella valinnalla olen pyrkinyt takaamaan sen, että pystyn tulkitsemaan aihetta omaa aiempaa kokemustani analyttisemmin tutkimuskirjallisuuden tarjoamien teoreettisten näkökulmien pohjalta. Akateeminen toiminta ja aktivismi ovat toisiinsa kietoutuneita käytäntöjä (Ackerly & True 2008), mutta pidän opinnäytteen kirjoittamisprosessia erilaisena käytäntöjen kenttänä kuin esimerkiksi organisaatiositeisiin kytkeytyvää vaikuttamistyötä.

3.2. Kriittinen luentakehikko tutkimuskäytäntöjen jäsentäjänä

Olen toteuttanut aineistoni analyysin hyödyntämällä aiemmin mainitsemiani diskurssiteoreettisen analyysin teoreettisia käsitteitä sekä diskursiivisen tutkimuksen kanssa yhteensopivia kirjoituksia kriittisestä luennasta. Luentaa toteuttaessani olen nojannut erityisesti Suvi Ronkaisen (2004, 65–67) ison A:n analyysikehikkoon. Hän on soveltanut luentaa erityisesti kvantitatiivisen tutkimuksen kontekstissa, mutta kehikko on nähdäkseni hyvin sovellettavissa myös laadullisiin tutkimusaineistoihin. Ronkaisen mukaan aineiston, teorian, tutkijan ja menetelmällisten valintojen kohtaaminen jakautuvat kolmeen erilaista logiikkaa noudattavaan osaan: analyysiin (pienellä a:lla), tulkintaan ja luentaan. Esittelen seuraavaksi tutkimukseni etenemistä näiden vaiheiden perusteella. Samankaltaisen logiikan puolesta on kirjoittanut esimerkiksi Richard Ashley (1988) kansainvälisen politiikan postmodernin kaksoisluennan kohdalla.

Analyysi (pikku a:lla) on käytäntö, jossa aineistoa järjestetään, luokitellaan ja jäsennetään. Olen ensin lukenut aineistoni läpi useaan kertaan, jotta pystyin tarkentamaan sille esittämiäni tutkimuskysymyksiä. Tämän jälkeen lähdin luokittelemaan aineistoani aineistolähtöisesti, mutta samanaikaisesti aiemman diskurssiteoreettisen sekä sukupuolta, nuoria ja rauhanrakennusta käsittelevän tutkimuskirjallisuuden valossa. Päädyin luokittelemaan aineistosta kohtia, joissa mainittiin eksplisiittisesti naisiin, miehiin, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin, seksuaalisuuteen, tasa-arvoon, gender-käsitteeseen sekä 1325-päätöslauselmaan liittyviä seikkoja. Lisäksi kirjasin ylös huomioita syrjintään, nuorten eroihin ja mahdollisiin hiljaisiin olettamuksiin heteronormatiivisuudesta. Käytännössä viimeiseksi mainittu tarkoitti erilaisia perheeseen, vanhemmuuteen ja avioliittoon liittyviä katkelmia. Tällainen näkökulma on ollut minulle eettinen valinta sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien epäoikeudenmukaisuuksien purkamiseksi. Tein luokitteluja aluksi väljästi monenlaisiin sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviin näkökulmiin perustuen, jotta pystyin olemaan refleksiivinen aineistoani kohtaan. Pyrin näin huomioimaan aineistosta monenlaisia ja mahdollisesti yllättäviäkin sukupuolesta ja seksuaalisuudesta neuvottelemisen mahdollisuuksia. Tutkielman luokittelun toteutin laadulliseen tutkimukseen keskittyvällä Atlas.ti-ohjelmalla, jotta minun olisi mahdollista palata luokitteluihin ja jäsenellä niitä monipuolisesti.

Tulkinnassa analyysin tuottamat vihjeet ja oivallukset merkityksellistetään jonkin tietyn teoreettisen tai käsitteellisen ajattelutavan kautta. Aineiston luokittelun jälkeen keskityin lukemaan erityisesti löytämiäni katkelmia diskurssiteoreettisen analyysin teoreettisten käsitteiden avulla löytääkseni teksteistä sukupuolittuneita ja seksuaalisuuteen liittyviä subjektipositioita. Jäsensin eri asiakirjoista

löytämiäni havaintoja ja ryhmittelin niitä tutkimuskysymysteni mukaisiin temaattisiin kokonaisuuksiin, joiden pohjalta lähdin syventämään analyysiani. Olen tutkielmani kaikissa vaiheissa pyrkinyt avaamaan tekemäni valinnat mahdollisimman selkeästi lukijalle, sillä diskurssiteoreettinen analyysi on aiemmin esittelemäni mukaan voimakkaasti sidonnaista tutkijan tulkinnoille. Esitän väitteideni tueksi katkelmia aineistosta. Aineistot ovat julkisesti saatavilla, joten lukija voi itse tutustua niiden sisältöön ja esittämiini väitteisiin. Tutkimukseni käsittelee julkisia asiakirjoja, joten aiheen arkaluontoisuuteen, anonymisointiin tai salaamiseen liittyvät asiat eivät ole tutkielmani kontekstissa erityisen ongelmallisia. Olen tallentanut tutkimusaineistoni tietokoneelleni, mikäli joitakin asiakirjoja ei myöhemmin löydy verkosta.

Luenta puolestaan on aineiston monitulkintaisuuteen perustuvaa ajatuskokeilua, jossa voidaan venyttää aineiston rajoja ja kokeilla, sujuisiko tietynlainen luenta aineistosta. Aineistoni luennassa olen pyrkinyt nostamaan esiin asiakirjojen sisäisiä ristiriitaisuuksia ja eri asioiden välisiä suhteita diskursiivisten valtasuhteiden osoittamiseksi. Lisäksi osoitan analyysissani muun tutkimuskirjallisuuden avulla sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen liittyvien merkitysten neuvoteltavuutta sekä huomioita niiden toisin tekemisen mahdollisuuksista. Analyysia tehdessäni huomasin, että nuoria sekä sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta rauhanrakennuksessa käsittelevää tutkimusta on alkanut ilmestyä monipuolisemmin kirjoitusprosessini aikana kuin ennen tutkielman teon aloittamista. Useat analyysini keskeiset argumentit ovatkin muotoutuneet tutkielmani aikana uudelleen, kun uudet tutkimukset ovat avanneet erilaisia näkökulmia aiheeseen.

Olen nostanut tutkimusraporttiini nähdäkseni keskeisimmät vastaukset esittämiini tutkimuskysymyksiin ja keskustelen tutkimusraportissa lähinnä luentavaiheessa tekemistäni oivalluksista. Olen myös joutunut rajaamaan useita asioita tämän tutkielman sivujen ulkopuolelle. Olen esimerkiksi keskittynyt pääsääntöisesti analysoimaan asiakirjojen eksplisiittisesti sukupuolittuneita ja seksuaalisuuteen kietoutuvia subjektipositioita. Tutkielmani jättää näin problematisoimatta monia käsitteitä ja ilmiöitä, joiden sukupuolittuneita epäkohtia feministiset tutkijat ovat nostaneet esiin. Esimerkiksi itse rauhan, turvallisuuden ja väkivallan käsitteisiin liittyvien sukupuolittuneiden jännitteiden syvempi feministinen analyysi jää laajalti analyysini ulkopuolelle, mutta olen pyrkinyt sivuamaan kysymyksiä tutkielmani teoreettisia lähtökohtiani kuvatessa sekä osana analyysiani. Tutkimusotteessani olen pyrkinyt jatkuvaan feministiseen ja queer-uteliaisuuteen, jonka avulla pystyn nostamaan esiin niin tutkimuskirjallisuuden jo tukemia väitteitä kuin sitä haastavia uudenlaisia näkökulmia (Enloe 2004; Weber 2016a). Yllätyin analyysia tehdessäni esimerkiksi siitä, miten paljon analyysini huomiot osittaisista eroavaisuuksistaan huolimatta muistuttivat naiset, rauha ja turvallisuus -kontekstissa tehtyjä huomioita sukupuolidiskursseista. Toisaalta utelias tutkimusote mahdollisti

analyysissani runsaasti uusia oivalluksia erityisesti miehiin, sukupuolen binäärisyyteen ja heteronormatiivisuuteen liittyvistä subjektipositioista.

Julkaisen tutkielmani avoimesti verkossa, jotta muut tutkijat sekä kysymysten parissa toimivat henkilöt voisivat löytää tiensä tutkielman pariin. Tutkielmassani tekemillä valinnoillani pyrin siihen, että aihepiirin parissa toimivat henkilöt pystyvät kriittisesti refleктоimaan omia käytäntöjään ja hahmottamaan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä diskursiivisia kamppailuita nuoriin liittyvän rauhanrakennuksen kontekstissa. Tarkoitukseni on osoittaa käytäntöjen liukuvuutta, joka antaa mahdollisuuksia oman toiminnan ja valtasuhteiden tarkasteluun. Tutkielmassa tekemäni luenta pystyy avaamaan mahdollisuuksia ajatella nuoriin, rauhanrakentamiseen ja sukupuoleen liittyviä kytköksiä uudenlaisista näkökulmista. Tällaisen tiedon esiin nostaminen voi auttaa joitakin alalla toimivia monipuolistamaan keskustelua sekä ymmärtämään toisin sukupuolen ja seksuaalisuuden merkityksiä osana nuoriin liittyviä rauhanrakennuskäytänteitä.

3.3. Yleiskatsaus nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoista

Tutkielmani aineisto koostuu YK:n, kansainvälisten kansalaisjärjestöjen ja edeltävien kumppanuuksina luomista nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvistä asiakirjoista. Valitsin tutkielmani aineiston verkossa tekemieni tiedonhakujen ja tematiikkaan liittyvien ennakkotietojeni pohjalta. Hyödynsin tiedonhauissa YK:n nuorisokysymyksiin liittyviä verkkosivuja sekä nuorten rauhanrakennusjärjestöjen kattojärjestö United Network of Young Peacebuilders (UNOY):n verkkosivuja. UNOY on toiminut yhtenä keskeisenä toimijana päätöslauselman luomisen valmistelussa ja vaikuttamistyössä. YK-asiakirjojen löytämiseksi hyödynsin myös YK:n virallista asiakirjapalvelua. Useat aineistoni asiakirjat on tehty eri toimijoiden välisenä yhteistyönä YK:n nuorisokysymyksiin erikoistuneen verkoston kontekstissa (The Inter-Agency Working Group on Youth and Peacebuilding, IANYD). Ne myös muistuttavat naiset, rauha ja turvallisuus -agendan luomiseen johtaneita asiakirjoja (Cohn 2008). Aineistoni asiakirjat ovat englanninkielisiä, mutta käsittelen niitä tässä tutkielmassa suomeksi. Kaikki tutkielmassani alun perin englanninkieliset aineisto- ja kirjallisuuskatkelmat ovat itse kääntämiäni, ellei niistä ole ollut saatavilla suomennettua versiota.

Valitsemani aineisto koostuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2250:n lisäksi päätöslauselmassa tai sen valmistelussa mainituista asiakirjoista sekä päätöslauselman jälkeisistä asiakirjoista, jotka nimeävät päätöslauselman ja koskevat eksplisiittisesti sen teemoja. Halusin tälläisellä valinnalla selvittää, miten agenda mahdollisesti lähdettäisiin toteuttamaan. Ajallisesti aineistoni varhaisin asiakirja on vuonna 1995 YK:n yleiskokouksen hyväksymä Maailman nuoriso-

ohjelma, joka on varhaisin päätöslauselman viittaama asiakirja. Viimeisin asiakirja on vuodelta 2016, jolloin nuoret, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanon käynnistäminen ovat olleet ajankohtaisia kysymyksiä. Ajallinen rajaamiseni ulottuu siis nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muotoiluun päätöslauselma 2250:n ympärillä. Jonkinasteinen ajallinen etäisyys nykyhetkestä tarjoaa myös mahdollisuuden aihepiirin analyttisempään tarkasteluun. Tutkimani aineisto on laajuudeltaan yhteensä 303 sivua. Olen tarkemmin esitellyt valitsemani asiakirjat aikajärjestyksessä tällä ja seuraavalla sivulla oleviin taulukoihin:

Nimi ja tutkielmassa käytetty lyhenne	Julkaisija	Julkaisu-aika	Sivu-määrä	Kuvaus
Maailman nuoriso-ohjelma (World Programme of Action for Youth) – WPAY 1995	YK:n yleiskokous	1995	4	Ensimmäinen YK-järjestelmän nuorisostrategia, joka muodostaa keskeisen pohjan kansainväliselle nuorisopolitiikalle. Valitsin aineistoon ainoastaan konflikteja käsittelevän luvun, sillä nuorista, rauhasta ja turvallisuudesta neuvottelevat asiakirjat viittaavat suoraan niihin kohtiin.
Maailman nuoriso-ohjelman 10-vuotisarviointi (Making commitments matter: young people's input to the 10-year review of the World Programme of Action for Youth to the Year 2000 and Beyond) – A/60/156	YK:n pääsihteeri ja YK:n yleiskokous	25.7.2005	2	Maailman nuoriso-ohjelmasta tehty 10-vuotisraportti, johon on koostettu nuorten huomioita ja suosituksia ohjelman toteutumisesta. Aineistossa on pelkästään konflikteja käsittelevä luku.
Nuorten rauhanrakentamiseen osallistumista ohjaavat periaatteet (Guiding Principles on Young People's Participation in Peacebuilding) – IANYD 2014	IANYD	huhtikuu 2014	4	Nuoriin liittyvän rauhanrakennuksen avaintoimijoita ohjaamaan luodut periaatteet. Periaatteet on luotu yhteistyössä yli 1000 kumppanin kanssa.
UNOY:n raportti nuorista, rauhasta ja turvallisuudesta käytettävästä kielenkäytöstä (Agreed Language on Youth, Peace and Security: A Report by the United Network of Young Peacebuilders) – UNOY 2014	UNOY	2014	38	Raportti tulkitsee nuorisonäkökulmasta YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia rauhaan ja turvallisuuteen liittyen. Raportti kokoaa niiden ja esimerkkiprojektien avulla yhteen suosituksia nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvästä kielenkäytöstä sekä aiheeseen liittyvän päätöslauselman tarpeellisuudesta.
Ammanin nuorisojulistus nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyen (Amman Youth Declaration on Youth, Peace and Security) – GFYPS 2015a	Ammanin globaali nuoret, rauha ja turvallisuus -foorumi (Global Forum on Youth, Peace and Security)	22.8.2015	4	Ammanissa 21.–22.8.2015 järjestetyn globaalin nuoret, rauha ja turvallisuus -foorumin loppuasiakirja, joka pyrkii luomaan nuorten periaatteita nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevalle politiikalle.

Nimi ja tutkielmassa käytetty lyhenne	Julkaisija	Julkaisuaika	Sivu-määrä	Kuvaus
Ammanin globaalit nuoret, rauha ja turvallisuus -foorumin loppuraportti (Global Forum on Youth, Peace and Security: Final Report) – GFYP 2015b	Ammanin globaali nuoret, rauha ja turvallisuus -foorumi	11.11.2015	62	Ammanin nuorisofoorumin loppuraportti, joka kokoaa yhteen tapahtumassa käytyjä keskusteluja ja puheenvuoroja.
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2250 – S/RES/2250	YK:n turvallisuus-neuvosto	9.12.2015	5	Nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen keskittyvä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan kannalta keskeisin asiakirja.
Ohje nuorten osallistumiselle rauhanrakentamisessa (Young People's Participation in Peacebuilding: A Practice Note) – IANYD 2016	IANYD	tammikuu 2016	68	Useiden nuorten ja rauhanrakennuksen asiantuntijoiden kokoama tuotos, joka pyrkii täydentämään ja täsmentämään aiempia nuorten rauhanrakennukseen liittyviä periaatteita sekä tukemaan päätöslauselma 2250:n toimeenpanoa.
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2282 – S/RES/2282	YK:n turvallisuus-neuvosto	27.4.2016	8	Rauhanrakentamisen inklusiivisuuteen keskittyvä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma.
UNDP:n kestävä kehitys ja rauhan nuorisohjelma 2016-2020 (Youth Global Programme for Sustainable Development and Peace (Youth-GPS)) – UNDP 2016	YK:n kehitysohjelma UNDP	8.7.2016	92	UNDP:n ensimmäinen ohjelma-asiakirja nuorten voimauttamiseksi kestävä kehitys ja rauhan konteksteissa. Strategia sisältää eksplisiittisiä viittauksia päätöslauselmaan ja on yksi asiakirja, jonka perustella voidaan hahmottaa agendan toimeenpanoa.
Päätöslauselma 2250:n paikallinen ja kansallinen toimeenpano-opas (Translating Youth, Peace & Security Policy into Practice: Guide to kick-starting UNSCR 2250 Locally and Nationally) – UNOY & SFCG 2016	UNOY ja Search for Common Ground (SFCG) IANYD:n puolesta	marraskuu 2016	16	Erityisesti nuorisjärjestöille suunnattu opas päätöslauselma 2250:n toimeenpanemiseksi. Opas avaa päätöslauselmaa yleiskielisesti sekä esittää tapoja, joilla päätöslauselman toimeenpanoa voidaan edistää paikallisesti ja kansallisesti.

4. Naisiin ja tyttöihin liitetyt subjektipositiot

Naiset toimivat yhteiskunnassa yhtä monessa roolissa kuin yhteiskunnassa on naisia. Heidän toimintojaan kategorisoivat listaukset ovat tuomittuja epäonnistumaan tehtävässään. (Shepherd 2017, 125.)

Analyysini ensimmäisessä osassa tarkastelen nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen naisista ja tytöistä tekemiä subjektipositiointeja. Poliittika-asiakirjojen merkityksiin keskittyvää tutkielmaani on motivoinut halu puuttua konfliktien ja rauhanrakentamiskäytäntöjen sukupuolittuneisiin epäkohtiin. Shepherd (2017, 104) on korostanut, että rauhanrakennuksen käytänteet eivät edelleenkään

systemaattisesti huomioi naisia. Naiset ja tytöt kokevat konflikteissa ja niiden jälkeisissä tilanteissa monia sukupuolittuneen väkivallan raakoja muotoja kuten raiskauksia, ihmiskaupan uhriksi joutumista sekä prostituutioon pakottamista (True 2012; Penttinen & Kynsilehto 2017; Meger 2016). Naisten ruumiit ovat harkittu osa konflikteissa käytettyä väkivaltaa, mutta naisiin kohdistuvan väkivallan tekijät voivat olla aseellisten ryhmittymien lisäksi omia kumppaneita, rauhanturvaajia tai muita henkilöitä (Kirby 2015; Meger 2016). Naiset muodostavat merkittävän vähemmistön konfliktinratkaisuprosessien sovittelijoista, neuvottelijoista ja rauhansopimusten allekirjoittajista (UN Women 2019). Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat osallistuvat omalta osaltaan poliittisiin kamppailuihin edeltävistä ilmiöistä sekä naisten ja tyttöjen erilaisten toimijuuksien tuottamisesta.

Tutkimani asiakirjat nimeävät tytöille ja nuorille naisille useita erilaisia subjektipositioita. Olen tunnistanut aineistostani positioinnit tytöistä ja nuorista naisista erityisen haavoittuvaisena ryhmänä, voimauttamista tarvitsevana muutostoimijoina, väkivaltaisina toimijoina sekä suhteessa naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Analyysini osoittaa, että positioinneissa on eroja asiakirjojen julkaisijatahojen ja -aikojen mukaan. Päätöslauselmaa edeltävissä YK-asiakirjoissa tytöt ja nuoret naiset nähdään erityisesti haavoittuvana ryhmänä, kun taas kansalaisjärjestöjen ja kumppanuuksina tuotettujen asiakirjojen positioinnit ovat moniulotteisempia. Varsinaisessa päätöslauselmassa nuorista naisista ja tytöistä puhutaan vähän, ja he määrittyvät erityisesti voimauttamisen kontekstissa. Päätöslauselman jälkeen julkaistuissa kumppanuus- ja YK-asiakirjoissa esiin nousevat voimauttamiseen liittyvät kysymykset, ja nuoret naiset tunnustetaan myös väkivallan tekijöinä konflikteissa.

4.1. Nuoret naiset ja tytöt erityisen haavoittuvana ryhmänä

Kiinnitin nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoja lukiessa huomiota siihen, että ne kuvaavat nuoria naisia ja tyttöjä useaan otteeseen haavoittuvaisina, marginalisoituina ja väkivallan uhreina. Asiakirjat rakentavat tällaisten toistuvien ilmaisujen avulla nuorille naisille ja tytöille positiota erityisen haavoittuvana ryhmänä. Useat naiset, rauha ja turvallisuus -agenda tarkastelleet tutkijat ovat tunnistaneeet haavoittuvuuteen liittyvän positioinnin keskeiseksi YK:n politiikka-asiakirjoissa sekä korostaneet siihen liittyviä diskursiivisia ongelmia (Charlesworth 2008; Cook 2009; Shepherd 2017; Shepherd 2008; Puechguirbal 2010; Tryggestad 2009). Haavoittuvuuden korostaminen voi esimerkiksi häivyttää naisten toimijuuksia konflikteissa ja rauhanrakentamisessa sekä perustua essentialistiselle oletukselle naisten rauhanomaisuudesta. Naisten ja tyttöjen positiointi erityisen haavoittuvana ryhmänä toistuu lähes kaikissa lukemissani asiakirjoissa, ja se on voimakkaimmin esillä päätöslauselmaa valmistelemissa asiakirjoissa. Tutkimieni asiakirjojen välillä on diskursiivisia

eroavaisuuksia, sillä esimerkiksi osassa päätöslauselman jälkeisistä asiakirjoista naisten ja tyttöjen haavoittuvuudesta puhuminen nimetään yksinkertaistavaksi narratiiviksi.

Päätöslauselma 2250:tä edeltävät YK-asiakirjat eivät konflikteja käsittelevissä osioissaan juurikaan puhu naisista tai tytöistä. Luentani perusteella ne positioivat nuoria naisia ja tyttöjä ainoastaan erityisen haavoittuvaksi ryhmäksi konfliktitilanteissa. Tarkasteleman Maaailman nuoriso-ohjelma vuodelta 1995 positioi nuoret naiset sukupuolensa perusteella erityisten riskien kokijoiksi. Ohjelma korostaa, että ”nuoret naiset ja tytöt kohtaavat ylimääräisiä uhkia, erityisesti seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä” (WPAY 1995, 55). Samankaltainen positiointi toistuu ohjelman 10-vuotisraportissa, joka korostaa korostaa nuorisojärjestöjen vaativan ”erityisiä toimia tyttöjen ja nuorten naisten suojelemiseksi, sillä he ovat haavoittuvampia ja usein seksuaalisen väkivallan kohteita” (A/60/156, 18). Maaailman nuoriso-ohjelmaan liittyvät asiakirjat eivät käsittele konfliktiosioissa mainituista ilmiöistä esimerkiksi lapsisotilaisiin, konfliktien ja koulutuksen väliseen yhteyteen tai pakolaisuuteen liittyviä kysymyksiä tyttöjen ja naisten näkökulmista, vaikka nämä ilmiöt ovat hyvin sukupuolittuneita (Penttinen & Kynsilehto 2017; Denov & Ricard-Guay 2013; Porter 2016). Myös vuonna 2016 julkaistu IANYD:n ohje nostaa esiin nuorten nais- ja tyttösoitilaiden positioita (IANYD 2016, 10).

Nuorten naisten ja tyttöjen positio erityisen haavoittuvaisena ryhmänä rakentuu useimmissa tutkimissani asiakirjoissa voimakkaimmin suhteessa seksuaaliseen ja sukupuoleen perustuvan väkivaltaan. Esimerkiksi UNOY:n päätöslauselmaa edeltävä raportti määrittelee naisten kohtaavan monissa maissa ”erityistä raiskaamisen, seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön uhkaa” (UNOY 2014, 11). Aineistoni asiakirjat nimeävät useita erilaisia väkivallan muotoja. Yksityiskohtaisimmin sukupuoleen perustuvan väkivallan muotoja nimeää Ammanin nuorisojulistus:

Kansainvälisten toimijoiden, kansallisten hallitusten ja paikallisten viranomaisten on toimeenpantava kansainvälisesti sovittuja sitoumuksia tyttöjen oikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi, sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisemiseksi sekä rikosten rankaisemattomuuden lopettamiseksi esimerkiksi lapsi-, varhaisten ja pakkoavioliittojen, seksuaalisen ja perheväkivallan, naismurhien ja naisten sukuelinten silpomisen kohdalla. (GFYPS 2015a, 3.)

Päätöslauselmaa edeltävät järjestö- ja kumppanuusasiakirjat liittävät sukupuoleen perustuvan ja erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan osaksi laajempia yhteiskunnallisia valtasuhteita. Ammanin julistus näkee ”seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan liittyvän laajempiin turvattomuuden kuvioihin sekä estävän neuvotteluja rauhansopimusten ja tulitaukojen kontekstissa” (GFYPS 2015a, 3). Tutkimusaineistoni YK-asiakirjat vuosilta 1995–2005 näyttävät perustuvan käsitykselle naisiin kohdistuvasta väkivallasta, jossa naiset esitetään essentialistisesti uhreina ilman toimijuutta (Shepherd

2008, 37–42). 2010-luvulla julkaistut järjestö-, kumppanuus- ja YK-asiakirjat puolestaan näyttävät perustuvan teoreettiselle ajatukselle sukupuolittuneesta väkivallasta, joka korostaa eri tasoilla tapahtuvan väkivallan kytkeytymistä sortaviin rakenteellisiin valtasuhteisiin (emt., 42–49). Sukupuolen performatiivisuuden näkökulmasta tällaiset lähestymistavat ottavat sukupuolieron annettuna eivätkä tarkastele tapoja, joilla väkivaltaan liittyvät käytännöt tuottavat sukupuolta (emt., 49–54).

Pidän nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen tapaa positoida nuoria naisia väkivallan uhreina tärkeänä pyrkimyksenä sukupuoleen perustuvan väkivallan pysäyttämiseksi sekä konflikti- että muissa väkivaltatilanteissa. Asiakirjat saattavat kuitenkin haavoittuvuutta korostaessaan sivuuttaa naisten erilaiset toimijuudet näissä tilanteissa (Shepherd 2017, 110–112; Shepherd 2008, 88). Sukupuolittuneen väkivallan kontekstissa uhriuteen ja toimijuuteen liittyvä dynamiikka on tutkimieni asiakirjojen positiointeja monimutkaisempaa, sillä esimerkiksi Cookin (2009, 128) mukaan monet vahvat naistoimijat ovat kokeneet seksuaalista väkivaltaa elämänsä aikana. Toimijuus voi myös tarkoittaa sukupuolittuneen väkivallan kontekstissa esimerkiksi avun hakemista, toisten tukemista sekä oikeudenmukaisuuteen pyrkimistä (Penttinen 2018, 257). Järjestö- ja kumppanuusasiakirjojen tapa painottaa sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa voi kuitenkin jättää laajemmin problematisoimatta aseellisen väkivallan käytön sekä erilaiset väkivaltaan johtavat epäoikeudenmukaisuudet. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan valmistelevat järjestö- ja kumppanuusasiakirjat eivät näytä kyseenalaistavan rauhaan ja väkivaltaan liittyviä normeja yhtä voimakkaasti kuin naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa valmistelevat asiakirjat (vrt. Kirby & Shepherd 2016).

Vaikka edellä mainitsemani asiakirjat puhuvat useasti sukupuoleen perustuvasta ja seksuaalisesta väkivallasta, määrittyy se asiakirjoissa pääsääntöisesti ainoastaan naisiin ja tyttöihin. Tällainen diskursiivinen kehystys voi Hagenin (2016) mukaan estää näkemään täydempää kuvaa sukupuoleen perustuvasta turvattomuudesta myös miesten ja muunsukupuolisten kokemana. Miehiin ja poikiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta on noussut esiin esimerkiksi YK:n pakolaiskomissaarin raportissa Syyrian konfliktista (UNHCR 2017) ja YK:n pääsihteeri António Guterresin tuoreessa raportissa konfliktitilanteisiin liittyvästä väkivallasta (S/2018/250). Tutkimani asiakirjat eivät sukupuoleen perustuvan väkivallan yhteydessä nosta esiin homo- tai transfobista väkivaltaa, mikä voi asettaa niiden merkityksen marginaaliseksi. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan kehystäminen on analyysini perusteella pääosin heteronormatiivista ja sukupuolen binäärilogiikkaa vahvistavaa, mitä pohdin tarkemmin myöhemmin (vrt. Hagen 2016, 318–319).

Nuoriin, rauhaan ja turvallisuuteen keskittyvä päätöslauselma 2250 puhuu naisista melko marginaalisesti. Se mainitsee eksplisiittisesti naiset käsitellessään naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa

päätöslauselman johdannossa sekä YK:n naisjärjestö UN Womenia kumppanuuksia koskevassa osuudessa. Päätöslauselma nostaa esiin sanan ”sukupuoli” sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen väkivallan sekä nuorten työllistymisen konteksteissa. Tällainen puhetapa voi avata mahdollisuuksia laajempien sukupuolittuneiden logiikkojen analyysille, mutta YK-diskurssissa sukupuoli samastuu pääasiassa naisiin (Shepherd 2017, 101–104; Shepherd 2008, 169). Päätöslauselma 2250 korostaa naisten ja muiden ryhmien voimauttamisen merkitystä nuorten väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen torjumisessa:

16. Kannustaa jäsenvaltioita osallistamaan oleellisia paikallisia yhteisöjä ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita kehittämään strategioita terroristisiin tekoihin yllyttävän väkivaltaisen ekstremistisen narratiivin vastustamiseksi, puuttumaan väkivaltaisen ekstremismin ja terrorismin leviämistä edistäviin olosuhteisiin voimauttamalla nuoria, perheitä, naisia, uskonnollisia, kulttuurisia ja koulutuksellisia johtajia sekä kaikkia muita kansalaisyhteiskunnan ryhmiä, omaksumaan räätälöityjä lähestymistapoja tällaiseen väkivaltaiseen ekstremismiin rekrytoimisen vastustamiseksi sekä edistämään sosiaalista inklusiota ja yhteenkuuluvuutta. (S/RES/2250, 5.)

Tulkitsen katkelman diskursiivisesti asettavan naisten voimauttamisen päätöslauselman kontekstissa melko marginaaliseksi kysymykseksi, sillä se positioidaan tekstuaalisesti yhdeksi voimautettavaksi ryhmäksi monen muun joukossa. Päätöslauselman tapa rakentaa linkki naisten voimauttamisen ja väkivaltaiseen ekstremismiin puuttumisen välillä on diskurssiteoreettisen analyysin näkökulmasta ongelmallinen. Se voi perustua essentialistiselle oletukselle naisten rauhanomaisuudesta sekä asettaa naisten voimauttamisen välineeksi valmiiksi määritellyn ekstremismiongelman hallinnassa. Sukarieh ja Tannock (2017, 3) ovatkin kritisoineet nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tapaa pyrkiä takaamaan globaalin pohjoisen valtioiden ja väestöjen turvallisuutta muualle suuntautuvien turvallisuus- ja kehityspoliittisten interventioiden avulla. Lisäksi Sjöberg ja Carol E. Gentry (2016) ovat nostaneet päätöslauselman oletuksen vastaisesti esiin naisten väkivaltaisia toimijuuksia väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen konteksteissa. Naaz Rashid (2014) on myös Iso-Britannian kontekstissa huomionut, että naisten voimauttamiseen tähtäävät väkivaltaista ekstremismia ennaltaehkäisevät aloitteet voivat perustua rasismiin kietoutuviin stereotypioihin.

Myös päätöslauselman jälkeiset asiakirjat korostavat naisten ja tyttöjen erityisen haavoittuvaa positiota. UNDP:n nuoriso-ohjelma kuvaa tyttöjä ja naisia ”usein marginalisoiduimmiksi ja haavoittuvimmiksi, erityisesti mikäli he asuvat maaseudulla, syrjäisillä alueilla tai epävakaisissa asutuksissa” (UNDP 2016, 7). Ohjelma liittää haavoittuvuuden osaksi yhteiskuntien patriarkaalisuutta:

Sekä ihmisoikeus- että kehityssyistä painopiste tulisi olla ensisijaisesti kaikkein haavoittuvimmissa nuorissa sekä nuoriin naisiin keskittyvissä erityistoimissa. Naiset ja erityisesti

nuoret naiset kohtaavat rakenteellista syrjintää useimpien yhteiskuntien patriarkalaisen luonteen vuoksi. (Emt., 14.)

Yhteiskuntien patriarkalaisen luonteen ja rakenteellisen syrjinnän mainitseminen UNDP:n nuoriso-ohjelmassa poikkeaa huomionarvoisesti naisten rauhanrakennusta käsittelevistä asiakirjoista, sillä se kiinnittää selkeämmin huomion sukupuolittuneisiin valtasuhteisiin (vrt. Shepherd 2017). Diskurssi kuitenkin näyttää rakentavan käsitystä patriarkalaisuudesta yhteiskuntien luonteenä eikä korosta mahdollisuuksia sukupuolittuneiden valtasuhteiden muutoksiin. UNDP:n ohjelma konstruoi sukupuolittuneen väkivallan erityisesti arabivaltioiden kysymykseksi ja painottaa sukupuolten tasa-arvon edistämisen merkitystä tälle alueelle (UNDP 2016, 45). Tulkiten tällaisen konstruktion perustuvan haitalliselle eronteolle, jossa tasa-arvo nähdään länsimaissa saavutettuna ja muualla yhteiskuntien luonteenä.

Asiakirjojen tavat puuttua sukupuolten epätasa-arvoon käsitteellistävät sukupuolta pääasiassa miesten ja naisten erillisinä ja erityisinä kokemuksina. IANYD:n ohjeesta on kuitenkin löydettävissä katkelmia, jotka käsittelevät sukupuolienormien uudelleenmuokkauksia esimerkiksi urheilun kontekstissa (IANYD 2016, 48). Tällainen sanasto voi avata mahdollisuuksia liukuvammille tavoille hahmottaa sukupuolta sekä siihen kytkeytyvää valtaa ja normeja. Aineistossani esiintyy myös sisäisiä säröjä naisten ja tyttöjen uhrisijoittamiselle, sillä IANYD:n ohje kritisoi aiemmin esittelemäni tutkimuskirjallisuuden tapaan naisten näkemistä suojelun tarpeessa olevina uhreina. Ohjeen mukaan tällainen on ”usein kerrottu narratiivi”, mutta ”konfliktitilanteissa olevien tyttöjen ja nuorten naisten todellisuus on yleisesti kerrottua kompleksisempaa ja vivahteikkaampaa” (emt., 17). Tällaisten rajallisuuksien tunnistaminen voi edistää moniulotteisempaa ymmärrystä tyttöjen ja nuorten asemista konflikteissa ja rauhanrakentamisessa.

4.2. Nuoret naiset ja tytöt voimautettavina muutostoimijoina

Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat rakentavat nuorille naisille ja tytöille haavoittuvuuden korostamisen lisäksi monenlaisia toimijaposoitioita. YK:n naisten rauhanrakennusta koskevat diskurssit ovat entistä enemmän alkaneet käyttää muutostoimijoihin viittaavaa sanastoa, mikä näkyy analyysini perusteella myös nuoret, rauha ja turvallisuus -agendalla (vrt. Shepherd 2017). Aineistossani nuorten naisten toimijuutta rakennetaan erityisesti suhteessa poliittiseen ja taloudelliseen voimauttamiseen sekä ekstremismin vastustamiseen, mutta diskursseissa esiintyvät myös naisten johtajuutta korostavat positiointit. Asiakirjojen tuottamat naisten ja tyttöjen toimijapositiot kietoutuvat pääasiassa uusliberalistisiin kehitys- ja rauhanrakentamiskäytäntöihin. Naisten positiointi muutostoimijoina ei ole

esillä YK:n päätöslauselmaa edeltävissä asiakirjoissa eikä päätöslauselmassa 2250, mutta järjestö- ja kumppanuusasiakirjat sekä UNDP:n strategia korostavat toimijapositioita voimakkaasti.

Nuoret, rauha ja turvallisuus -pätöslauselmaa edeltävät YK-asiakirjat eivät konstruoi naisille toimijapositioita, vaan ne näkevät edeltävässä alaluvussa tekemäni analyysin mukaan nuoret naiset ja tytöt erittäin haavoittuvaisena ryhmänä. Päätöslauselmaa edeltävät järjestö- ja kumppanuusasiakirjojen positioinnit korostavat nuorten naisten positiivista toimijuutta rauhan eteen. UNOY:n raportti kuvaa naisia muutostoimijoina esimerkiksi pakistanilaisen rauhanrakennusprojektin yhteydessä, jonka tavoitteena on vahvistaa ”naisten johtamiskapasiteettia, jotta he voivat toimia muutostoimijoina” (UNOY 2014, 24). Myös Ammanin nuorisojulistus korostaa nuorten naisten poliittista toimijuutta, mutta ”heidän tavoittamiseen tarvitaan väliaikaisia erityistoimia” (GFYPS 2015a, 3).

Muutostoimijuutta koskevia positiointeja tarkastellessani huomasin, että nuorten naisten ja tyttöjen toimijuutta on toistuvasti ”tuettava”, ”vahvistettava”, ”kannustettava” ja ”voimautettava”. Naisten ja tyttöjen toimijapositio näyttääkin rakentuvan tutkimissani asiakirjoissa suhteessa siihen, että he ovat erityistoimia tarvitseva ryhmä (vrt. Shepherd 2017, 114–116). Samalla naisten ja tyttöjen kuvaaminen ”tuettavina” voi olla ongelmallista, sillä se rakentaa naiset ongelmaksi ja sulkee pois kompleksisemmän ymmärryksen sukupuolesta (Shepherd 2008, 92). Tutkimani asiakirjat taustoittavat sitä, miten nuoriin liittyviä rauhanrakennuskäytäntöjä toteutetaan ja kenen näkökulmat niissä tulevat huomioiduiksi, jolloin tyttöjen ja nuorten naisten tarpeiden huomioiminen asiakirjoissa on tärkeää. Pidän nuorten naisten ja tyttöjen muutostoimijuuden tukemista merkittävänä, sillä se voi avata transformatiivisia mahdollisuuksia sukupuolten epätasa-arvoon puuttumiseksi. Nuorten naisten ja tyttöjen positiointi muutostoimijoina voi kuitenkin siirtää huomion yhteiskunnallisten ja taloudellisten rakenteiden sekä sukupuolittuneiden valtasuhteiden muuttamisesta uusliberalistisen vastuullistavan hallinnan mukaisesti naisten ja tyttöjen yksilöllisen toiminnan ja toimijuuksien muuttamiseen (vrt. Kwon 2018).

Pätöslauselma 2250 korostaa nuorten osallistumisen tärkeyttä päätöksentekoon, konfliktinratkaisuun ja konfliktien ennaltaehkäisyyn. Päätöslauselma ei kuitenkaan korosta tässä yhteydessä nuorten osallistumista sukupuolittuneena kysymyksenä. Päätöslauselma 2250 ei näyttäisi vastaavan naiset, rauha ja turvallisuus -agendasta esitettyyn kritiikkiin, jonka mukaan se ymmärtää naiset erityisesti väkivallan uhreina ja menettää näin kriittistä potentiaaliaan naisten poliittisen osallistumisen korostamisessa (Tryggestad 2009). Päätöslauselma 2250 käsittelee sukupuolta työllisyyden kontekstissa, sillä sen mukaan ”nuorille tarjottavien työllisyysmahdollisuuksien tulee olla näyttöön perustuvia ja sukupuolisensitiivisiä” (S/RES/2250, 5). Agendan taustalla on oletus siitä, että

koulutus, työllistyminen ja valmennukset ehkäisevät nuorten marginalisoitumista. Pelkkiin sukupuolisensitiivisiin työllistymismahdollisuuksiin keskittymällä päätöslauselma 2250 rajaa esimerkiksi köyhyyden ja taloudellista epätasa-arvoa tuottaviin mekanismeihin puuttumisen diskursiivisesti agendan ulkopuolelle. Sukarieh ja Tannock (2017, 8–9) argumentoivatkin, että kansainvälisten järjestöjen viittaukset nuorten työllisyysmahdollisuuksiin kietoutuvat uusliberalistisiin vaatimuksiin yksityistämisestä ja markkinoiden sääntelyn purusta.

Luennassani huomasin, että nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen toimijapositiot naisille ja tytöille rakentuvat usein kytköksissä uusliberalistiseen hallintaan, joka keskittyy erityisesti markkinalogiikan mukaisesti toimivien subjektien tuottamiseen (Oksala 2013). Tämä näkyy esimerkiksi UNDP:n nuorisohjelman voimakkaana painotuksena naisten yrittäjyyden edistämiseen nuorten naisten taloudellisen voimauttamisen osatavoitteessa (UNDP, 55–56). Useat kasvatus- ja nuorisotutkijat ovatkin korostaneet yrittäjyyskasvatusta yhtenä uusliberalistisena hallinnan tekniikkana, joka pyrkii kasvattamaan yksilöistä itsestään vastuullisia subjekteja (Komulainen ym. 2010; Harni & Pyykkönen 2018; Brunila & Siivonen 2016). Sukariehin ja Tannockin (2017, 2) mukaan nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen tapa rakentaa nuoren rauhanrakentajan ideaalia kutsuu heidät voimassa olevan talousjärjestyksen ideologisiksi kannattajiksi.

Voimauttamisessa on alun perin kyse valtasuhteiden muuttamisesta, mutta monet kehitystoimijat samastavat sen Andrea Cornwallin, Althea-Maria Rivasin ja Nana Akua Anyidohon mukaan pikemminkin uusliberalistiseksi yksilötason taloudellisen toiminnan edistämiseksi (Cornwall & Rivas 2015, 404–407; Cornwall & Anyidoho 2010). Voimauttamisen sanasto on Cornwallin ja Karen Brockin (2005, 1046) mukaan tullut osaksi kehityksen kontekstia monista eri lähteistä kuten feministisestä kirjallisuudesta, self-help-materiaaleista ja johtamiskirjallisuudesta. Poliittika-asiakirjojen tapa käyttää sanaa voi kuitenkin muovata sen tekniseksi ja neutraaliksi, mikä estää muutosta oikeudenmukaisempiin valtasuhteisiin. Voimauttamista käsittelevissä nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoissa naisten taloudellinen voimauttaminen ei kuitenkaan ole selkeästi hallitsevin tapa positoida naisten toimijuutta, vaan voimauttamista korostetaan toistuvammin poliittisen toiminnan kontekstissa.

Päätöslauselman jälkeiset asiakirjat korostavat nuorten naisten muutostoimijuuden ja voimauttamisen välistä suhdetta. UNDP:n ohjelma nimittää naisia ja tyttöjä ”tulevaisuuden voimavaraksi” sekä kiinnittää huomionsa ”nuorten naisten ja tyttöjen potentiaalin hyödyntämiseen” köyhyyden ja väkivallan vähentämiseksi sekä terveydenhuollon, sanitaation ja inklusiivisempien yhteiskuntien kehittämiseksi (UNDP 2016, 14). Vastaavanlainen positiointi on näkyvillä voimakkaasti

yleisemmin nuoria ja kehitystä koskevissa diskursseissa sekä aiemmassa tyttöjä ja kehitystä tarkastelleessa tutkimuksessa, joka on kritisoinut uusliberalistisia kehitysdiskursseja siitä, että ne rakentavat naisiin ja tyttöihin sijoittamisesta sekä tyttöjen potentiaalin vapauttamisesta helpon ratkaisun kompleksisiin kehitysongelmiin (Shain 2013; Calkin 2015; Chant 2016; Chant & Sweetman 2012). Tällainen ajattelu viittaa useiden tutkijoiden mukaan epäoikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin ja rakenteisiin keskittymisen sijaan nuorten vastuullistamiseen sekä siihen, että laajempia yhteiskunnallisia kysymyksiä pyritään hallitsemaan nuorten toimintaa ohjaamalla (Egbo 2012; Sukarieh & Tannock 2017; Bersaglio, Enns & Kepe 2015; Kwon 2018). Tutkimani asiakirjat näyttävät näin resonoivan Shepherdin (2017, 118–122) argumentin kanssa siitä, että YK:n rauhanrakennusdiskurssi jättää pitkälti kyseenalaistamatta kehitysdiskurssin ja -käytännön markkina-logiikkaan liittyvän perustan.

Päätöslauselman jälkeiset YK- ja kumppanuusasiakirjat tarjoavat naisille merkittävästi toimijapositioneja poliittisen osallistumisen kontekstissa. IANYD:n ohje korostaa nuorten naisten näkemistä ”rauhanrakennuksen toimijoina ja osallistujina, joiden määrällisen osallistumisen kasvu on merkittävää” (IANYD 2016, 11). UNDP:n ohjelma puolestaan korostaa naisten toimijuutta väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemisessä, mutta siitä tarvitaan strategian mukaan lisää tietoa (UNDP 2016, 56). Naisten prosentuaalisen osuuden nostaminen päätöksenteossa ei kuitenkaan välttämättä automaattisesti johda muiden yksilöiden elettyjen kokemusten paranemiseen (Shepherd 2008, 117). Katkelmat nojaavat jälleen essentialistiseen käsitykseen naisten rauhanomaisesta toimijuudesta, ja vastaava toistuu myös sukupuolittuneen väkivallan kontekstissa rakennetuissa toimijapositioneissa. Kirbyn ja Shepherdin (2016, 375–376) mukaan politiikkakäytännöiltä olisi tärkeämpää kysyä, miten naisten läsnäolo muuttaa sukupuolittuneita käytäntöjä, sisältävätkö toiminnot sukupuolinäkökulman sekä miten nämä ovat vuorovaikutuksessa konfliktin laajempaan kontekstiin ja sen ratkaisuun.

Ammanin globaalin nuorisofoorumin ja UNDP:n asiakirjat ehdottavat naisten ja tyttöjen poliittisen toimijuuden edistämiseksi esimerkiksi sukupuolikiintiöitä (GFYPS 2015a, 3), ruohonjuuritason toimintaan panostamista (GFYPS 2015b, 21), mentorointiohjelmien tarjoamista (UNDP 2016, 49) ja lainsäädäntöön liittyvien syrjivien esteiden poistamista (emt., 55). Vaikka osa aineistoni asiakirjoista korostaa naisten poliittisen osallistumisen rakenteellisia esteitä, pyrkivät ne useimmiten muuttamaan tilannetta naisten omaa toimintaa muokkaamalla. Tutkimani asiakirjat näyttävät rakentavan nuorten toimijuutta yhdeksi nuoria vastuullistavaksi hallinnalliseksi tekniikaksi sukupuolittuneeseen väkivaltaan puuttumiseksi (Kwon 2018). Myös poliittisen voimauttamisen logiikka näyttäisi perustuvan uusliberalistiselle eetokselle yksilöiden tehokkuuden ja vastuullisuuden korostamisesta, kuten seuraava UNDP:n ohjelman katkelma ohjelman muutosstrategiasta antaa ymmärtää:

Youth-GPS-ohjelman muutosteorian oletuksena on, että mahdollistavassa ympäristössä toimiessa ja parempien resurssien ja tuen avulla voimautetut nuoret naiset ja miehet voivat hyödyntää mahdollisuuksia omaan kehitykseensä sekä toimia tehokkaasti kansalaisina, johtajina, innovoijina ja muutostojina omissa yhteisöissään ja näin edistää kokonaisvaltaista kestävästä kehitystä ja rauhaa (UNDP 2016, 24).

Nuorten naisten ja tyttöjen toimijuus korostuu aineistossani useasti kansalaisyhteiskunnan parissa, mutta toimijuutta määritellään myös alueellisesti ja globaalisti esimerkiksi UNDP:n strategiassa (UNDP 2016, 21). Naistoimijuuden merkityksen vakiinnuttaminen osaksi kansalaisyhteiskuntaa saattaa vaientaa naistoimijuuden merkitystä rauhanrakennuksen käytänteissä esimerkiksi muodollisen hallinnon kontekstissa (Shepherd 2017, 118–119). Analyysini perusteella vastaavaa merkityksen vakiinnuttamista tulee kyseenalaistaa myös yleisemmin nuorten toimijuuksia pohdittaessa. Seuraava katkelma IANYD:n ohjeista havainnollistaa argumenttia sekä nimeää naistoimijuuden suhteessa rauhaan, kehitykseen, oikeusvaltioperiaatteeseen ja demokratiaan, jolloin diskurssi olettaa liberaalin järjestyksen annettuna:

Naisten kansalaisyhteiskunnan liikkeisiin ja rauhanliittoihin kuuluu usein lukuisia nuoria naisia erityisesti konfliktimaissa ja konfliktien jälkeisissä maissa, joissa nuoret ovat suurin väestönosa. Nuoret naiset ovat etujoukoissa vaatimassa demokratiaa, edistämässä oikeusvaltiota, pitämällä hallituksia vastuullisena sekä muovaamalla aktiivisesti konfliktin ja rauhan kulkua. Nämä teot voivat ulottua Talibania vastaan nousseen ja oman koulunkäyntioikeutensa puolesta toimineen Malala Yousafzain kaltaisista yksilöiden rohkeista teoista kollektiivisiin tekoihin kuten nuorten naisten merkittävään rooliin arabikeväässä. (IANYD 2016, 17.)

Naisten poliittista osallistumista käsitellessä päätöslauselman jälkeiset YK- ja kumppanuusasiakirjat konstruoivat nuorille naisille positiota johtajina. IANYD:n raportti korostaa nuorten naisten ja tyttöjen johtajuuden edistämistä, sillä ”naisten osallisuutta edistävät ohjelmat eivät useinkaan sisällä erillisiä keinoja osallistaa nuoria naisia ja tyttöjä sekä edistää heidän johtajuuttaan” (IANYD 2016, 17). UNDP:n ohjelma konstruoii naisjohtajien positiota kehityksen ja rauhan kontekstissa sekä kehottaa naisasialiikkeitä tukemaan nuorten naisjohtajien nousua (UNDP 2016, 54). Naisten johtajuuteen liitetään tutkimissani asiakirjoissa positiivisia merkityksiä. Aiemmassa tutkimuksessa on kuitenkin huomattu, että vaikka YK-asiakirjat pitäisivät feminiinisyyteen liittyviä asioita korkeampiarvoisina kuin maskuliinisuuteen, on järjestävä periaate silti hyvin dikotominen ja essentialistiseen sukupuolikäsitykseen perustuva (Shepherd 2008, 90). Naistoimijoilta odotetaan tässä kontekstissa aiempia tutkimustuloksia mukaillen enemmän kuin miehiltä (Cohn, Kinsella & Gibbings 2004; Shepherd 2008). Asiakirjat myös näyttävät esittävän naiset sekä ongelmiksi että ratkaisuiksi ongelmiin, jotka ylittävät heidän hallinnassaan olevat kysymykset (Charlesworth 2008).

4.3. Nuoret naiset ja tytöt väkivallan tekijöinä

Naisten rauhanomaisen muutostoimijuuden mahdollisuuksista huolimatta feministinen tutkimuskirjallisuus on nostanut esiin lukuisia esimerkkejä naisista konfliktitilanteiden väkivaltaisina toimijoina sekä aseellisiin ryhmittymiin osallistujina (Sjoberg & Gentry 2007; Gentry & Sjoberg 2015; Shepherd 2008, 88; Parashar 2011). Naisten positio väkivallan tekijöinä esiintyy marginaalisesti tutkimissani nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoissa. Se esiintyy ainoastaan Ammanin globaalien nuorisofoorumin loppuraportissa sekä IANYD:n ohjeissa. Naisten ja tyttöjen positiointi väkivallan tekijöiksi Ammanin foorumin loppuraportissa yhdistää nuoret naiset ja tytöt turvallisuushaksi, vaikka tällainen merkitys tuotetaan ensisijaisesti miehille (GFYPS 2015b, 37). Vastaava logiikka toistuu IANYD:n ohjeessa, joka kuvaa naisia ”väkivaltaisina toimijoina ja turvallisuushana ekstremistiryhmiin osallistumisen myötä” (IANYD 2016, 8). Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen tapa rakentaa nuoren naistaistelijan positiota näyttää kuitenkin rakentavan samalla normia maskuliinisesta sotilaasta ja ylläpitävän käsitystä naisista ensisijaisesti rauhanomaisina toimijoina.

Vaikka naistaistelijan position tuottaminen aineistoni asiakirjoissa on harvinaista, sisältää se kiinnostavia näkökulmia aiempaan tutkimuskirjallisuuteen verrattuna. IANYD:n ohje haastaa aiempien positiointien tapoja rakentaa naistaistelijasta kuvaa taistelemaan pakotettuina (vrt. Shepherd 2008, 88–89). Ohjeen mukaan ”jotkut naiset voivat osallistua väkivaltaan haastaakseen hallitsevia sukupuolinnormeja, saavuttaakseen tietynlaisen statuksen, saadakseen pääsyn resursseihin tai suojautuakseen väkivallalta” (IANYD 2016, 12). Naisten väkivaltaisen toimijuuden korostaminen voi olla merkittävää, jotta heidän tarpeensa huomioitaisiin paremmin esimerkiksi aseistariisuntaohjelmissa (Shepherd 2008, 89). Päätöslauselma 2250 ei tarkastele aseistariisunnassa käsittelevässä osuudessaan kysymystä sukupuolittuneena. IANYD:n ohje saattaa kuitenkin nähdäkseni vahvistaa sukupuolinnäkökulman huomioimista agendan toimeenpanossa käytäntöön.

Taistelijaposiointi havainnollistaa aineistoni sisäisiä diskursiivisia ristiriitoja. Naisten ja tyttöjen positiointi väkivallan tekijöinä hankaa vastaan ajatusta nuorista naisista ja tytöistä erityisen haavoittuvana ryhmänä tai rauhanomaisina muutostoimijoina. Väkivaltaista toimijuutta korostava naisten ja tyttöjen positiointi tekee näin ongelmalliseksi aineistossani usein toistuvan essentialistisen oletuksen naisten rauhanomaisuudesta. Samalla se haastaa väkivaltaan kietoutuvaa voimattoman uhrin positiota, sillä aiemmin esittelemässäni katkelmassa naisten väkivaltainen toimijuus konflikteissa ja ekstremismin kontekstissa nähdään yhtenä pyrkimyksenä väkivallalta suojautumiseen. Väkivaltaista toimijuutta ei kuitenkaan tule ymmärtää ainoana toimijuuden muotona väkivallan kontekstissa, vaan

toimijuus voi keskittyä esimerkiksi avun hakemiseen ja väkivallan taustalla olevien sukupuolinormien rauhanomaiseen muuttamiseen (Penttinen 2018).

4.4. Naiset, rauha ja turvallisuus -agenda kytköksissä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaan

Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat viittaavat useissa kohdissa nuoriin naisiin ja tyttöihin naiset, rauha ja turvallisuus -agendan yhteydessä. Tällainen positiointi on voimakkaimmin läsnä UNOY:n päätöslauselmaa edeltävässä raportissa sekä UNDP:n nuoriso-ohjelmassa. Naiset, rauha ja turvallisuus -agendalla näyttää olevan keskeinen merkitys koko nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan rakentamisessa. Toisaalta asiakirjat käsitteellistävät nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan yhdeksi tavaksi toteuttaa naiset, rauha ja turvallisuus -agenda. Tutkimissani asiakirjoissa esiintyy erityisesti naiset, rauha ja turvallisuus -agendan yhteydessä nuorten rinnastaminen ”naisiin, lapsiin ja muihin vastaaviin ryhmiin”. Lisäksi tutkimani asiakirjat arvioivat naiset, rauha ja turvallisuus -agendan onnistumisia ja epäonnistumisia, jotka liittyvät tutkielman johdannossa käsittelemiini feministisen tutkimuskirjallisuuden huomioihin.

Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan kulmakivenä toimiva YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 solmittiin vuonna 2000, joten aineistoni varhaisimmat asiakirjat eivät sisällä viittauksia siihen. UNOY:n raportti tekee useita rinnastuksia päätöslauselma 1325:n ja nuoriin liittyvän rauhanrakennuksen välillä esimerkiksi vertaamalla nuorten tänä päivänä kokemia haasteita ”naisasialiikkeen kokemuksiin haasteisiin ennen 1325-päätöslauselman hyväksyntää” (UNOY 2014, 12). Kirbyn ja Shepherdin (2016, 373–374) mukaan 1325-päätöslauselman ympärille muodostettu naiset, rauha ja turvallisuus -agenda on edistänyt sukupuolittuneiden valtdynamiikkojen huomioimista rauhanrakennuskäytännöissä monin tavoin, mutta kokonaisuudessaan se ei ole lunastanut transformatiivisia pyrkimyksiään. Agenda kohtaa tänä päivänä myös monenlaista vastarintaa (Shepherd 2017). Osa valtioista käyttää agenda omien kansallisten intressiensä edistämiseksi, vaikka ne olisivat ristiriitaisia agendan perimmäisten tavoitteiden kanssa (Basu 2016).

Analyysini osoittaa, että naiset, rauha ja turvallisuus -agenda ja sen tuottamat positioinnit ovat olleet keskiössä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan luomisessa ja sen tarpeellisuuden perustelussa. UNOY:n raportti arvioi päätöslauselmaa 1325 ”ainakin osittaisena onnistumisena YK:n turvallisuusneuvoston temaattisista päätöslauselmista” (UNOY 2014, 19). Tällä raportti pyrkii argumentoimaan, että nuoriin liittyvä temaattinen turvallisuusneuvoston päätöslauselma olisi looginen jatkumo nuorten rauhanrakentajien tukemiselle. Myös Ammanin globaalin nuorisofoorumin

loppuraportissa UNDP:n asiantuntija viittasi samankaltaisesti 1325-päätöslauselmaan ”positiivisena mahdollisuutena nuoria suosivaan paradigman muutokseen” (GFYPS 2015b, 12).

Päätöslauselma 2250 liittää nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevat kysymykset naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan päätöslauselman johdanto-osassa. Se mainitsee eksplisiittisesti aiemmat turvallisuusneuvoston temaattiset naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 1325, 1820, 1889, 1960, 2106, 2122 ja 2242. Tarkempaa linkkiä agendojen välillä ei kuitenkaan päätöslauselmassa luoda, vaikkakin nuoret ja naiset nähdään toisiinsa liittyvinä ryhminä rauhanrakennuksen inklusiivisuutta käsittelevässä turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2282. UNOY:n ja SFCG:n päätöslauselman toimeenpano-opas korostaa erikseen yhteyttä naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Sen mukaan ”päätöslauselma 2250 on kehystetty naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan päätöslauselma 1325:n mukaisesti” (UNOY & SFCG 2016, 4). Sukupuolinäkökulma ja 1325-päätöslauselma näkyvät selkeämmin järjestö- ja kumppanuusasiakirjoissa, mutta eivät yhtä voimakkaasti itse 2250-päätöslauselmassa.

Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muotoilu ei näytä perustuvan samanlaisiin feministisiin käsitteellistykseen rauhasta ja turvallisuudesta kuin mihin naiset, rauha ja turvallisuus -agendan ajaminen perustui. Päätöslauselma 2250 on kehystetty merkittävästi väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisaation hallinnan kontekstissa, kun taas päätöslauselma 1325:n tavoitteena ovat olleet sukupuolittuneiden valtdynamiikkojen muutokset. Historiallisesti naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvä aktivismi keskittyi erillisten ’naisten asioiden’ lisäksi militarismiin, valkoiseen ylivaltaan, globaaliin kapitalismiin ja valtiojärjestelmään. Tätä taustaa vasten feministinen näkökulma rauhaan ja turvallisuuteen tarkoittaa perustavanlaatuista rauhan ja turvallisuuden ajatuksen uudelleenarviointia, mikä ei näy tämän päivän naiset, rauha ja turvallisuus -diskursseissa (Kirby & Shepherd 2016, 390–392). Vastaava näyttäisi pätevän nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan kontekstissa, sillä aiemmin argumentoini mukaisesti se perustuu suurilta osin uusliberalistiseen käsitykseen rauhanrakennuksesta, kehityksestä ja taloudesta.

Tutkimani asiakirjat rinnastavat erityisesti naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvässä kontekstissa nuoria ”naisiin, lapsiin ja muihin vastaaviin ryhmiin”. Vastaava rinnastus toistuu lähes kaikissa tarkastelemissani asiakirjoissa. Esimerkiksi UNOY:n raportti korostaa, että nuoret ovat ”aliedustettu ryhmä”, joka olisi nostettava naisia ja lapsia vastaavalle asemalle YK-järjestelmässä (UNOY 2014, 12). Lasten ja nuorten asema on raportin mukaan hyvä vertailupohja nuorten osallistumiselle konflikteissa ja konfliktinjälkeisissä tilanteissa:

Tämä kappale pyrkii tunnistamaan, miten nuorten osallistuminen ja konfliktitilanteissa ja konfliktinjälkeisissä tilanteissa elävien nuorten intressit on sisällytetty YK-järjestelmään. Viittauskohteena tälle kappale käyttää lasten ja naisten positiota. (Emt., 11–12.)

Shepherd (2017, 113) on todennut, että naisten liittäminen lapsiin ja viime aikoina myös nuoriin on vahvasti läsnä YK:n rauhanrakennuskäytänteissä. Tällainen konstruktio voi olla ongelmallinen, sillä se pyrkii perustelemaan eri ryhmien osallistumista rakentamalla heille ensin homogeenisen haavoittuvan ryhmän position. Naisten, lasten ja nuorten rinnastaminen toisiinsa muistuttaa aiemman feministisen tutkimuskirjallisuuden korostamaa nationalismiin kietoutuvaa 'naisetjalapset'-konstruktion vakiinnuttamista, jossa naisetjalapset määritetään essentialistisesti haavoittuvaisiksi ja miehet vastuullisiksi 'omien' naistensajalastensa sekä koko kansakunnan suojelusta (Enloe 1989; Yuval-Davis 1993; Yuval-Davis 1997; Marttila 2007; Puechguirbal 2010). Vaikka vastaava nationalismiin kietoutunut positiointi ei näy tutkimissani asiakirjoissa, näyttäisivät asiakirjat vakiinnuttavan uudenlaista haavoittuvuuden ja voimauttamisen väliseen yhteyteen perustuvaa 'naisetjalapsetjanuoret'-kategoriaa.

Agendat nähdään aineistossani monin tavoin toisiaan tukevina. UNDP toteuttaa ohjelman mukaan naisiin ja rauhanrakennukseen liittyvää työtä nuoriin ja rauhanrakennukseen liittyvällä toiminnalla (UNDP 2016, 27). Yksi ohjelman alatavoitteista käsittelee "sekä nuoria että naisia koskevien rauhanagendojen synergioiden yhdistämistä", ja tässä kontekstissa konkreettisena toimenpiteenä ehdotetaan rahoituksen kiintiöimistä nuorille naisille (emt., 56). UNDP:n ohjelma näyttää jälleen nojaavan essentialistiseen käsitykseen naisista rauhanomaisina toimijoina, mutta tekee vastaavan oletuksen myös yleisemmin nuorista. Aineistossani näkyy myös erilaisia sukupuoleen liittyviä käsitteitä sukupuoliulottuvuuksista -dynamiikkoihin, -sensitiivisyyteen ja -valtavirtaistamiseen. Tällaisten käsitteiden käyttäminen voi kuitenkin jäädä käytännössä abstraktiksi kirjaukseksi ja rinnastua naisiin (Cohn, Kinsella & Gibbins 2004, 136; ks. Shepherd 2008, 90–91). Vaikka erityisesti päätöslauselman jälkeiset asiakirjat korostavat tarvetta sukupuolinäkökulmien ja -dynamiikkojen huomioimiselle, näyttää niiden logiikka perustuvan pääsääntöisesti olemuksellisesti ja binäärisesti erilaisten naisten ja miesten kokemusten hahmottamiseen. Erityisesti valtavirtaistamisen käsite voi Shepherdin (2008, 169–170) mukaan olla ongelmallinen, sillä se pitää sisällään teleologisen lähestymistavan, vaientaa kamppailun muista kuin liberaalista tasa-arvokäsityksestä sekä muodostaa symbolin moderniudelle. Sukupuoliulottuvuudesta ja agendojen synergioista neuvottelu käy ilmi seuraavasta UNDP:n ohjelman katkelmasta:

Agendaan liittyen nähdään keskeisenä erilaisten rakenteellisten esteiden poistaminen nuorten naisten osallistumiselle ja suojelulle. Konkreettiseksi toimenpiteeksi ehdotetaan myös erillistä kiintiötä nuoriin naisiin keskittyville projekteille naiset, rauha ja turvallisuus -projekteista.

Agendalle tulisi myös saada voimakas nuorisoulottuvuus ja toisaalta kansallisiin nuorisopolitiikkoihin ja -strategioihin sukupuolittuvuus. (UNDP 2016, 56.)

5. Miehiin ja poikiin liitetyt subjektipositiot

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen eli epätasa-arvoisten sukupuolittuneiden valtasuhteiden muuttaminen vaatii väistämättä miesten positioiden ja maskuliinisuuksien konstruointien analyysia (Olivius 2016, 63).

Kansainvälisen kehityksen käytänteet ovat alkaneet viime vuosina voimakkaammin painottaa miehiä ja maskuliinisuuksia osana sukupuolten tasa-arvoa käsitteleviä politiikkoja. Elisabeth Oliviuksen (ema., 57) mukaan tällaisen kehityksen kannattajat näkevät sen edistävän kompleksisempien sukupuolittuneiden valtasuhteiden analyysia, mutta joidenkin mukaan se voi viedä resursseja naisten oikeuksien eteen käydyiltä kamppailuilta. Vastaava argumentointi on noussut esiin naiset, rauha ja turvallisuus -agendan tulevaisuudesta käydyssä tutkimuskeskustelussa, joka on korostanut huomion kiinnittämistä miehiin ja poikiin (Kirby & Shepherd 2016, 388). Aiemmassa YK:n rauhanrakennusdiskursseja tarkastelevassa tutkimuksessa Shepherd (2008, 121) on korostanut miesten olevan asiakirjoissa läsnä poissaolonsa kautta. Vastaava näyttäisi toistuvan tutkimissani nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoissa, mutta tutkimani asiakirjat käsittelevät nuoria miehiä ja poikia myös eksplisiittisesti.

Analyysini perusteella useat nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat ymmärtävät nuoret miehet naisten tapaan sukupuolensa perusteella erityisenä ryhmänä. Miehet ovat aiemman tutkimuksen tapaan diskursseissa useimmiten läsnä poissaolonsa kautta, mutta ne myös korostavat nuoria miehiä rauhanrakennuksen sukupuolittuneena normina. Kun asiakirjat puhuvat miehistä ja pojista, niiden hallitsevin positiointi on ymmärtää nuoret miehet väkivallan tekijöinä ja uhkana globaalille turvallisuudelle. Osa asiakirjoista korostaa positioinnin ongelmallisuutta nimeämällä sen stereotyyppiseksi. Lisäksi IANYD:n ohje nimeää miehille position väkivallan suurimpina kärsijöinä. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan positioinnit miehistä ovat analyysini perusteella naiset, rauha ja turvallisuus -agendan positiointeja monipuolisempia. Asiakirjat näyttävät kuitenkin vakiinnuttavan myös nuorten miesten positiointien yhteydessä essentialistista käsitystä sukupuolesta. Nuorista miehistä tehdyt positioinnit saattavat myös keskittyä yksilötason eroihin ja siirtää huomion pois sukupuolittuneista valtasuhteista.

5.1. Nuoret miehet rauhanrakennuksen sukupuolittuneena normina

Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat korostavat analyysini perusteella mieheyttä ensisijaisesti rauhanrakennuksen hiljaisena tai ääneen sanottuna sukupuolittuneena normina. Miesten positioiden konstruointi tehdään useimmiten rinnastaen heidät naisiin ja esittämällä heidät binäärisenä vastapositiona naisille. Tällainen positiointi on esillä lähes kaikissa tutkimissani asiakirjoissa, kun ne nimittävät nuoria ”nuoriksi miehiksi ja naisiksi”. Tämä vahvistaa seuraavassa alaluvussani tarkastelemaa sukupuolen binääristä logiikkaa, joka jäsentää YK:n nuoria koskevia rauhanrakennusdiskursseja. Rinnastus näkyy esimerkiksi Maailman nuoriso-ohjelman kuvatessa nuoria ”nuorina miehinä ja naisina” konfliktien haittoja käsitellessä (WPAY 1995, 56). YK:n valmistelevat asiakirjat konstruoivat miehiä rinnastaen heitä naisiin, mutta ne eivät muuten mainitse miehiä.

Nuoret miehet positoidaan päätöslauselmaa valmistelevissa järjestö- ja kumppanuusasiakirjoissa erityisryhmäksi ikänsä ja sukupuolensa perusteella. UNOY:n päätöslauselmaa edeltävä raportti näkee ongelmallisena, että ”yli 18-vuotiaat nuoret ja erityisesti nuoret miehet eivät kuulu turvallisuusneuvoston tekemiin päätöslauselmiin naisista tai lapsista” (UNOY 2014, 14). Katkelma on diskursiivisesti merkittävä, sillä aiemmissa YK:n rauhanrakennusdiskurssiin liittyvissä tutkimuksissa miehiä positoidaan harvoin erikseen sukupuolensa edustajina, vaan heidät nähdään ennemminkin hiljaisesti oletettuna sukupuolen normina. Edeltävä katkelma on kuitenkin raportin ainoa kohta, jossa raportti mainitsee eksplisiittisesti miehet erillisenä ryhmänä lukuisten ”miehet ja naiset” -rinnastusten lisäksi. Shepherd (2017, 101; 2008, 120–121) onkin aiemmissa tutkimuksissaan huomannut, että miehet esiintyvät harvoin sukupuolen representaatioissa.

Päätöslauselma 2250 ei puhu eksplisiittisesti miehistä muuten kuin nimeämällä nuoret ”nuoriksi miehiksi ja naisiksi”. Aineistoni muiden asiakirjojen perusteella nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda kuitenkin ymmärtää miehet rauhanrakennuksen sukupuolittuneena normina. Esimerkiksi Ammanin kokouksen loppuraportti korostaa, että rauhanrakennusohjelmat kohdistuvat tosiasiallisesti nuoriin miehiin (GFYPS 2015b, 40). Tällainen konstruktio korostaa tarvetta rauhanrakennuksen sukupuolittuneiden logiikkojen arvioimiseksi, jolla voi olla positiivisia merkityksiä sukupuolittuneiden valtasuhteiden ja normien muuttamiseksi. Myös UNOY:n ja SFCG:n opas päätöslauselman toimeenpanosta positioi nuoret miehet rauhanrakennusinterventioiden prioriteetiksi:

Nuorten naisten roolia konfliktitilanteissa käsittelevillä narratiiveilla on tapana stereotyyppisesti nähdä nuoret naiset uhreina, kun taas nuoret miehet nähdään luonnostaan taipuvaisempina

olemaan väkivaltainen riskitekijä. ”Nuoriin” kohdistuvilla rauhanrakennusinterventioilla on siten tapana priorisoida nuoria miehiä. (UNOY & SFCG 2016, 3.)

Mainitsemani asiakirjat eivät kuitenkaan analyysini perusteella tarkenna, miten miehiin kohdistuneita vaikutuksia voitaisiin arvioida ja tarkastella sukupuolittuneesti. Miesten kohdalla sukupuolittunut eronteko nähdään pääsääntöisesti yksilöllisenä ominaisuutena eikä sukupuolittuneiden valtasuhteiden näkökulmasta. Tällainen diskursiivinen konstruktio voi vahvistaa aiemmin esiin nostamaani ajatusta, jossa sukupuoli ja sukupuolittuneiden vaikutusten arviointi kohdistuvat pelkästään naisiin.

5.2. Nuoret miehet ja pojat väkivaltaisena turvallisuushkana

Vallitsevin nuorten miesten positiointi tutkimissani nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoissa on heidän näkemisensä väkivallan tekijöinä ja globaalina turvallisuushkana. Väkivaltainen toiminta nähdään useissa asiakirjoissa kuitenkin ”tavalliseksi”, ”yleiseksi” tai ”stereotyyppiseksi” tavaksi hahmottaa miesten roolia konfliktitilanteissa. Tutkimani asiakirjat rakentavat miehille ja naisille monenlaisia subjektipositioita, mutta hallitsevimmissa positioissa toistuu binäärinen ja essentialistinen logiikka miesten väkivaltaisesta ja naisten rauhanomaisesta luonteesta. Vaikka kaikki asiakirjojeni rakentamat toimijuuspositiot miehille eivät kytkeydy väkivaltaiseen toimintaan, määrittyvät ne luonteeltaan ei-toivotuksi toiminnaksi. Väkivaltaisten nuorten miesten ja poikien subjektipositio esiintyy ainoastaan osassa tutkimistani asiakirjoissa. Se on voimakkaimmin esillä IANYD:n ohjeissa sekä yksittäisinä mainintoina osassa muista asiakirjoista.

Ammanin kokouksen loppuraportin mukaan väkivaltaisen miestoimijan positio on ollut olemassa kautta historian: ”Läpi historian nuoret miehet ovat aina olleet rivijäseninä sekä virallisissa armeijoissa että muissa aseistetuissa joukoissa – tämä ei ole mitään uutta” (GFYPS 2015b, 37). Päätöslauselmassa 2250 miesten väkivaltainen positiointi ei korostu eksplisiittisesti. Ekstremismiin ja nuorisotyöttömyyteen liittyvät päätöslauselman sisällöt voivat kuitenkin perustua aiemman tutkimuksen huomaamille tavoille rakentaa yhteys työttömien nuorten miesten toimeettomuuden ja ekstremistiryhmiin liittymisen välillä (Sukarieh & Tannock 2017, 4–5). Tällainen näkökulma korostuu IANYD:n ohjeissa, jotka kuvaavat nykydiskurssien näkevän yhteyksiä työllistymis- ja elinkeinomahdollisuuksien puuttumisessa siihen, että nuoret miehet liittyvät armeijoihin ja aseellisiin ryhmiin (IANYD 2016, 44). Aiemmin Williams (2016, 105) on korostanut, että sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja vakauden kannalta on keskeistä tarjota nuorille mahdollisuuksia kunnolliseen työhön. Hän ei kuitenkaan kiinnitä huomiota siihen, miten edeltävät katkelmat perustuvat

stereotyyppisiin väitteisiin erityisesti nuorista miehistä globaalissa etelässä. Sukariehin ja Tannockin (2017, 6) mukaan asiakirjojen tapa puhua työttömien nuorten ennennäkemättömästä määrästä sekä sen johtamisesta konflikteihin ja väkivaltaan siirtää aiemman tutkimuksen mukaan huomion globaalin kapitalismin ristiriitaisuuksista globaalin etelän nuoria tai globaalia etelää yleisemmin koskeviksi ongelmiksi.

Nuorten miesten väkivaltaisuus rakennetaan tutkimissani asiakirjoissa miehille luonnolliseksi toiminnan tavaksi. Tämä vahvistaa essentialistista ja binääristä käsitystä naisista rauhanomaisina ja miehistä väkivaltaisina toimijoina. IANYD:n ohjeet korostavat nykydiskurssien näkevän nuoret miehet ”luonnollisesti taipuvaisempia turhautumisesta johtuvaan väkivaltaan”, minkä vuoksi ”heitä tulee hillitä” (IANYD 2016, 17). Tällainen diskursiivinen positiointi asettaa nuoret miehet ongelmasubjekteiksi, joiden käyttäytymistä tulisi muuttaa. Miesten luonnollistettu väkivaltaisuus yhdistyy tutkimissani asiakirjoissa miesten positiointiin uhkana rauhalle ja turvallisuudelle:

Tähän mennessä kansainvälisen yhteisön puuttuminen väkivallan ennaltaehkäisemiseksi on usein perustunut oletukselle, että nuoret ja erityisesti nuoret miehet muodostavat uhan rauhalle tai että väkivallan uhreina heitä tulisi ainoastaan suojella (UNDP 2016, 14).

Nuorten miesten konstruoiminen luontaisesti väkivaltaisina toimijoina kuvataan tutkimissani asiakirjoissa ”stereotyyppiseksi narratiiviksi” (UNOY & SFCG 2016, 17). Konstruointi pyrkii tulkitakseni kyseenalaistamaan essentialistista tapaa nähdä miehet luonnostaan väkivaltaisina ja naiset rauhanomaisina toimijoina. Näen nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen positioinnit kuitenkin samalla ongelmallisiksi, sillä stereotyyppien kritiikistä huolimatta ne eivät päädy rakentamaan miehille moninaisia positioita vaan pikemminkin toistavat stereotyyppistä käsitystä miehistä. Asiakirjat eivät myöskään näytä kiinnittävän juurikaan huomiota stereotyyppien takana oleviin sukupuolittuneisiin valtasuhteisiin ja normeihin.

Nuorten miesten ominaisuuksiksi väkivaltaisen toimijuuden kontekstissa liitetään IANYD:n ohjeissa ”erityinen idealismi” sekä ”vahva oikeudenmukaisuuden taju”. IANYD:n ohjeet rakentavat yhteyden maskuliinisuuden ja väkivallan välille. Sen mukaan väkivaltaisen toimijuuden taustalla voi olla maskuliinisuuden vahvistaminen, jos miehet ”eivät voi täyttää perinteisiä rooleja esimerkiksi avioliiton tai työllisyyden suhteen”. Toisaalta raportti myös nimeää, että ”miehet (ja naiset) liittyvät aseistautuneisiin ryhmiin useista eri syistä stereotyyppisten käsitysten lisäksi”. (IANYD 2016, 12.) Tarkempia syitä raportti ei kuitenkaan tälle perustelulle esitä. Edeltävät katkelmat ovat diskursiivisesti merkittäviä, sillä ne hahmottavat mieheyteen liittyviä käsityksiä neuvoteltavina. Ohje ei kuitenkaan tarkastele rauhanrakennuskäytänteitä itsessään sukupuolieroa, sukupuolta tai sukupuolittuneita

käytäntöjä tuottavina. Myös mieheydestä neuvotellessaan nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat ottavat sukupuolieron annettuna.

UNDP:n ohjelma rakentaa väkivaltaisen toimijuuden lisäksi miehille poliittista toimijuutta suhteessa ikään. Se näkee Aasian ja Tyynenmeren alueellisessa nuorten osallistumista koskevassa toimintatavoitteessaan ongelmallisena vanhojen miesten johtoaseman Aasian ja Tyynenmeren alueen valtioissa, mikä heijastuu nuorten alhaiseen poliittisen osallistumiseen:

Selvittämällä alueellisia vaihtoehtoja, miten tukea maatoimistoja kehittämään nuorten naisten ja nuorten miesten poliittista osallistumista ja johtajuuskykyjä, sekä miten kehittää poikkihallinnollisia mahdollisuuksia poliittisen verkostoitumisen ja tiedonjaon edistämiseen valtioiden välillä, sillä kansallisen ja sitä alempien tasojen politiikka Aasiassa ja Tyynenmeren alueella on yhä yhteisöjen vanhimpien (useimmiten miesten) hallitsemaa ja nuorten osallistuminen politiikkaan säilyy alhaisena (UNDP 2016, 45).

Katkelma liittyy poliittiseen päätöksentekoon liittyvät sukupuolittuneet haasteet ainoastaan Aasian ja Tyynenmeren valtioihin, vaikka päätöksenteon epätasa-arvoinen sukupuolittuneisuus on maailmanlaajuinen ongelma. Edeltävää katkelmaa lukuun ottamatta tutkimani asiakirjat eivät konstruoi miehiä poliittisina toimijoina, vaikka vastaavanlainen näkökulma esiintyy aiemmin esittelemäni mukaan useissa tapauksissa naisten kohdalla. Katkelman perusteella miesten poliittinen toimijuus määrittyy ei-toivottuna asiana. Poliittisen osallistumisen kontekstissa vaikeneminen miehistä voi liittyä siihen, että naisten ulossulkeminen olettaa miesten olevan epäsuorasti läsnä vallan haltijoina (Connell 2005, 1806; ks. Shepherd 2008). Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat eivät kiinnitä huomiota sukupuolten epätasa-arvoa ylläpitävään politiikkaan vaan pikemminkin politiikassa toimivien yksilöiden sukupuoleen.

5.3. Nuoret miehet väkivallan suurimpina uhreina

Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat konstruoivat miesten normiposition ja väkivaltaisen toimijuuden lisäksi hyvin marginaalisesti nuorten miesten positiota konfliktien uhreina. Näkökulma on selkeästi esillä ainoastaan IANYD:n ohjeessa. Ohjeen mukaan ”15–29-vuotiaat miehet muodostavat suurimman osan aseellisen väkivallan uhreista” (IANYD 2016, 8). Tämä ulottuu ohjeen mukaan myös seksuaaliseen ja fyysiseen hyväksikäyttöön sekä väkivaltaan, vaikka ilmiöt koskevat raportin mukaan ensisijaisesti naisia (emt., 8). Konstruointi on jännitteinen muiden asiakirjojen tapaan rakentaa naisista konfliktien ja väkivallan ensisijaisia uhreja. Naisten ja miesten kärsimysten yhteismitallinen vertailu on diskursiivisesti ongelmallista (Shepherd 2008, 115–116). IANYD:n katkelmassa on kuitenkin merkittävää se, että ne positoivat myös miehet seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön uhreiksi.

Tämä poikkeaa muiden tutkimieni asiakirjojen tavasta konstruoida seksuaalisen väkivallan uhreja. Sara Meger (2016, 174) onkin korostanut, että miehiin ja poikiin kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan on alettu kiinnittää huomiota mediassa, järjestöjen raporteissa ja YK:n poliittisissa viitekehyksissä vasta viime aikoina.

Naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan verrattuna nuoret, rauha ja turvallisuus -diskurssit voivat ulottaa sukupuolittunutta analyysiaan myös miehiin, vaikkakin tällainen konstruktio saa tutkimissani asiakirjoissa ainoastaan marginaalisen aseman. Hagenin (2016, 386–388) mukaan osa tutkijoista on argumentoinut, että miesten sisällyttäminen ja heidän kokemustensa tunnustaminen sukupuolittuneina olisi yksi mahdollisuus alkuperäisen naiset, rauha ja turvallisuus -agendan saavuttamiselle ja laajentamiselle. Tällöin esimerkiksi miesten maskuliinisen identiteettinsä vuoksi kokema väkivalta saisi enemmän painoarvoa, ja miesten merkitystä tasa-arvotoimijoina korostettaisiin enemmän.

Miesten ja maskuliinisuuksien analyysi on välttämätöntä epätasa-arvoisten sukupuolittuneiden valtasuhteiden muuttamiseksi (Olivius 2016, 63). Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan positioinnit miehistä ja maskuliinisuuksista korostavat sukupuoleen liittyviä stereotyyppisiä käsityksiä. Ne näyttäisivät kuitenkin kiinnittävän huomionsa ensisijaisesti miehiin yksilöinä. Vastaava on esillä myös Oliviuksen (ema.) tutkimuksessa pakolaismiesten positioinneista. Tällaiset näkemykset sivuuttavat sukupuolieron tuottamiseen liittyvät valtasuhteet. Analyysini perusteella nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat eivät kiinnitä huomiota maskuliinisuuksia rakentaessaan sukupuolittuneiden epätasa-arvoisten valtasuhteiden ja haitallisten normien muuttamiseen. Tutkimani asiakirjat voivat kuitenkin mahdollistaa maskuliinisuuksiin liittyvien stereotyyppien tunnistamisen nuoriin liittyvissä rauhanrakennuskäytänteissä.

6. Neuvottelut sukupuolen binäärisyydestä ja heteronormatiivisuudesta

Erityisesti HLBTIQ-henkilöihin keskittyvä sukupuoli ja seksuaalisuutta käsittelevä kansainvälinen kehitystoiminta on YK:ssa parhaimmillaankin kiistanalaista. Monet YK:n jäsenvaltioista levittävät perinteisiä arvoja ja normeja, joista osa on jopa vihan lietsontaa. HLBTIQ-liike vastustaa näitä kantoja, mikä on johtanut sekä arvojen törmäyksiin että näistä seuranneisiin valtataisteluihin. (Mulé 2018, 98–99.)

Tässä luvussa analysoin nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen diskursiivisia tapoja ylläpitää ja rikkoa sukupuolen binäärisyyteen sekä seksuaalisuuteen liittyviä normeja. Sukupuolen ja seksuaalisuuden

moninaisuus ovat usein vaiettuja kysymyksiä kehitys- ja rauhanrakennuskäytänteissä sekä niitä tarkastelevassa tutkimuksessa (Oosterhoff & Sweetman 2018, 1; Daigle & Myrttinen 2018). Pidän sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden huomioimista rauhanrakennuksen kontekstissa tärkeänä, sillä konflikti- ja kriisitilanteissa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin saattaa kohdistua erilaisia ja intensiivisempiä väkivallan muotoja kuin niiden ulkopuolella (Daigle & Myrttinen 2018, 104; Rumbach & Knight 2014). Lisäksi sukupuolinäkökulman omaksuminen ei välttämättä automaattisesti huomioi heteroseksuaalisia normeja ja binäärisiä sukupuoli-identiteettejä haastavia ihmisiä, vaikka tämä olisi keskeistä sukupuolittuneeseen väkivaltaan puuttumiseksi (Daigle & Myrttinen 2018, 105; Myrttinen, Khattab & Maydaa 2017, 67). Samaan aikaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista käydyt kamppailut ovat ajankohtaisia YK-elimissä, ja seksuaali- ja sukupuolinnormeja haastavat ihmisoikeuspuolustajat ovat kokemistaan esteistä huolimatta onnistuneet edistämään vähemmistöjen tilannetta (Mulé 2018; Hagen 2016; Mulé, Khan & McKenzie 2018; Picq & Thiel 2015a).

Olen aiemmin analyysissäni esittänyt, että niin päätöslauselmaa 2250 edeltävät kuin sitä seuraavat asiakirjat sekä itse päätöslauselma määrittelevät sukupuolta pääasiassa hyvin binäärisesti. Kolmessa aineistoni asiakirjassa esiintyy kuitenkin joitakin säröjä sukupuolen binääriselle ymmärtämiselle, ja ne rakentavat esimerkiksi transsukupuolisten ja HLBTI-nuorten positioita. Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat eivät juurikaan puhu eksplisiittisesti seksuaalisuudesta, mutta sisältävät hiljaisia viittauksia heteroseksuaalisuuteen oletusarvoisena normina. Tämä käy ilmi esimerkiksi aineistoni toistuvista avioliittoon liittyvistä maininnoista. Yksittäiset asiakirjat kuitenkin nostavat esiin seksuaalisen suuntautumisen yhtenä nuoriin kietoutuvana erona sekä rakentavat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville erityisen haavoittuvien HLBTI-nuorten positiota. Hetero- ja binäärinormeja haastavat positioinnit ovat aineistossa kokonaisuudessaan esillä hyvin marginaalisesti.

6.1. "Nuoret miehet ja naiset" binääriä vakiinnuttamassa

Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda vakiinnuttaa aiemman analyysini perusteella sukupuolen merkitystä binäärisesti miehiksi ja naisiksi. Tutkimieni asiakirjojen hallitsevimmat sukupuolittuneet positioinnit ovat naisten ymmärtäminen rauhanomaisiksi muutostoimijoiksi ja miesten määrittyminen väkivaltaisiksi taistelijoiksi. Aineistoni vakiinnuttaa käsitystä binäärisestä sukupuolesta ennen kaikkea usein tapahtuvana tekstuaalisena toistona, jossa nuoret määritetään "nuoriksi miehiksi ja naisiksi". Aineistossani esiintyy kuitenkin joitakin säröjä sukupuolen binääriselle logiikalle, ja kaksi asiakirjaa rakentaa esimerkiksi transsukupuolisten ja HLBTI-nuorten positioita. Binääriä haastavia positiointeja löytyy IANYD:n rauhanrakentamisen periaatteista, Ammanin nuorisojulistuksesta sekä UNDP:n ohjelmasta.

Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat käyttävät nuorista usein englanninkielistä sukupuolittamatonta ilmaisua ”youth”. Tarkemmassa luennassa huomasi, että asiakirjat olettavat nuorten käsitteen kattavan lähinnä nuoret miehet ja naiset. Aineistossani esiintyy toistuvasti positiointi nuorista ”nuorina miehinä ja naisina” tai ”sankareina ja sankarittarina”:

Konfliktien aikana nuoret miehet ja naiset, joita pakotetaan ottamaan ”aikuisten” rooleja menettävät mahdollisuuksia henkilökohtaiseen tai ammatilliseen kehitykseen (WPAY 1995, 56).

Huomion kiinnittäminen ja panostaminen vain pieneen osaan väkivaltaisia nuoria miehiä ja naisia sivuuttaa nuorten enemmistön sekä epäonnistuu toimimaan strategisesti sellaisten nuorten kanssa, jotka saattaisivat toimia väkivaltaisesti (GFYPS 2015b, 37).

Lisäksi kasvava määrä todistusaineistoa osoittaa, että nuoret naiset ja miehet toimivat aktiivisissa rooleissa positiivisen ja konstruktiivisen muutoksen eteen (IANYD 2016, 6).

Tukekaa erilaisia sosiaalisen ja perinteisen median pyrkimyksiä voimistaa nuorten konstruktiivisia rooleja rauhan edistämiseksi heidän yhteisöissään. Tehkää heistä sankareita ja sankarittaria. (UNOY & SFCG 2016, 12.)

Vastaavanlaisissa toistoteoissa asiakirjat määrittävät sukupuolten tasa-arvon pääasiassa miesten ja naisten väliseksi kysymykseksi. Esimerkiksi Maailman nuoriso-ohjelma näkee alaikäisten nuorten suojelua käsittelevän toimenpide-ehdotuksen sivulauseessa, että ”rauha on erottamattomasti kytköksissä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä kehitykseen” (WPAY 1995, 57). Huomio jää kuitenkin nimensä mukaisesti sivulauseeksi. Sukupuolten tasa-arvosta neuvotellessa nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat vakiinnuttavat tasa-arvotoimenpiteiden kohdistuvan erityisesti tyttöihin ja nuoriin naisiin. Tässä yhteydessä osa asiakirjoista korostaa tyttöjen ja nuorten naisten samanlaisuutta poikiin ja nuoriin miehiin. Esimerkiksi IANYD:n ohjeen (2016, 7) mukaan ”tytöt ja nuoret naiset ovat nuoria, aivan kuten pojat ja nuoret miehet”. Sukupuolten tasa-arvon kontekstissa nuorille rakennetaan tasa-arvon kannattajien positiota. UNDP:n strategia korostaa, että ”nuoria – jotka eivät ole homogeeninen ryhmä – on tuettava voimakkaina sukupuolten tasa-arvon edistäjinä” (UNDP 2016, 54). Vaikka asiakirjat korostavat nuorten välisiä yksilöllisiä eroja, eivät ne tarkastele erontekoja valtasuhteina. Ammanin julistus rikkoo edeltävää logiikkaa, sillä se määrittelee sukupuolten tasa-arvoa englanniksi termillä ”equality among genders” (GFYPS 2015a, 3). Katkelma poikkeaa muista asiakirjoista ja pyrkii tulkitakseni kattamaan miehen ja naisen lisäksi eri sukupuoli-identiteettejä.

Aineistoni binääriyteen liittyvät huomiot resonoivat aiemman tutkimuskirjallisuuden kanssa. Esimerkiksi Shepherd (2017, 91–93) on korostanut, että YK:n rauhanrakennusdiskurssissa hallitseva sukupuolten (epä)tasa-arvon määritelmä nojaa sukupuolen binääriselle logiikalle, jonka mukaan ihmiskehoja voidaan luokitella vain miehiksi tai naisiksi. Asiakirjojen tapa käsitteellistää sukupuolta palkitsee hänen mukaansa binäärilogiikkaan mahtuvia ja rankaisee sellaisia henkilöitä, jotka eivät

mahdu siihen. Tutkimani asiakirjat eivät näytä juurikaan huomioivan muilla tavoin sukupuoltaan identifioivien tai ilmaisevien positioita neuvotellessaan sukupuolten tasa-arvosta. Asiakirjojen voi pikemminkin nähdä antavan etuoikeuksia binääriin mahtuville ruumiille, mitä on kutsuttu cisnormatiivisuudeksi (Hagen 2016) tai cisetuoikeuksiksi (Shepherd & Sjoberg 2012). Hiljaisuus binääriin ulkopuolisista ruumiista voi diskursiivisesti tarkoittaa sitä, että heitä ei pidetä tärkeinä tai heidät nähdään marginaalisina rauhanrakennukseen liittyvissä käytännöissä (Shepherd 2017, 108).

Tutkimani asiakirjat tuottavat kuitenkin joitakin säröjä sukupuolen binäärilogiikalle. Päätöslauselmaa edeltävät IANYD:n periaatteet nostavat esiin transsukupuolisuuden ja korostavat, että ”tyttöihin, poikiin, nuoriin miehiin ja naisiin sekä transsukupuolisiin liittyviä oletuksia on vältettävä” (IANYD 2013, 2). UNDP:n nuoriso-ohjelma puolestaan konstruoi transsukupuolisten ja intersukupuolisten kategoriat liittämällä heidät yhteen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kuvaavaksi HLBTI-kirjainyhdistelmäksi:

Monissa konteksteissa alkuperäiskansoihin sekä etnisiin ja vähemmistöryhmiin kuuluvat nuoret, siirtolaisnuoret, pakolais- ja maan sisäiset pakolaisnuoret, HLBTI-nuoret (homot, lesbot, biseksuaalit, transsukupuoliset ja intersukupuoliset) sekä hiv-positiiviset nuoret kohtaavat erityisen haastavaa leimaamista, ulossulkemista ja syrjäyttämistä. (UNDP 2016, 7)

Pidän nuoret, rauha ja turvallisuus -agendalla esiintyviä marginaalisia trans- ja intersukupuolisten positiointeja merkittävänä erona Hagenin (2016) ja Shepherdin (2017, 93–94) huomioille siitä, että naiset, rauha ja turvallisuus -agenda sekä YK:n naisten rauhanrakennusdiskurssit vaikenivat täysin transsukupuolisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Sjobergin ja Shepherdin (2012, 11–12) mukaan akateemiset turvallisuustutkimuksen käytännöt ovat pitkään pitäneet trans- ja queer-ruumiit näkymättömissä ja marginaalisina, vaikka sukupuolen liukuvuus on ollut historiallisesti osa useita sotia. Tutkimani asiakirjat eivät nimeä trans- ja intersukupuolisuuden lisäksi muita sukupuoli-identiteettejä tai sukupuolen ilmaisun tapoja. Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen sukupuolen moninaisuuteen liittyvät positioinnit olettavat kategorioiden olevan universaaleja, vaikka aiemman tutkimuksen mukaan ne eivät vastaa erityisesti joidenkin länsimaiden ulkopuolisissa konteksteissa elävien kokemuksia (Daigle & Myrntinen 2018, 105–106). Edellä esittelemäni UNDP:n katkelma korostaa merkittävällä tavalla HLBTI-henkilöiden kokemaa syrjintää, mutta se näyttäisi samalla luovan HLBTI-henkilöistä haavoittuvaa positiota ja sivuuttavan heidän toimijuutensa. Toisaalta diskurssit eivät pyri korostamaan transruumiiden erilaisuutta, poikkeavuutta tai vaarallisuutta, minkä Sjoberg ja Shepherd (2012, 13) ovat tunnistanee cisetuoikeutetun diskursiivisen väkivallan toimintamuodoksi haavoittuvuuden korostamisen lisäksi.

6.2. HLBTI-nuoret heteronormatiivisuuden rikkojina

Aiemmin tarkastelemieni sukupuolittuneiden positiointien lisäksi olen kiinnittänyt huomiota nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen neuvotteluihin seksuaalisuudesta erityisesti heteronormatiivisuuden käsitteen avulla. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan mahdollista heteronormatiivisuutta tutkiessa olen kiinnittänyt huomiota asiakirjojen eksplisiittisiin viittauksiin seksuaalisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Olen pyrkinyt löytämään myös epäsuoria viittauksia ja hiljaisuuksia, jotka näyttävät vakiinnuttavan heteronormatiivista järjestystä. Tällaisina epäsuorina viittauksina näen erityisesti avioliittoon ja perheeseen liittyvät katkelmat. Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat näyttävät pääsääntöisesti vaikenavan seksuaalisuudesta tai ylläpitävän heteronormatiivisuutta erilaisin epäsuorin viittauksin. Asiakirjat kuitenkin nostavat esiin seksuaalisen suuntautumisen yhtenä nuoriin kietoutuvana erona sekä rakentavat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville erityisen haavoittuvien HLBTI-nuorten positiota. Tällaiset positiot näkyvät IANYD:n rauhanrakentamisen periaatteissa ja UNDP:n ohjelmassa, mutta muut asiakirjat eivät käsittele kysymyksiä eksplisiittisesti.

Tutkimani asiakirjat nostavat perheen merkityksen esiin jo Maailman nuoriso-ohjelmassa yhtenä osana turvallista ympäristöä, jonka aseelliset konfliktit tuhoavat (WPAY 1995, 55). Asiakirja korostaa myös vanhemmuuden merkitystä ”konfliktien jälkeisenä seurauksena, jossa nuoret joutuvat omaksumaan aikuisten rooleja” (emt., 56). UNOY:n raportissa perhe on puolestaan yksi yhteiskunnan keskeinen sektori, johon nuorten inkluusio vaikuttaa (UNOY 2014, 12). Perheen ja avioliiton merkitys korostuu päätöslauselman jälkeisessä IANYD:n ohjeessa, joka rakentaa avioliitosta kuvaa tavallisena osana nuoruutta. Avioliitto määrittyy kiinteäksi osaksi nuoruutta ja elämänkaariajattelua, kun IANYD:n ohje kuvaa nuoruuden olevan ”kriittinen kehitysvaihe elämässä, johon muun muassa avioliitto ja ensimmäiset seksuaaliset kokemukset kuuluvat” (IANYD 2016, 11). Edeltävien katkelmien perusteella tutkimani asiakirjat näyttävät oletettavan hyvin normatiivisen käsityksen heteroseksuaalisesta elämäntavasta.

Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat eivät juurikaan mainitse ääneen ei-heteroseksuaalisten nuorten positioita, mutta ne sisältävät joitakin tämän mahdollistavia säröjä. Päätöslauselmaa edeltävät IANYD:n rauhanrakentamisen periaatteet kuvaavat seksuaalisen suuntautumisen yhdeksi nuoriin liittyväksi eronteon kategoriaksi (IANYD 2014, 2). Tämä on aineistoni ainoa maininta, jossa seksuaalisesta suuntautumisesta puhutaan tällä käsitteellä. Useat aineistoni asiakirjat korostavat nuorten sisäisiä eroja. Ne listaavat erilaisia nuoriin liittyviä eroja, joita voi löytyä esimerkiksi sukupuoleen, vammaisuuteen, HIV-statukseen ja siirtolaisuuteen liittyen (UNOY 2014, 9, 30).

Päätöslauselma 2250 puolestaan korostaa eri taustoista tulevien nuorten osallistamista konfliktien ennaltaehkäisemisessä:

10. Kehottaa jäsenvaltioita edistämään inklusiivista ja mahdollistavaa ympäristöä, jossa nuoret toimijat tunnustetaan mukaan lukien erilaisista taustoista tulevat nuoret, ja jossa he saavat riittävästi tukea väkivaltaa ennaltaehkäisevän toiminnan toimeenpanemiseksi sekä sosiaalisen koheesion tukemiseksi. (S/RES/2250, 10.)

Edeltävät katkelmat voivat mahdollistaa erilaisiin eroihin kytkeytyvää intersektionaalisempaa analyysia, mutta samalla seksuaalisesta suuntautumisesta vaikeneminen voi estää seksuaalisuuteen kytkeytyvien erojen analyysin. Tutkimani asiakirjat näyttävät tunnustavan nuoriin liittyvät erot, mutta eivät juurikaan käsitteellistä erojen kietoutumista erilaisiin valtasuhteisiin. Erilaisia eroja ei myöskään oteta nuoret, rauha ja turvallisuus -käytäntöjen lähtökohdaksi, vaan asiakirjat näyttävät yksittäisten mainintojen ohella pääsääntöisesti sivuuttavan erilaisten erojen merkitykset osana käsiteltäviä asiakysymyksiä.

Kansainvälisen politiikan diskursseissa on viime aikoina yleistynyt seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen merkityksen vakiinnuttaminen erilaisin kirjainyhdistelmin kuten HLBT, HLBTI ja HLBTIQ+ (Picq & Thiel 2015a; Oosterhoff & Sweetman 2018; Daigle & Myrntinen 2018; Mulé 2018). Nämä viittaavat kirjainyhdistelmästä riippuen homoihin, lesboihin, biseksuaalisiin, transsukupuolisiin, intersukupuolisiin, queer-henkilöihin sekä muihin ei-normatiivisiin seksuaalisiin suuntautumisiin ja sukupuoli-identiteetteihin. Kirjainyhdistelmä näkyy aineistossani kahdesti, kun UNDP:n nuoriso-ohjelma positioi HLBTI-nuorten asemaa. Kuten esittelin edeltävässä alaluvussa, se positioi ensin HLBTI-nuoret muiden vähemmistö- ja erityisryhmien tapaan erityisen haavoittuvaksi ryhmäksi (UNDP 2016, 7). Lisäksi HLBTI-henkilöt nousevat esiin nuorten inklusion parantamisessa Aasian ja Tyynenmeren alueella. Strategia painottaa erityisesti moniperustaista marginalisaatiota tai syrjintää kokeviksi nuoriksi läpileikkaavia tai risteäviä identiteettejä omaavat nuoret, joihin HLBTI-nuoret luetaan (emt., 46). HLBTI-nuorten esiin nostaminen nuoriin liittyvien rauhanrakennus- ja kehityskäytänteiden kohdalla on merkittävä ero esimerkiksi naiset, rauha ja turvallisuus -agendan hiljaisuuksiin verrattuna (vrt. Hagen 2016, 327). UNDP:n ohjelmassa on jälleen kiinnostavaa HLBTI-näkökulman alueellinen yhdistäminen Aasian ja Tyynenmeren alueisiin, vaikka seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret joutuvat kokemaan syrjintää ja ihmisoikeuksiensa loukkauksia maailmanlaajuisesti.

Viittaus seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin HLBTI-kirjainyhdistelmällä vakiinnuttaa samalla seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen merkitystä tiettyihin identiteettikategorioihin. Kirjainyhdistelmä voi sulkea ulos joitakin seksuaalisia suuntautumisia ja sukupuoli-identiteettejä, eikä

näyttäisi esimerkiksi huomioivan queer-henkilöitä tai aseksuaalisuutta. Akronyymiyhdistelmä voi myös vaieta yksilöiden ja ryhmien välisistä seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvistä eroista, vaikka se pyrkii tuomaan niitä esiin (Daigle & Myrntinen 2018, 106). Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyviä kirjainyhdistelmiä on kritisoitu myös niiden länsikeskeisyydestä, ja tällainen positiointi voi sulkea ulkopuolelleen monet muut käsitteet ja käytännöt, joilla seksuaalisuutta ja sukupuolta nimetään eri yhteiskunnissa (ema., 105–106). Osa tutkijoista tunnistaa kirjainyhdistelmän käyttöön liittyvät vaikeudet ja pyrkii käyttämään sitä väljemmin seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvien ei-normatiivisten identiteettien hahmottamisessa (Mulé 2018; Myrntinen, Khattab & Maydaa 2017). Osa käyttää mieluummin kehitys- ja rauhanrakennusdiskursseissa vakiintuvaa käsitettä seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun ja sukupuolipiirteiden (SOGIESC) moninaisuudesta (Mulé 2018, 91).

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen huomioiminen nuoret, rauha ja turvallisuus -agendalla voi mahdollistaa nuoriin liittyvien rauhanrakentamiskäytäntöjen puuttumisen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kohtaamaan syrjintään ja väkivaltaan. Naiset, rauha ja turvallisuus -tutkimusta mukaillen ajattelen kuitenkin, että myös seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuuden konteksteissa olisi tärkeää huomioida seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen monipaikkaisia positioita konfliktitilanteissa, konfliktinratkaisussa ja rauhanrakentamisessa. Tutkimani asiakirjat korostavat HLBTI-henkilöitä marginaalisina ja erittäin haavoittuvina ryhminä. Tällainen positiointi voi hiljentää seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin liittyviä normeja haastavien henkilöiden toimijuuksia esimerkiksi konfliktien väkivaltaisina taistelijoina, konfliktinratkaisijoina tai arkisissa käytänteissä. Tähän liittyen Mulé (2018) on korostanut HLBTIQ-ihmisoikeuspuolustajien työn merkitystä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista käydyissä kamppailuissa. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda näyttäisi analyysini perusteella kiinnittyvän muihin YK:ssa käytäviin diskursiivisiin kamppailuihin ja mahdollistavan naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa moninaisemman tavan hahmottaa sukupuoli-identiteettejä ja seksuaalisia suuntautumisita (vrt. Hagen 2016, 330). Tutkimani asiakirjat pitäytyvät kuitenkin pääosin heteronormatiivisessa ja binäärisessä tavassa ymmärtää sukupuolta, ja tällaista käsitystä horjuttavat näkemykset rajoittuvat ainoastaan marginaalisiin viittauksiin asiakirjoissa.

7. Loppurefleksio tutkielman merkityksestä ja rajoista

Sen sijaan että pyrimme sisällyttämään nuoret ja turvaamaan nuorten sitoutumisen nykyisiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin instituutioihin, meidän tulee kiinnittää huomiomme ja

radikaalisti muuttaa näiden instituutioiden perustavanlaatuisia epäoikeudenmukaisuuksia ja epätasa-arvoisuuksia. Eri puolilla maailmaa olevien marginalisoitujen nuorten ajatusten ja toiminnan tarkempaan havainnointiin ja ohjaamiseen pyrkimisen ohella meidän tulee kiinnittää kriittinen analyttinen katseemme nykyisten poliittisten ja taloudellisten eliittien ajatusten ja toiminnan tarkkailemiseksi ja haastamiseksi. (Sukarieh & Tannock 2017, 12.)

Tässä tutkielmassa olen tehnyt feministisen diskurssiteoreettisen luennan sukupuolen ja seksuaalisuuden merkityksistä nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamisessa. Analyysini perusteella sukupuoli on keskeinen käsite, jonka ympärille YK:n nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda muotoutuu. Tutkielman aikana olen kriittisesti pohtinut ja avannut omaa positiotani suhteessa nuoriin liittyviin rauhanrakennuskäytänteisiin. Olen soveltanut tutkielmassani aiemman feministisen ja queer-tutkimuskirjallisuuden huomioita metodologisista ja tutkimuseettisistä valinnoista. Omalla analyysilläni olen nostanut esiin nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoihin liittyviä diskursiivisia ristiriitaisuuksia sekä avannut mahdollisuuksia ymmärtää sukupuolta ja seksuaalisuutta toisin osana rauhanrakentamiskäytänteitä. Tarkoitukseni on omalta osaltani ollut purkaa sukupuoleen ja muihin eroihin liittyviä epäoikeudenmukaisuuksia ja normeja. Tutkielman tekeminen on auttanut minua oivaltamaan niitä moninaisia tapoja, joilla sukupuolittuneet valtasuhteet kietoutuvat nuoriin liittyviin rauhanrakennuskäytäntöihin.

Tutkielmassani olen tarkastellut politiikka-asiakirjojen tapoja tuottaa sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen liittyviä merkityksiä. Tunnistamani subjektipositiot kertovat nuoret, rauha ja turvallisuus -diskurssien nuorille tarjoamista paikoista suhteessa sukupuoleen ja seksuaalisuuteen. Esittelemäni subjektipositiot jäsentävät nuorten mahdollisuuksia osallistua rauhanrakentamiseen ja laajemmin yhteiskunnallisiin käytänteisiin. Samalla ne myös rajoittavat sitä, mitä nuoret voivat rauhanrakennuksen kontekstissa ajatella, sanoa ja tehdä. Diskurssiteoreettinen analyysini ei suoranaisesti vastaa siihen, miten nuoret kokevat oman toimijuutensa osana rauhanrakennusta. Sen avulla ei myöskään voida selvittää poliittisten instituutioiden arkisia käytänteitä. Analyysini vahvuus on kuitenkin siinä, että sen avulla olen pystynyt osoittamaan ja purkamaan nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä vallitsevia totuuskäsityksiä ja hiljaisia oletuksia. Lisäksi olen teoreettisesti osoittanut, että nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda osallistuu sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja nuoruuteen liittyvien normien neuvotteluun. Samanaikaisesti sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja ikään liittyvät valtasuhteet muovaavat nuoret, rauha ja turvallisuus -agendaa.

7.1. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tuottamat useat sukupuolittuneet subjektipositiot

Analyysissani olen tunnistanut nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevien järjestö-, kumppanuus- ja YK-asiakirjojen tuottamia subjektipositioita suhteessa sukupuoleen ja seksuaalisuuteen. Lisäksi olen

hahmottanut asiakirjojen välisiä diskursiivisia eroja sekä tarkastellut kriittisesti asiakirjojen sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä oletuksia. Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjat rakentavat tytöille ja naisille positioita erityisen haavoittuvaisena ryhmänä, voimauttamista tarvitsevana muutostoimijoina, väkivaltaisina toimijoina sekä suhteessa naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Miehet ja pojat ovat asiakirjoissa usein läsnä poissaolonsa kautta, mutta asiakirjat positioivat miehiä ja poikia myös rauhanrakennuksen sukupuolittuneena normina, väkivallan tekijöinä ja uhkana globaalille turvallisuudelle. Tutkimani asiakirjat vaikenavat pääsääntöisesti seksuaalisuudesta tai ylläpitävät heteronormatiivisuutta erilaisin epäsuorin viittauksin. Lisäksi ne määrittelevät sukupuolta pääasiassa binäärisesti naisen ja miehen kategorioiden avulla. Asiakirjoissa esiintyy kuitenkin joitakin säröjä sukupuolen binääriselle ymmärtämiselle ja heteronormatiivisuudelle, sillä ne tuottavat esimerkiksi transsukupuolisten ja HLBTI-nuorten positioita. Hetero- ja binäärinormeja haastavat positioinnit ovat kuitenkin esillä hyvin marginaalisesti.

Analyysini on osoittanut eri toimijoiden tuottamien asiakirjojen diskursiivisia ristiriitaisuuksia. Päätöslauselmaa edeltävät YK-asiakirjat näkevät tytöt ja naiset erityisen haavoittuvaisena ryhmänä, mutta eivät muuten juurikaan käsittele sukupuolta. Päätöslauselmaa edeltävät järjestö- ja kumppanuusasiakirjat positioivat naisia ja tyttöjä moniulotteisemmin. Ne sisältävät myös joitakin mainintoja miehistä ja transnuorista. Päätöslauselma 2250 puhuu sukupuolesta ja seksuaalisuudesta hyvin marginaalisesti ja positioi nuoria naisia erityisesti nuorten työttömyyden ja ekstremismin ehkäisyn konteksteissa. Päätöslauselmaa seuraavat järjestö- ja kumppanuusasiakirjat nimeävät aiempia asiakirjoja useampia positioita nuorille naisille ja miehille sekä ymmärtävät monia heihin liitettyjä merkityksiä stereotyyppisinä. Lisäksi ne rikkovat marginaalisesti sukupuolen binääriyteen ja heteroseksuaalisuuteen liittyviä normeja. Muissa asiakirjoissa esiintyvät sukupuolittuneet ja seksuaalisuuteen liittyvät moninaisemmat positioinnit eivät siis näytä juurikaan ulottuvan varsinaiseen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 2250.

Analyysini huomiot samanaikaisesti muistuttavat ja kyseenalaistavat naiset, rauha ja turvallisuus -agendasta tehtyä aiempaa tutkimuskirjallisuutta. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan naisiin ja tyttöihin liittämä positio erityisen haavoittuvaisena ryhmänä muistuttaa aiempaa naisia ja rauhanrakennusta koskevaa kirjallisuutta, jonka mukaan tällainen positio voi häivyttää naisten ja tyttöjen toimijuutta. Naisten positiointi muutostoimijoiksi näkyy aineistossani erityisesti suhteessa poliittiseen ja taloudelliseen voimauttamiseen sekä ekstremismin torjuntaan, mihin myös YK:n naisten rauhanrakennusdiskursseja tarkastelevat tutkimukset ovat kiinnittäneet huomiota. Nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjojen tekemät naisten ja tyttöjen toimijapositiot perustuvat pääasiassa uusliberalistisiin käsityksiin kehitys- ja rauhanrakentamiskäytänteistä sekä nuorten

vastuullistamisesta, mikä osaltaan muovaa feministisiä kamppailuja sukupuolittuneiden epätasa-arvoisten valtasuhteiden muutokseen. Naiset, rauha ja turvallisuus -agendalla on ollut keskeinen merkitys nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan muodostamisessa, ja tutkimani asiakirjat käsitteellistävät nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan yhdeksi tavaksi toteuttaa naiset, rauha ja turvallisuus -agenda.

Analyysini perusteella nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevät asiakirjat voivat avata marginaalisia mahdollisuuksia liukuvammille tavoille hahmottaa sukupuolta, seksuaalisuutta ja niihin kytkeytyvää valtaa. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sukupuolittuneet subjektipositiot käsittelevät naisten ja tyttöjen lisäksi myös miehiä ja sukupuolen moninaisuutta, mille aiempi sukupuoli ja rauhanrakennusta tarkastellut tutkimus on esittänyt tarpeen. Tällaiset maininnat ovat kuitenkin selvästi naisia koskevia positiointeja vähäisempiä, ja tutkimieni asiakirjojen hallitsevimmat sukupuolittuneet subjektipositioinnit voivat pikemminkin vahvistaa essentialistista logiikkaa rauhanomaisista naistoimijoista ja väkivaltaisista miestoimijoista. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda voi analyysini perusteella myös avata käytännöllisiä ja teoreettisia mahdollisuuksia risteävien erojen huomioimiseen osana rauhanrakennusta. Risteävät erot määrittyvät kuitenkin asiakirjoissa ensisijaisesti yksilöllisiksi ominaisuuksiksi eivätkä valtasuhteiksi. Uudenlaisten mahdollisuuksien lisäksi analysoimani asiakirjat rajoittavat sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä käytänteitä, sillä ne korostavat pääosin sukupuolen binäärisyyttä ja heteronormatiivisuutta.

7.2. Risteävät erot keskiöön nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tulevassa tarkastelussa

Pidän tutkielmani päätteeksi tärkeänä, että myös tuleva tutkimus tarkastelee nuoriin ja rauhanrakentamiseen liittyviä käytänteitä sukupuolen, seksuaalisuuden ja muiden risteävien erojen näkökulmista. Tällainen analyysi on välttämätöntä konflikteihin ja rauhanrakentamiseen liittyvien sukupuolittuneiden epätasa-arvoisuuksien ja rajoittavien normien purkamiseksi. Samalla tällainen näkökulma monipuolistaa aiemman tutkimuksen muodostamaa kuvaa nuoret, rauha ja turvallisuus -agendasta, sillä kriittisistä näkökulmistaan huolimatta aiempi nuoria ja rauhanrakennusta tarkasteleva tutkimus on pääosin vaiennut sukupuolen ja seksuaalisuuden merkityksestä. Tarve sukupuolta ja seksuaalisuutta tarkastelevalle rauhanrakentamistutkimukselle on esitetty niin tutkimuskirjallisuuden kuin politiikkakäytäntöjen kontekstissa. Tätä tutkielmaa seuraava tutkimus voisi keskittyä esimerkiksi sukupuolen, seksuaalisuuden, iän ja poliittisen talouden välisiin kytköksiin rauhanrakennuksen kontekstissa.

Analyysini perusteella esitän, että tulevan tutkimuksen on tarkasteltava tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan sekä naiset, rauha ja turvallisuus -agendan risteämiä politiikkakäytänteissä. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agenda voi vastata osaltaan naiset, rauha ja turvallisuus -agendan tulevaisuudesta esitettyyn kritiikkiin. Vastaavasti kriittinen feministinen rauhanrakentamiseen ja turvallisuuteen tutkimuskirjallisuus voi auttaa epätasa-arvoisten sukupuolittuneiden valtasuhteiden ja rajoittavien normien muutoksessa nuoriin liittyvän rauhanrakennuksen kontekstissa. Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan monipuolinen ja kriittinen tarkastelu voi myös kyseenalaistaa ja muovata joitakin feministisen tutkimuskirjallisuuden oletuksia nuorten poliittisista toimijuuksista.

Tutkielmassani keskityin ajallisesti nuoret, rauha ja turvallisuus -agendan tarkasteluun sen muodostamisvaiheessa. Näen tarpeellisenä jatkotutkimuksen aikarajaukseni jälkeisistä ja alati muovattavista nuoret, rauha ja turvallisuus -asiakirjoista ja muista käytänteistä suhteessa sukupuoleen ja seksuaalisuuteen. Lisäksi tulevan tutkimuksen näkökulmasta olisi kiinnostavaa tarkastella sukupuolen ja seksuaalisuuden merkityksiä kansainvälisten instituutioiden henkilökunnan sekä rauhanrakennuskäytänteisiin eri tavoin osallistavien nuorten ja muiden toimijoiden näkökulmista. Esimerkiksi nuoriin liittyvien rauhanrakennusprojektien ja muiden politiikkakäytäntöjen etnografinen tai haastatteluihin perustuva tutkimus voisi nostaa esiin sukupuolen ja seksuaalisuuden merkityksiä nuoriin liittyvän rauhanrakentamisen arjessa, mihin politiikka-asiakirjojen diskurssiteoreettinen analyysi ei ulotu. Tällainen tutkimus voi huomioida moninaisempia konteksteja perinteisten valtakeskusten lisäksi. Tämä ei kuitenkaan poista tarvetta YK:n ja muiden kansainvälisten instituutioiden käytäntöjen kriittiseen analyysiin.

Kirjallisuus

A/60/156 (2005) *Making Commitments Matter: Young People's Input to the 10-Year Review of the World Programme of Action for Youth to the Year 2000 and Beyond*. Report of the Secretary-General.

Ackerly, Brooke & True, Jacqui (2010a) Back to the Future: Feminist Theory, Activism, and Doing Feminist Research in an Age of Globalization. *Women's Studies International Forum* 33:5, 464–472.

— (2010b) *Doing Feminist Research in Political and Social Science*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan.

— (2008) Reflexivity in Practice: Power and Ethics in Feminist Research on International Relations. *International Studies Review* 10:4, 693–707.

Alhanen, Kai (2007) *Käytännöt ja ajattelu Michel Foucault'n filosofiassa*. Helsinki: Gaudeamus.

- Anderson, Anna (2015) What Is Critique? The Critical Potential of Foucault's Genealogy. Teoksessa Kelly, Peter & Kamp, Annelies (toim.) *A Critical Youth Studies for the 21st Century*. Leiden; Boston: Brill, 567–580.
- Ashley, Richard K. (1988) Untying the Sovereign State: A Double Reading of the Anarchy Problematique. *Millennium – Journal of International Studies* 17:2, 227–262.
- Atkinson, Paul & Coffey, Amanda (2004) Analyzing Documentary Realities. Teoksessa Silverman, David (toim.) *Qualitative Research: Theory, Method and Practice*. Lontoo: Sage, 56–75.
- Banjac, Marinko (2017) Youth, Risk and the Structured Dialogue: Governing Young EU Citizens. *Journal of Youth Studies* 20:4, 471–486.
- Barnett, Michael & Duvall, Raymond (2005) Power in International Politics. *International Organization* 59:1, 39–75.
- Basu, Soumita (2016) Gender as National Interest at the UN Security Council. *International Affairs* 92:2, 255–273.
- Baxter, Judith (2003) *Positioning Gender in Discourse: A Feminist Methodology*. Houndmills; Basingstoke; Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Bersaglio, Brock, Enns, Charis & Kepe, Thembela (2015) Youth under Construction: The United Nations' Representations of Youth in the Global Conversation on the Post-2015 Development Agenda. *Canadian Journal of Development Studies / Revue canadienne d'études du développement* 36:1, 57–71.
- Boutros-Ghali, Boutros. 1992. *An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-Keeping*.
- Brunila, Kristiina & Siivonen, Päivi (2016) Preoccupied with the Self: Towards Self-Responsible, Enterprising, Flexible and Self-Centred Subjectivity in Education. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 37:1, 56–69.
- Butler, Judith (2006) *Hankala sukupuoli: Feminismi ja identiteetin kumous*. Helsinki: Gaudeamus. Suomentaneet Tuija Pulkkinen & Leena-Maija Rossi.
- Buttigieg, Karen & Pace, Paul (2013) Positive Youth Action Towards Climate Change. *Journal of Teacher Education for Sustainability* 15:1, 15–47.
- Calkin, Sydney (2015) Post-Feminist Spectatorship and the Girl Effect: “Go ahead, really imagine her”. *Third World Quarterly* 36:4, 654–669.
- Chant, Sylvia (2016) Galvanizing Girls for Development? Critiquing the Shift from ‘Smart’ to ‘Smarter Economics’. *Progress in Development Studies* 16:4, 314–328.
- Chant, Sylvia & Sweetman, Caroline (2012) Fixing Women or Fixing the World? ‘Smart Economics’, Efficiency Approaches, and Gender Equality in Development. *Gender & Development* 20:3, 517–529.
- Charlesworth, Hilary (2008) Are Women Peaceful? Reflections on the Role of Women in Peace-Building. *Feminist Legal Studies* 16:3, 347–361.
- Cho, Sumi, Cresnaw, Kimberlé Williams & McCall, Leslie (2013) Toward a Field of Intersectionality Studies: Theory, Applications, and Praxis. *Signs* 38:4, 785–810.
- Coe, Anna-Britt (2015) “I Am Not Just a Feminist Eight Hours a Day”: Youth Gender Justice Activism in Ecuador and Peru. *Gender & Society* 29:6, 888–913.
- Cohn, Carol (2008) Mainstreaming Gender in UN Security Policy: A Path to Political Transformation? Teoksessa Rai, Shirin M. & Waylen, Georgina (toim.) *Global Governance: Feminist Perspectives*. Lontoo: Palgrave Macmillan, 185–206.

- Cohn, Carol, Kinsella, Helen & Gibbings, Sheri (2004) Women, Peace and Security Resolution 1325. *International Feminist Journal of Politics* 6:1, 130–140.
- Collins, Patricia Hill & Bilge, Sirma (2016) *Intersectionality*. Cambridge; Malden: Polity Press.
- Connell, R. W. (2005) Change among the Gatekeepers: Men, Masculinities, and Gender Equality in the Global Arena. *Signs* 30:3, 1801–1825.
- Cook, Sam (2016) The ‘Woman-in-Conflict’ at the UN Security Council: A Subject of Practice. *International Affairs* 92:2, 353–372.
- (2009) Security Council Resolution 1820: On Militarism, Flashlights, Raincoats, and Rooms with Doors - A Political Perspective on Where it Came from and What it Adds. *Emory International Law Review* 23, 125–139.
- Cooper, Neil, Turner, Mandy & Pugh, Michael (2011) The End of History and the Last Liberal Peacebuilder: A Reply to Roland Paris. *Review of International Studies* 37:4, 1995–2007.
- Cornwall, Andrea & Anyidoho, Nana Akua (2010) Introduction: Women's Empowerment: Contentions and Contestations. *Development* 53:2, 144–149.
- Cornwall, Andrea & Brock, Karen (2005) What do Buzzwords Do for Development Policy? A Critical Look at ‘Participation’, ‘Empowerment’ and ‘Poverty Reduction’. *Third World Quarterly* 26:7, 1043–1060.
- Cornwall, Andrea & Rivas, Althea-Maria (2015) From ‘Gender Equality and ‘Women’s Empowerment’ to Global Justice: Reclaiming a Transformative Agenda for Gender and Development. *Third World Quarterly* 36:2, 396–415.
- Daigle, Megan & Myrntinen, Henri (2018) Bringing Diverse Sexual Orientation and Gender Identity (SOGI) into Peacebuilding Policy and Practice. *Gender & Development* 26:1, 103–120.
- Davies, Imogen & Sweetman, Caroline (2018) Introduction: Development and Young Feminisms. *Gender & Development* 26:3, 387–401.
- D’Costa, Bina (2006) Marginalized Identity: New Frontiers of Research for IR? Teoksessa Ackerly, Brooke A., Stern, Maria & True, Jacqui (toim.) *Feminist Methodologies for International Relations*. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 129–152.
- Denov, Myriam & Ricard-Guay, Alexandra (2013) Girl Soldiers: Towards a Gendered Understanding of Wartime Recruitment, Participation, and Demobilisation. *Gender & Development* 21:3, 473–488.
- Doty, Roxanne Lynn (1996) *Imperial Encounters: The Politics of Representation in North-South Relations*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Egbo, Rina (2012) Technologies of Governance: An Examination of Youth Participation in Development Discourses. *Canadian Journal of Development Studies / Revue canadienne d’études du développement* 33:1, 77–89.
- Elshtain, Jean Bethke (1995) *Women and War*. Chicago: University of Chicago Press.
- Enloe, Cynthia (2004) *The Curious Feminist: Searching for Women in a New Age of Empire*. Berkeley: University of California Press.
- (1989) *Bananas, Beaches & Bases: Making Feminist Sense of International Politics*. Lontoo: Pandora.
- Epstein, Charlotte (2011) Who Speaks? Discourse, the Subject and the Study of Identity in International Politics. *European Journal of International Relations* 17:2, 327–350.
- Foucault, Michel (2005) *Tiedon arkeologia*. Tampere: Vastapaino. Suomentanut Tapani Kilpeläinen.
- (1998) *Seksuaalisuuden historia: Tiedontahto, nautintojen käyttö, huoli itsestä*. Helsinki: Gaudeamus. Suomentanut Kaisa Sivenius.

- Gentry, Caron E. & Sjöberg, Laura (2015) *Beyond Mothers, Monsters, Whores: Thinking about Women's Violence in Global Politics*. Lontoo: Zed Books.
- GFYPS (2015a) *Amman Youth Declaration on Youth, Peace and Security*. https://www.youth4peace.info/system/files/2016-10/AMMAN%20YOUTH%20DECLARATION%20%28English%29_0.pdf (haettu 5.5.2019).
- (2015b) *Global Forum on Youth, Peace and Security: Final Report*. https://www.youth4peace.info/system/files/2016-10/Global%20Forum%20on%20Youth%2C%20Peace%20and%20Security%20-%20FINAL%20REPORT_0.pdf (haettu 5.5.2019).
- Giroux, Henry A. (2010) *Youth in a Suspect Society: Democracy or Disposability?* New York; Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Glapka, Ewa (2018) 'If You Look at Me Like at a Piece of Meat, Then That's a Problem' – Women in the Center of the Male Gaze. *Feminist Poststructuralist Discourse Analysis as a Tool of Critique. Critical Discourse Studies* 15:1, 87–103.
- Griffin, Penny (2013) Deconstruction as 'Anti-Method'. Teoksessa Shepherd, Laura J. (toim.) *Critical Approaches to Security: An Introduction to Theories and Methods*. New York: Routledge, 208–222.
- Hagen, Jamie J. (2016) Queering Women, Peace and Security. *International Affairs* 92:2, 313–332.
- Hansen, Allan D. & Sørensen, Eva (2005) Polity as Politics: Studying the Shaping and Effects of Discursive Politics. Teoksessa Howarth, David & Torfing, Jacob (toim.) *Discourse Theory in European Politics: Identity, Policy and Governance*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 93–116.
- Hansen, Lene (2015) Ontologies, Epistemologies, Methodologies. Teoksessa Shepherd, Laura J. (toim.) *Gender Matters in Global Politics: A Feminist Introduction to International Relations*. Lontoo: Routledge, 14–23.
- Harni, Esko & Pyykkönen, Miikka (2018) Yrittäjyyskasvatus ja kansalaisuuden eetos. *Sosiologia* 55:3, 281–297.
- Herrera, Linda (2006) What's New about Youth? *Development and Change* 37:6, 1425–1434.
- Howarth, David (2005) Applying Discourse Theory: the Method of Articulation. Teoksessa Howarth, David & Torfing, Jacob (toim.) *Discourse Theory in European Politics*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 316–349.
- Howarth, David & Stavrakakis, Yannis (2000) Introducing Discourse Theory and Political Analysis. Teoksessa Howarth, David, Norval, Aletta J. & Stavrakakis, Yannis (toim.) *Discourse Theory and Political Analysis: Identities, Hegemonies and Social Change*. Manchester: Manchester University Press, 1–23.
- Huijsmans, Roy, George, Shanti, Gigengack, Roy & Evers, Sandra J. T. M. (2014) Theorising Age and Generation in Development: A Relational Approach. *European Journal of Development Research* 26:2, 163–174.
- Husa, Sari (1995) Foucault'lainen metodi. *Niin & näin* (3), 42–48.
- IANYP (2016) *Young People's Participation in Peacebuilding: A Practice Note*. <https://www.youth4peace.info/system/files/2016-10/PRACTICE%20NOTE%20-%20Young%20People%27s%20Participation%20in%20Peacebuilding%20%282016%29.pdf> (haettu 5.5.2019).
- (2014) *Guiding Principles on Young People's Participation in Peacebuilding*. <http://unoy.org/wp-content/uploads/Guiding-Principles.pdf> (haettu 5.5.2019).

- Ingraham, Chrys (2005) Introduction: Thinking Straight. Teoksessa Ingraham, Chrys (toim.) *Thinking Straight: The Power, the Promise, and the Paradox of Heterosexuality*. New York: Routledge, 1–11.
- Jauhola, Marjaana (2011) 'The Girl Child of Today is The Woman of Tomorrow': Fantasizing the Adolescent Girl as the Future Hope in Post-Tsunami Reconstruction Efforts in Aceh, Indonesia. *Rhizomes* 22.
- Jokinen, Arto (2004) Diskurssianalyysin kourissa: Sotilasteksteissä muotoutuva miehisuus. Teoksessa Liljeström, Marianne (toim.) *Feministinen tietäminen: Keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 191–208.
- (2000) *Panssaroitu maskuliinisuus: Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere: Tampere University Press.
- Kirby, Paul (2015) Ending Sexual Violence in Conflict: The Preventing Sexual Violence Initiative and Its Critics. *International Affairs* 91:3, 457–472.
- Kirby, Paul & Shepherd, Laura J. (2016) The Futures Past of the Women, Peace and Security Agenda. *International Affairs* 92:2, 373–392.
- Komulainen, Katri, Keskitalo-Foley Seija, Korhonen Maija & Lappalainen Sirpa (toim.) (2010) *Yrittäjyyskasvatus hallintana*. Tampere: Vastapaino.
- Kwon, Soo Ah (2018) The Politics of Global Youth Participation. *Journal of Youth Studies*.
- Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal (2001) *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*. 2. painos. Lontoo: Verso.
- Laz, Cheryl (1998) Act Your Age. *Sociological Forum* 13:1, 85–113.
- Lazar, Michelle M. (2007) Feminist Critical Discourse Analysis: Articulating a Feminist Discourse Praxis. *Critical Discourse Studies* 4:2, 141–164.
- (2005) Politicizing Gender in Discourse: Feminist Critical Discourse Analysis as Political Perspective and Praxis. Teoksessa Lazar, Michelle M. (toim.) *Feminist Critical Discourse Analysis: Gender, Power and Ideology in Discourse*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1–28.
- Liljeström, Marianne (2004) Feministinen metodologia – Mitä se on? Teoksessa Liljeström, Marianne (toim.) *Feministinen tietäminen: Keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 9–21.
- Lombardo, Emanuela, Meier, Petra & Verloo, Mieke (2009) *The Discursive Politics of Gender Equality: Stretching, Bending, and Policy-Making*. Lontoo: Routledge.
- Marler, Isabel, Platero, Daniela Marin & Anumo, Felogene (2018) Reclaiming Culture, Resisting Co-Optation: Young Feminists Confronting the Rising Right. *Gender & Development* 26:3, 515–532.
- Martin de Almagro, Maria (2018) Producing Participants: Gender, Race, Class, and Women, Peace and Security. *Global Society* 32:4, 395–414.
- Marttila, Anne-Maria (2007) Nationalismi. Teoksessa Kantola, Johanna & Valenius, Johanna (toim.) *Toinen maailmanpolitiikka: 10 käsitettä feministiseen kansainvälisen politiikan tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 61–97.
- McEvoy, Sandra (2015) Queering Security Studies in Northern Ireland: Problem, Practice and Practitioner. Teoksessa Picq, Manuela Lavinias & Thiel, Markus (toim.) *Sexualities in World Politics: How LGBTIQ Claims Shape International Relations*. Abingdon, Oxon: Routledge, 139–154.
- McGlashan, Hayley & Fitzpatrick, Katie (2017) LGBTQ Youth Activism and School: Challenging Sexuality and Gender Norms. *Health Education* 117:5, 485–497.
- Meger, Sara (2016) *Rape Loot Pillage: The Political Economy of Sexual Violence in Armed Conflict*. New York: Oxford University Press.

- Milliken, Jennifer (1999) The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods. *European Journal of International Relations* 5:2, 225–254.
- Mills, Sara (2005) *Discourse*. Lontoo; New York: Routledge.
- Mizzi, Robert C. & Byrne, Sean (2015) Queer Theory and Peace and Conflict Studies: Some Critical Reflections. Teoksessa Flaherty, Maureen P., Byrne, Sean, Tusso, Hamdesa & Matyók, Thomas G. (toim.) *Gender and Peacebuilding: All Hands Required*. Lanham: Lexington Books, 359–374.
- Mulé, Nick J. (2018) LGBTQI-Identified Human Rights Defenders: Courage in the Face of Adversity at the United Nations. *Gender & Development* 26:1, 89–101.
- Mulé, Nick, J., Khan, Maryam & McKenzie, Cameron (2018) The Growing Presence of LGBTQIs at the UN: Arguments and Counter-Arguments. *International Social Work* 61:6, 1126–1138.
- Myrtilinen, Henri, Khattab, Lana & Maydaa, Charbel (2017) 'Trust No One, Beware of Everyone': Vulnerabilities of LGBTI Refugees in Lebanon. Teoksessa Freedman, Jane, Kivilcim, Zeynep & Özgür, Nurcan (toim.) *A Gendered Approach to the Syrian Refugee Crisis*. Lontoo: Routledge, 59–70.
- Nyambura, Catherine (2018) Repoliticising Women's Rights in Development: Young African Feminisms at the Cutting Edge. *Gender & Development* 26:3, 423–437.
- O'Brien, Karen, Selboe, Elin & Hayward, Bronwyn M. (2018) Exploring Youth Activism on Climate Change: Dutiful, Disruptive, and Dangerous Dissent. *Ecology and Society* 23:3, 42.
- Oksala, Johanna (2013) Feminism and Neoliberal Governmentality. *Foucault Studies* 16, 32–53.
- Olivius, Elisabeth (2016) Refugee Men as Perpetrators, Allies or Troublemakers? Emerging Discourses on Men and Masculinities in Humanitarian Aid. *Women's Studies International Forum* 56, 56–65.
- O'Malley, Devi L. & Johnson, Ruby (2018) A Young Feminist New Order: An Exploration of Why Young Feminists Organise the Way They Do. *Gender & Development* 26:3, 533–550.
- Oosterhoff, Pauline & Sweetman, Caroline (2018) Introduction: Sexualities. *Gender & Development* 26:1, 1–14.
- Parashar, Swati (2013) What Wars and 'War Bodies' Know about International Relations. *Cambridge Review of International Affairs* 26:4, 615–630.
- (2011) Gender, Jihad, and Jingoism: Women as Perpetrators, Planners, and Patrons of Militancy in Kashmir. *Studies in Conflict & Terrorism* 34:4, 295–317.
- Penttinen, Elina (2018) Gender, Agency and Violence. Teoksessa Gentry, Caron E., Shepherd, Laura J. & Sjöberg, Laura (toim.) *Routledge Handbook of Gender and Security*. Lontoo; New York: Routledge, 252–261.
- Penttinen, Elina & Kynsilehto, Anitta (2017) *Gender and Mobility: A Critical Introduction*. Lontoo; New York: Rowman & Littlefield International.
- Picq, Manuela L. & Thiel Markus (2015a) Introduction: Sexualities in World Politics. Teoksessa Picq, Manuela L. & Thiel, Markus (toim.) *Sexualities in World Politics: How LGBTQ Claims Shape International Relations*. Abingdon, Oxon: Routledge, 1–22.
- (toim.) (2015b) *Sexualities In World Politics: How LGBTQ Claims Shape International Relations*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Porter, Shirley A. (2016) Girls' Education, Development and Social Change: 'Seeding, Strengthening and Linking' (Global Fund for Women). *Policy Futures in Education* 14:5, 517–538.
- Pruitt, Lesley (2013) 'Fixing the Girls': Neoliberal Discourse and Girls' Participation in Peacebuilding. *International Feminist Journal of Politics* 15:1, 58–76.
- Puechguirbal, Nadine (2010) Discourses on Gender, Patriarchy and Resolution 1325: A Textual Analysis of UN Documents. *International Peacekeeping* 17:2, 172–187.

- Rashid, Naaz (2014) Giving the Silent Majority a Stronger Voice? Initiatives to Empower Muslim Women as Part of the UK's 'War on Terror'. *Ethnic and Racial Studies* 37:4, 589–604.
- Richardson, Diane (1996) Heterosexuality and Social Theory. Teoksessa Richardson, Diane (toim.) *Theorising Heterosexuality: Telling It Straight*. Buckingham: Open University Press, 1–20.
- Richmond, Oliver (2014) Jekyll or Hyde: What is Statebuilding Creating? Evidence from the 'Field'. *Cambridge Review of International Affairs* 27:1, 1–20.
- (2011) *A Post-Liberal Peace*. Abingdon: Routledge.
- (2010) A Genealogy of Peace and Conflict Theory. Teoksessa Richmond, Oliver P. (toim.) *Palgrave Advances in Peacebuilding: Critical Developments and Approaches*. New York: Palgrave Macmillan, 14–38.
- Ronkainen, Suvi (2004) Kvantitatiivisuus, tulkinnallisuus ja feministinen tutkimus. Teoksessa Liljeström, Marianne (toim.) *Feministinen tietäminen: Keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 44–69.
- Rossi, Leena-Maija (2008) Identiteetti, queer ja intersektionaalisuus - hankala yhtälö? *Kulttuurintutkimus* 25:1, 29–39.
- (2006) Heteronormatiivisuus: Käsitteen elämää ja kummastelua. *Kulttuurintutkimus* 23:3, 19–28.
- Rumbach, Jennifer & Knight, Kyle (2014) Sexual and Gender Minorities in Humanitarian Emergencies. Teoksessa Roeder, Larry W. (toim.) *Issues of Gender and Sexual Orientation in Humanitarian Emergencies: Risks and Risk Reduction*. Cham; Heidelberg; New York; Dordrecht; Lontoo: Springer, 33–74.
- S/2018/250 (2018) *Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence*.
- S/RES/2250 (2015) YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2250.
- S/RES/2282 (2016) YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2282.
- Sercombe, Howard (2016) Youth in a Global/Historical Context: What It Means for Youth Work. Teoksessa Heathfield, Michael & Fusco, Dana (toim.) *Youth and Inequality in Education: Global Actions in Youth Work*. Lontoo: Routledge, 19–35.
- Shain, Farzana (2013) 'The Girl Effect': Exploring Narratives of Gendered Impacts and Opportunities in Neoliberal Development. *Sociological Research Online* 18:2, 1–11.
- Shepherd, Laura J. (2017) *Gender, UN Peacebuilding, and the Politics of Space: Locating Legitimacy*. New York: Oxford University Press.
- (2008) *Gender, Violence and Security: Discourse as Practice*. Lontoo; New York: Zed Books.
- Shepherd, Laura J. & Sjöberg, Laura (2012) Trans- Bodies in/of War(s): Cisprivilege and Contemporary Security Strategy. *Feminist Review* 101, 5–23.
- Sjöberg, Laura (2016) What, and Where, is Feminist Security Studies? *Journal of Regional Security* 11:2, 143–160.
- (2012) Toward Trans-Gendering International Relations? *International Political Sociology* 6:4, 337–354.
- Sjöberg, Laura & Gentry, Caron E. (2016) It's Complicated: Looking Closely at Women in Violent Extremism. *Georgetown Journal of International Affairs* 17:2, 23–30.
- (2007) *Mothers, Monsters, Whores: Women's Violence in Global Politics*. Lontoo; New York: Zed Books.
- Spivak, Gayatri Chakravorty (1988) Can the Subaltern Speak? Teoksessa Nelson, Cary & Grossberg, Lawrence (toim.) *Marxism and the Interpretation of Culture*. Urbana: University of Illinois Press, 271–313.

- Sukarieh, Maysoun & Tannock, Stuart (2017) The Global Securitisation of Youth. *Third World Quarterly* 39:5, 1–17.
- (2015) *Youth Rising? The Politics of Youth in the Global Economy*. New York: Routledge.
- (2011) The Positivity Imperative: A Critical Look at the 'New' Youth Development Movement. *Journal of Youth Studies* 14:6, 675–691.
- (2008) In the Best Interests of Youth or Neoliberalism? The World Bank and the New Global Youth Empowerment Project. *Journal of Youth Studies* 11:3, 301–312.
- Sylvester, Christine (2013) *War as Experience: Contributions from International Relations and Feminist Analysis*. Lontoo: Routledge.
- (1994) *Feminist Theory and International Relations in a Postmodern Era*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tickner, Ann J. (1992) *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. New York: Columbia University Press.
- Torfin, Jacob (2005) Discourse Theory: Achievements, Arguments, and Challenges. Teoksessa Howarth, David & Torfin, Jacob (toim.) *Discourse Theory in European Politics*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 1–32.
- True, Jacqui (2012) *The Political Economy of Violence against Women*. Oxford: Oxford University Press.
- Tryggestad, Torunn L. (2009) Trick or Treat? The UN and Implementation of Security Council Resolution 1325 on Women, Peace, and Security. *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations* 15:4, 539–557.
- UNDP (2016) *Youth Global Programme for Sustainable Development and Peace – Youth-GPS (2016–2020)*.
https://www.undp.org/content/dam/undp/library/Democratic%20Governance/Youth/Youth-GPS%20-%2050613%20UNDP%20PRODOC%20-%20final_web.pdf (haettu 5.5.2019).
- UNHCR (2017) *"We Keep It in Our Heart": Sexual Violence against Men and Boys in the Syria Crisis*.
- UNOY (2014) *Agreed UN Language on Youth Participation in Peacebuilding*. <http://unoy.org/wp-content/uploads/2015/03/Agreed-UN-Language-on-Youth-Participation-in-Peacebuilding-2-FLAT.pdf> (haettu 5.5.2019).
- UNOY & SFCG (2016) *Translating Youth, Peace & Security Policy into Practice: Guide to Kick-Starting UNSCR 2250 Locally and Nationally*. <https://www.youth4peace.info/system/files/2016-11/2016.11.22%20-%20Translating%20Youth%20Peace%20Security%20Policy%20into%20Practice%20-%20Guide%20to%20kick-starting%20UNSCR%202250%20Locally%20and%20Nationally.pdf> (haettu 5.5.2019).
- UN Women (2019) Facts and Figures: Peace and Security. <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/peace-and-security/facts-and-figures> (haettu 5.5.2019).
- Uusitalo, Niina (2015) *Hallinnan tekemiset: Mediakasvatuspolitiikan diskursiivinen tuottaminen*. Tampere: Tampere University Press.
- Väyrynen, Tarja (2010) Gender and Peacebuilding. Teoksessa Richmond, Oliver P. (toim.) *Palgrave Advances in Peacebuilding: Critical Developments and Approaches*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 137–153.
- (2004) Gender and UN Peace Operations: The Confines of Modernity. *International Peacekeeping* 11:1, 125–142.
- Walters, Rosie (2018) Reading Girls' Participation in Girl Up as Feminist: Club Members' Activism in the UK, USA and Malawi. *Gender & Development* 26:3, 477–493.

- Weber, Cynthia (2016a) Queer Intellectual Curiosity as International Relations Method: Developing Queer International Relations Theoretical and Methodological Frameworks. *International Studies Quarterly* 60:1, 11–23.
- (2016b) *Queer International Relations: Sovereignty, Sexuality and the Will to Knowledge*. Oxford: Oxford University Press.
- Williams, Margaret (2016) Youth, Peace, and Security: A New Agenda for the Middle East and North Africa. *Journal of International Affairs* 69:2, 103–114.
- WPAY (1995) *World Programme of Action for Youth*. YK:n pääsihteeristön taloudellisten ja sosiaalisten asiain osaston julkaisu Maailman nuoriso-ohjelmasta ja sitä täydentävistä päätöslauselmista. <https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wpay2010.pdf> (haettu 5.5.2019)
- Yuval-Davis, Nira (1997) *Gender and Nation*. Lontoo: Sage.
- (1993) Gender and Nation. *Ethnic and Racial Studies* 16:4, 621–632.
- Åhäll, Linda & Borg, Stefan (2013) Predication, Presupposition and Subject-Positioning. Teoksessa Shepherd, Laura J. (toim.) *Critical Approaches to Security: An Introduction to Theories and Methods*. New York: Routledge, 196–207.